

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ
ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 2008

ΠΡΟΛΟΓΟΣ	2
1. Εισαγωγικό σημείωμα	4
1.1 Πλαίσιο Πολιτικής	4
1.2 Η έννοια του Πολιτισμού στη σύγχρονη πραγματικότητα	5
1.3 Δομή της Πολιτιστικής Διακυβέρνησης στο διεθνή και ευρωπαϊκό χώρο	6
2. Γενική Κατεύθυνση – Μεθοδολογία	8
2.1 Η Κύπρος στο σύγχρονο πολιτιστικό σκηνικό (δεδομένα, προκλήσεις και προοπτικές)	8
2.2 Ο Δημόσιος Διάλογος	16
3. Αναπτυξιακό Όραμα	17
4. Στρατηγικό σχέδιο για τον πολιτισμό	17
5. Οι έξι Στρατηγικές Επιδιώξεις	19
A. Εκσυγχρονισμός και αναβάθμιση της πολιτιστικής διακυβέρνησης	19
I. Αναβάθμιση της Πολιτιστικής Διακυβέρνησης	19
II. Συνεκτική ενεργοποίηση όλων των εταίρων πολιτιστικής συνεργασίας.....	23
III. Εκσυγχρονισμός και αναβάθμιση της πολιτιστικής διακυβέρνησης σε όλες τις δομές διακυβέρνησης με σαφή διαχωρισμό δράσεων και αρμοδιοτήτων ανάμεσα στις δομές διακυβέρνησης	26
IV. Εκσυγχρονισμός του συστήματος επιχορηγήσεων προς Πολιτιστικούς φορείς	36
B. Εμπλουτισμός των πολιτιστικών θεσμών και περαιτέρω ανάπτυξη των εθνικών έργων πολιτισμού	38
I. Εθνικά Έργα Πολιτισμού	39
II. Πολιτιστικοί Θεσμοί	47
Γ. Προστασία, προβολή και ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς και του σύγχρονου πολιτισμού στην καθημερινότητα του σύγχρονου πολίτη και επισκέπτη.....	52
I. Ανάπτυξη αποτελεσματικότερων μηχανισμών προστασίας της πολιτιστικής κληρονομιάς στα κατεχόμενα	52
II. Προστασία, προβολή και ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς στην καθημερινότητα του σύγχρονου πολίτη και επισκέπτη.....	54
III. Προβολή και ανάδειξη του σύγχρονου πολιτισμού στην καθημερινότητα του σύγχρονου πολίτη και επισκέπτη.....	59
Δ. Ανάπτυξη των σχέσεων του πολιτισμού με την εκπαίδευση αλλά και ευρύτερα με την παιδεία.....	62
I. Πρόγραμμα ανάδειξης και ανάπτυξης ταλέντων και παροχής ίσων ευκαιριών σε όλους τους πολίτες για εξειδικευμένη δωρεάν καλλιτεχνική εκπαίδευση	62
II. Ανάπτυξη της καλλιτεχνικής παιδείας στα σχολεία	63
III. Δια βίου μάθηση, αισθητική και καλλιτεχνική παιδεία	64
E. Στήριξη, ενίσχυση και προώθηση της σύγχρονης κυπριακής καλλιτεχνικής και πνευματικής δημιουργίας.....	66
I. Βελτίωση των συνθηκών εργασίας των δημιουργών και άλλες σχετικές ρυθμίσεις	66
II. Στήριξη της σύγχρονης καλλιτεχνικής και πνευματικής δημιουργίας μέσα από συγκεκριμένα προγράμματα και δράσεις των επιχορηγούμενων Οργανισμών	67
III. Ενίσχυση των δημιουργών για παραγωγή και ανάπτυξη του δημιουργικού τους έργου	67
IV. Στήριξη της σύγχρονης δημιουργίας μέσα από τη δράση συγκεκριμένων θεσμών	68
V. Συμμετοχή των ίδιων των δημιουργών στη λήψη αποφάσεων	68
VI. Βραβεύσεις.....	69
ΣΤ. Προβολή, προώθηση και διάδοση της σύγχρονης κυπριακής καλλιτεχνικής και πνευματικής δημιουργίας στο εξωτερικό	70
I. Διμερείς Πολιτιστικές Συμβάσεις – Πολιτιστικές Δράσεις και σχέσεις με άλλες χώρες.....	70
II. Πολιτιστικά Κέντρα της Κύπρου στο εξωτερικό	71
III. Προβολή και αναβάθμιση της διεθνούς εικόνας της Κύπρου.....	72
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1 – Συνοπτικός πίνακας για τους άξονες δράσης του Στρατηγικού Σχεδίου για τον Πολιτισμό	73

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, μέσα στα πλαίσια της αναδιάρθρωσης των δομών του και της βελτίωσης του όλου συστήματος (Παιδείας/Εκπαίδευσης και Πολιτισμού), προχώρησε στη διατύπωση του Στρατηγικού Σχεδιασμού για τον Πολιτισμό. Στο πλαίσιο του Στρατηγικού Σχεδιασμού για τον Πολιτισμό θα εισαχθούν συγκεκριμένες καινοτομίες που στόχο έχουν την αναβάθμιση του συστήματος της Πολιτιστικής Διακυβέρνησης για αποτελεσματικότερη διαχείριση του Πολιτιστικού Τομέα. Ανάμεσα στις καινοτομίες που θα εισαχθούν, είναι και η ανάπτυξη τριετών σχεδίων δράσης προς επίτευξη συγκεκριμένων στρατηγικών επιδιώξεων.

Ο Πολιτισμός αποτελεί για την Κύπρο ένα πολύ σημαντικό κεφάλαιο Ανάπτυξης, το οποίο αν αξιοποιηθεί με συστηματικό και μεθοδικό τρόπο μπορεί να αποφέρει πολλαπλά οφέλη. Στους σχεδιασμούς μας έχουμε αξιοποιήσει το συγκριτικό πλεονέκτημα που έχουμε, με τον Πολιτισμό και την Παιδεία να βρίσκονται κάτω από το ίδιο Υπουργείο. Η συνεκτική σχέση ανάμεσα στην έννοια 'Παιδεία' και στην έννοια 'Πολιτισμός' διαπνέει τις πλείστες από τις Στρατηγικές μας Επιδιώξεις και αναπτύσσεται μέσα από συγκεκριμένα μέτρα και δράσεις. Η αισθητική καλλιέργεια οδηγεί τον άνθρωπο στην ηθική και πνευματική άνοδο. Ιδιαίτερη έμφαση έχει δοθεί στη στήριξη, προβολή και προώθηση της κυπριακής πολιτιστικής παραγωγής, αφού αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την ανάπτυξη του Πολιτισμού μας. Στόχος και προτεραιότητά μας είναι η δημιουργία εγχώριας πολιτιστικής παραγωγής, έτσι ώστε να μπορούμε ακολούθως να την προβάλλουμε προς τα έξω.

Ο Στρατηγικός Σχεδιασμός για τον Πολιτισμό, που περιλαμβάνει και Σχέδιο Δράσης, διαμορφώθηκε με τη μέγιστη δυνατή κοινωνική συναίνεση στη βάση ανάπτυξης κοινωνικού διαλόγου με όλους τους πολιτιστικούς μας εταίρους.

Σημαντικό στοιχείο είναι ότι για την επίτευξη των σκοπών και των στόχων του Στρατηγικού Σχεδίου προβλέπεται η εγκαθίδρυση των αναγκαίων μηχανισμών διασφάλισης της εφαρμογής του.

Ο Στρατηγικός Σχεδιασμός για τον Πολιτισμό δεν αποτελεί απλώς έκφραση προθέσεων. Αντίθετα, εκφράζει συγκεκριμένες αποφάσεις, που στηρίζονται σε συγκεκριμένα μέτρα και προγράμματα, έτσι ώστε το αναπτυξιακό μας όραμα για τον Πολιτισμό να γίνει πραγματικότητα.

Μέσα στα πλαίσια της διαμόρφωσης και διατύπωσης του Στρατηγικού Σχεδιασμού για τον Πολιτισμό η Κύπρος θα έχει τις επαρκείς πολιτιστικές δομές ώστε να αναλάβει την Προεδρία της Ευρωπαϊκής Ένωσης το 2012. Το γεγονός αυτό αποτελεί σημαντική πρόκληση για αναβάθμιση τόσο των υφιστάμενων πολιτιστικών θεσμών όσο και της ‘εικόνας’ της Κύπρου στο διεθνές και ευρωπαϊκό σκηνικό.

Η ιστορική πορεία του τόπου μας και η πλούσια πολιτιστική μας κληρονομιά αποτελούν γονιμοποιά στοιχεία για δημιουργική και δυναμική παρουσία στο σύγχρονο πολιτιστικό σκηνικό, τα οποία οφείλουμε να αναδείξουμε και να διαφυλάξουμε, δημιουργώντας ταυτόχρονα τις προϋποθέσεις για τη μεγαλύτερη δυνατή ανάπτυξη της σύγχρονης πολιτιστικής μας δημιουργίας.

1. Εισαγωγικό σημείωμα

1.1. Πλαίσιο πολιτικής

Οι εξελίξεις στο διεθνές σκηνικό και οι σύγχρονες προσεγγίσεις στον τομέα της Πολιτιστικής Διακυβέρνησης επιβάλλουν την αναθεώρηση της μέχρι σήμερα ισχύουσας πολιτικής και την ανάπτυξη νέων δομών και θεσμών. Έχοντας υπόψη τις προκλήσεις και τις δυνατότητες που αναφύονται, ιδιαίτερα και μετά την ένταξη της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση ο Στρατηγικός Σχεδιασμός για τον Πολιτισμό στοχοθετεί το αναπτυξιακό όραμα για τον Πολιτισμό και καθορίζει συγκεκριμένο τριετές πρόγραμμα δράσης για να είναι δυνατή η σταδιακή εφαρμογή και υλοποίηση του αναπτυξιακού οράματος.

Για την ετοιμασία του Στρατηγικού Σχεδιασμού για τον Πολιτισμό, έχουν υιοθετηθεί σύγχρονες προσεγγίσεις τόσο σε ό,τι αφορά στη μεθοδολογία για ανάπτυξη του σχεδιασμού (*bottom-up approaches*¹) όσο και σε ό,τι αφορά στο περιεχόμενο των προτάσεων και των προγραμμάτων Πολιτιστικής Διακυβέρνησης του τριετούς σχεδίου δράσης. Επιδιώχθηκε η εμπλοκή όλων των Εταίρων Πολιτιστικής Συνεργασίας αλλά και της ευρύτερης Κοινωνίας των Πολιτών στη διαμόρφωση του τελικού κειμένου του Στρατηγικού Σχεδιασμού για τον Πολιτισμό. Στα πλαίσια αυτά, πραγματοποιήθηκε ευρεία και σε βάθος διαβούλευση με όλους τους εμπλεκόμενους φορείς και κατατέθηκε μεγάλος αριθμός απόψεων και εισηγήσεων, οι οποίες αξιολογήθηκαν και λήφθηκαν υπόψη στην τελική διαμόρφωση του κειμένου.

Το Στρατηγικό Σχέδιο για τον Πολιτισμό δε στοχεύει απλώς στην κοινωνική ευαισθητοποίηση για τον Πολιτισμό (*social awareness in culture*) αλλά κυρίως επιδιώκει την **πολιτιστική ευαισθητοποίηση μέσα στην Κοινωνία** (*cultural awareness in society*). Με βάση την πιο πάνω αρχή, συνεπάγεται ότι η νέα στρατηγική θα πρέπει πρώτιστα να αναζητήσει τρόπους άμεσης σύνδεσης του Πολιτισμού με την Παιδεία και την Εκπαίδευση (*culture in education*), την ποιότητα του Δημόσιου χώρου και του ευρύτερου περιβάλλοντος (*quality in public space*), κ.ο.κ.

¹ Ο στρατηγικός σχεδιασμός για τον Πολιτισμό βασίζεται στη μεθοδολογία της άντλησης ιδεών και εισηγήσεων από τη βάση της πυραμίδας, οι οποίες λαμβάνονται σοβαρά υπόψη και συμπεριλαμβάνονται στον τελικό σχεδιασμό (*bottom – up*). Η προσέγγιση αυτή είναι βασισμένη στη συμμετοχή όλων των εμπλεκόμενων στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων, εξασφαλίζοντας έτσι ισχυρότερη αποτελεσματικότητα στην εφαρμογή νέων πολιτικών, λόγω ακριβώς της συνυπευθυνότητας που διασφαλίζεται μέσω της εμπλοκής όλων των ενδιαφερομένων στη λήψη συγκεκριμένων αποφάσεων.

Ταυτόχρονα, για το σχεδιασμό ορθής και ολοκληρωμένης στρατηγικής για τον Πολιτισμό, είναι ανάγκη να τεθούν βραχυπρόθεσμοι αλλά και μακροπρόθεσμοι στόχοι. Υπό αυτό το πρίσμα και λαμβάνοντας υπόψη τους μακροπρόθεσμους στόχους είναι δυνατή η ανάπτυξη του στρατηγικού σχεδίου δράσης.

Το στρατηγικό σχέδιο για τον Πολιτισμό επιχειρεί ακριβώς να αναπτύξει πρωτοποριακές πολιτικές και δράσεις, οι οποίες συνάδουν με την ευρύτερη αντίληψη περί πολιτιστικής διακυβέρνησης στον ευρωπαϊκό και διεθνή χώρο. *Η ανάληψη της Προεδρίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης το 2012*, έχει ληφθεί υπόψη κατά την ετοιμασία του στρατηγικού σχεδίου, αφού το γεγονός αυτό θεωρείται ως σημαντική πρόκληση για την ενίσχυση τόσο των έργων πολιτιστικής υποδομής στην Κύπρο, όσο και της σύγχρονης πολιτιστικής παραγωγής. Για τους σκοπούς όμως της ετοιμασίας του συγκεκριμένου στρατηγικού σχεδίου, δε θεωρήθηκε σκόπιμο στο παρόν στάδιο να αναλυθεί σε βάθος η στρατηγική που θα ακολουθηθεί για το συγκεκριμένο θέμα, το οποίο θα έχει συγκεκριμένο πρόγραμμα δράσης.

Εν κατακλείδι, η πολιτική για την ανάπτυξη του Πολιτισμού, είναι ανάγκη να βασίζεται τόσο στα δεδομένα και τις συνθήκες της σύγχρονης κυπριακής πραγματικότητας, όσο και στις σύγχρονες αντιλήψεις που διέπουν τα θέματα πολιτιστικής διακυβέρνησης και διαχείρισης. Η ανάπτυξη του συγκεκριμένου στρατηγικού σχεδίου έγινε με βάση τις πολιτιστικές επενδύσεις που η Κύπρος χρειάζεται να πράξει στο παρόν στάδιο. Για το λόγο αυτό είναι ουσιαστικό μετά και την εφαρμογή του υφιστάμενου στρατηγικού σχεδίου, η στρατηγική για τον Πολιτισμό να επαναξιολογηθεί και να αναδιαμορφωθεί, ούτως ώστε να συνάδει με τα αντικειμενικά δεδομένα της σύγχρονης πραγματικότητας, τα οποία είναι φυσικό να βρίσκονται σε διαρκή εξέλιξη.

1.2. Η έννοια του Πολιτισμού στη σύγχρονη πραγματικότητα

Η έννοια του Πολιτισμού στη σύγχρονη πραγματικότητα περιλαμβάνει όχι μόνο τις Καλές Τέχνες αλλά αφορά επίσης στον τρόπο ζωής, στην πρόσληψη της ιστορίας, στην αυτοσυνειδησία της κοινωνίας, καθώς επίσης και στην εξέλιξη της τεχνολογίας. Ως εκ τούτου, το εύρος του πεδίου της πολιτιστικής διακυβέρνησης και πολιτιστικής πολιτικής συνδέεται άμεσα όχι μόνο με τη σύγχρονη καλλιτεχνική δημιουργία, αλλά και με άλλα ουσιώδη θέματα όπως είναι η κοινωνική ενσωμάτωση

και συνοχή, η πολιτιστική ποικιλομορφία, η αστική αναζωογόνηση, η εθνική οικονομία, η παιδεία καθώς επίσης και η ανάπτυξη της πολιτιστικής διπλωματίας.

Η Κύπρος, ιδιαίτερα μετά και την ένταξή της στην Ευρωπαϊκή Ένωση, έχει καταστεί ενεργός μέτοχος των διεθνών εξελίξεων που αφορούν τόσο στην ευρωπαϊκή όσο και στη διεθνή πραγματικότητα και έχει ευθύνη αλλά και υποχρέωση να αξιοποιήσει τις δυνατότητες και ευκαιρίες που αναφύονται. Από αυτή την άποψη, σύμφωνα και με το παράδειγμα βέλτιστων πρακτικών από άλλες Ευρωπαϊκές χώρες και με βάση και τις ιδιαιτερότητες του τόπου μας, η εθνική στρατηγική της Κύπρου για τον Πολιτισμό, θα πρέπει να διαμορφωθεί στη βάση σύγχρονων προσεγγίσεων για τα θέματα της Πολιτιστικής Διακυβέρνησης, επιδιώκοντας ολοκληρωμένες λύσεις και προτάσεις.

1.3. Δομή της Πολιτιστικής Διακυβέρνησης στο διεθνή και ευρωπαϊκό χώρο

Στον ευρωπαϊκό αλλά και το διεθνή χώρο δύο είναι τα κυριότερα μοντέλα που δεσπόζουν σε ό,τι αφορά στην πολιτιστική διακυβέρνηση και διαχείριση (i) το συγκεντρωτικό μοντέλο, το οποίο ουσιαστικά χαρακτηρίζεται από τη σημαντική δράση που έχει ο δημόσιος τομέας στο πολιτιστικό σκηνικό τόσο σε ό,τι αφορά στην ενίσχυση που παρέχεται στους διάφορους φορείς, όσο και σε ό,τι αφορά στην άμεση διαχείριση και ανάληψη πρωτοβουλίας από πλευράς του κράτους για διάφορες πολιτιστικές δράσεις και δραστηριότητες (π.χ. Γαλλία) και (ii) το αποκεντρωτικό μοντέλο που στηρίζεται στην αρχή της ύπαρξης μη υπηρεσιακών σωμάτων λήψης αποφάσεων σχετικά με τη διάθεση κάποιων κρατικών κονδυλίων, μακριά από οποιεσδήποτε πολιτικές παρεμβάσεις. Τα σώματα αυτά δρουν ως βραχίονες εφαρμογής πολιτικής (arm's length bodies/ non departmental public bodies) κατά τρόπο ανεξάρτητο από την κεντρική κυβερνητική μηχανή, παρόλο που γενικά τα πλαίσια και οι όροι εντολής τους καθορίζονται από τους γενικούς άξονες της εθνικής πολιτιστικής πολιτικής (π.χ. Ηνωμένο Βασίλειο). Η αξιολόγηση των αποτελεσμάτων των διάφορων προγραμμάτων που αναπτύσσουν τα πιο πάνω σώματα πραγματοποιείται σε ετήσια βάση από το κράτος και ο αρμόδιος Υπουργός θεωρείται υπεύθυνος για την υπεγγυότητα (accountability) και την απόδοση (performance) των Οργανισμών αυτών. Τα Διοικητικά Συμβούλια των Οργανισμών αυτών διορίζονται συνήθως από το κράτος μέσω του αρμόδιου Υπουργού.

Σε ό,τι αφορά τα μοντέλα που αναφέρθηκαν, είναι σημαντικό να τονιστεί ότι στην καθημερινή πρακτική δεν υπάρχει σαφής διαχωρισμός του ενός μοντέλου από

το άλλο. Αντίθετα, στοιχεία από το ένα μοντέλο δυνατό να ενυπάρχουν και στο άλλο.

Σε ό,τι αφορά στις δομές της πολιτιστικής διακυβέρνησης, **τα πολιτιστικά ιδρύματα/οργανισμοί εθνικής εμβέλειας** βρίσκονται συνήθως κάτω από την εποπτεία του κράτους. Πολιτιστικά ιδρύματα/οργανισμοί εθνικής εμβέλειας θεωρούνται ότι είναι μεταξύ άλλων τα ακόλουθα: Εθνική Όπερα και Μπαλέτο, Εθνική Συμφωνική Ορχήστρα, Εθνική Πινακοθήκη, Εθνική Βιβλιοθήκη, κ.ο.κ. Τα πολιτιστικά ιδρύματα εθνικής εμβέλειας είναι εμβληματικοί οργανισμοί, οι οποίοι διοικούνται από Διοικητικό Συμβούλιο που συνήθως διορίζεται από το κράτος μέσω του Υπουργού Πολιτισμού και στοχεύουν στην ενίσχυση του κύρους και της εικόνας της κάθε χώρας. Αναλόγως της περίπτωσης, τα Ιδρύματα αυτά μπορεί να αφορούν και σε συνεργασία του δημόσιου με τον ιδιωτικό τομέα.

Στην Κύπρο πολιτιστικά ιδρύματα εθνικής εμβέλειας μπορούν να θεωρηθούν ότι είναι τα ακόλουθα: Ίδρυμα Πολιτισμού Κύπρου, Ίδρυμα 'Συμφωνική Ορχήστρα Κύπρου', Μουσείο Κώστα Αργυρού. Επίσης, κάποιοι άλλοι Οργανισμοί όπως είναι ο Θεατρικός Οργανισμός Κύπρου, ο οποίος λειτουργεί με το καθεστώς του ημικρατικού Οργανισμού, ή και η Κυπριακή Βιβλιοθήκη που υπάγεται στο Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού είναι θεσμοί εθνικής εμβέλειας.

Παράλληλα, στο πολιτιστικό σκηνικό μιας χώρας υπάρχουν διάφοροι άλλοι συντελεστές και παράγοντες που δυνατό να συμβάλλουν στην υλοποίηση της εθνικής πολιτιστικής στρατηγικής. Για τα δεδομένα της Κύπρου οι κυριότεροι εταίροι πολιτιστικής συνεργασίας, μπορούν να συνοψισθούν σε πολύ γενικές γραμμές στην κεντρική κυβέρνηση, στις τοπικές αρχές και την τοπική αυτοδιοίκηση, στους καλλιτέχνες / δημιουργούς, καθώς επίσης και στα ιδιωτικά Πολιτιστικά Ιδρύματα, Εταιρείες, Οργανισμούς και Συλλόγους των καλλιτεχνών.

2. Γενική Κατεύθυνση – Μεθοδολογία

Ο Στρατηγικός Σχεδιασμός για τον Πολιτισμό στοχοθετεί το όραμα και τις στρατηγικές επιδιώξεις καθορίζοντας τα μέτρα για την προώθηση και εφαρμογή τους. Είναι το πρώτο σχέδιο που εκπονείται στο πλαίσιο μιας ολοκληρωμένης και συνεκτικής αντιμετώπισης της έννοιας του Πολιτισμού και είναι πλήρως ευθυγραμμισμένο με τους ευρύτερους στόχους και τις επιδιώξεις του Κυβερνητικού Προγράμματος, καθώς επίσης και με τις κατευθυντήριες γραμμές της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπως αυτές καθορίζονται στην πρόσφατη Ανακοίνωση (Communication) της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τον Πολιτισμό (ημερ. 10/5/07)².

Για την ετοιμασία του Στρατηγικού Σχεδίου έχουν ληφθεί υπόψη τόσο οι ιδιαίτερες συνθήκες της Κυπριακής πραγματικότητας (swot analysis και αποτελέσματα του δημόσιου διαλόγου) όσο και βέλτιστες πρακτικές από άλλες ευρωπαϊκές χώρες σε ό,τι αφορά στα θέματα Πολιτιστικής Διακυβέρνησης.

Η διαδικασία για την ετοιμασία του Στρατηγικού Σχεδιασμού άρχισε το Μάιο του 2007 με ενδελεχή μελέτη και έρευνα για ετοιμασία του Περιγράμματος Στρατηγικής, όπου καταγράφονται οι βασικές Επιδιώξεις – Άξονες και Μέτρα Δράσης.

Το Περίγραμμα υποβλήθηκε στο Υπουργικό Συμβούλιο, το οποίο με την Απόφαση αρ. 66.112, ημερ. 4 Οκτωβρίου 2007, το ενέκρινε ως βάση διαβούλευσης με τους Φορείς του ευρύτερου δημόσιου και ιδιωτικού τομέα.

Μετά την Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου, το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού απέστειλε το Περίγραμμα σε όλους τους άμεσα εμπλεκόμενους φορείς, τους οποίους κάλεσε και σε δημόσιο διάλογο. Το Περίγραμμα Πολιτικής αναρτήθηκε, επίσης, και στην ιστοσελίδα του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού και αποτέλεσε αντικείμενο ευρείας διαβούλευσης. Τα σχόλια και οι απόψεις που εκφράστηκαν λήφθηκαν υπόψη στην αναθεώρηση του Περιγράμματος, κατά τη διατύπωση του τελικού κειμένου του Σχεδιασμού.

2.1. Η Κύπρος στο σύγχρονο πολιτιστικό σκηνικό (δεδομένα, προκλήσεις και προοπτικές)

Ο Πολιτισμός μέσα στη σύγχρονη διάσταση και προοπτική είναι έννοια δυναμική και θα πρέπει να βασίζεται στην ανάπτυξη ενεργού πολιτιστικής πολιτικής που να

² Ανακοίνωση σχετικά με μια ευρωπαϊκή ατζέντα για τον πολιτισμό σ' έναν κόσμο παγκοσμιοποίησης. COM (2007) 242 , 10 Μαΐου 2007. Βρυξέλλες.

αποσκοπεί μεταξύ άλλων και στη βελτίωση της ποιότητας ζωής, στην ενίσχυση της κοινωνικής ενσωμάτωσης και συνοχής και στο σεβασμό και τη διατήρηση της πολιτιστικής ποικιλομορφίας. Ο στρατηγικός σχεδιασμός είναι διαδικασία μακροπρόθεσμη, που στηρίζεται στην επαρκή γνώση των διεθνών μοντέλων πολιτιστικής διακυβέρνησης και στην αξιοποίηση των ιδιαίτερων συνθηκών της κυπριακής πραγματικότητας.

Στη συνέχεια, λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαίτερες συνθήκες της Κύπρου, καθώς επίσης και όλες τις διεθνείς εξελίξεις που συμβαίνουν στον τομέα της πολιτιστικής διακυβέρνησης, θα γίνει σε βάθος μελέτη της υφιστάμενης κατάστασης (swot analysis)³, έτσι ώστε αβίαστα να οδηγηθούμε στην ανάπτυξη του Στρατηγικού Σχεδίου.

³ Η ανάλυση SWOT θεωρήθηκε ως η καταλληλότερη μέθοδος ex ante αξιολόγησης, επειδή αποτελεί ένα μεθοδολογικό εργαλείο τόσο για την ανάλυση, όσο και για το σχεδιασμό. Η ανάλυση SWOT είναι μία δημοφιλής τεχνική, που μπορεί να χρησιμοποιηθεί σε όλα τα στάδια του σχεδιασμού μιας πολιτικής, που περιλαμβάνουν ανάλυση, σχεδιασμό, ex ante αξιολόγηση, διαδικασία λήψης αποφάσεων, υλοποίηση, παρακολούθηση, και εκ των υστέρων αξιολόγηση.

Swot Analysis

Πλεονεκτήματα	Αδυναμίες	Ευκαιρίες / Προκλήσεις	Απειλές
<ul style="list-style-type: none"> * Γεωγραφική θέση της Κύπρου μεταξύ τριών ηπείρων (σταυροδρόμι πολιτισμών) * Ένταξη στην Ευρώπη – δυνατότητα δικτύωσης με ευρωπαϊκά δίκτυα * Ψηλό βιοτικό επίπεδο και ικανοποιητικοί ρυθμοί αύξησης του ΑΕΠ * Τουρισμός – τρία περίπου εκατομμύρια τουρίστες το χρόνο * Πλούσια και μοναδική στο είδος της αρχαιολογική κληρονομιά, όντας στο σταυροδρόμι τριών Ηπείρων * Πλούτος άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς (παραδοσιακή μουσική της Κύπρου ένα πολυπολιτισμικό κράμα, ήθη, έθιμα, παράδοση, κτλ.) * Υπάρχουν πολλοί εξωτερικοί χώροι και αρχαιολογικοί χώροι για πραγματοποίηση συναυλιών και άλλων καλλιτεχνικών εκδηλώσεων 	<ul style="list-style-type: none"> * Μικρό το κοινό της Κύπρου ιδιαίτερα σε ό,τι αφορά σε ορισμένα είδη Τέχνης, όπως είναι π.χ. η κλασική μουσική * Όχι μακρά παράδοση σε ορισμένα είδη Τέχνης και ιδιαίτερα στο θέμα του σύγχρονου χορού, της κλασικής μουσικής και των πρωτοποριακών μορφών εικαστικής έκφρασης * Ανυπαρξία σημαντικών πολιτιστικών θεσμών όπως είναι για παράδειγμα το Κονσερβατόριο Μουσικής, η Σχολή Καλών Τεχνών, ή/και η Δημιουργία σχετικών Τμημάτων στο Πανεπιστήμιο Κύπρου * Στον ευρωπαϊκό χώρο συναγωνισμός με χώρες που έχουν από χρόνια καθιερώσει σημαντικούς πολιτιστικούς θεσμούς * Ανεπαρκής αξιοποίηση του Τουρισμού για διεύρυνση του ακροατηρίου * Ελάχιστη ανάπτυξη προγραμμάτων και δράσεων μέσα στην Κοινωνία των 	<ul style="list-style-type: none"> * Ανάληψη της Προεδρίας της Ε.Ε. το 2012 * Networking-Δικτύωση στην Ευρώπη με NGO's (Non governmental organizations) ή και μέσω ευρωπαϊκών προγραμμάτων για νέους ή και για εκπαίδευση (training) και αξιοποίηση κοινοτικών κονδυλίων από τα Ταμεία Κοινωνικής Συνοχής (Social Funds-ECF) * Μετατροπή της Κύπρου σε διαπολιτισμικό Κέντρο της Μεσογείου, με ενδεχόμενη μάλιστα προσέλκυση κοινοτικών κονδυλίων από προγράμματα της Εταιρικής Ευρομεσογειακής συνεργασίας (EURO-MED) αλλά και από κοινοτικά προγράμματα όπως το INTERREG * Δυνατότητες μεγαλύτερης αξιοποίησης της στρατηγικής θέσης της Κύπρου ως γέφυρας επικοινωνίας και πολιτιστικής συνεργασίας μεταξύ των Κρατών Μελών της ΕΕ και των χωρών της Μ. Ανατολής και Βόρειας Αφρικής 	<ul style="list-style-type: none"> * Η αποθάρρυνση των νέων δημιουργών, καλλιτεχνών και θεωρητικών του πολιτισμού να επιστρέψουν στην Κύπρο, λόγω της παρούσας κατάστασης (έλλειψη ευκαιριών εργοδότησης που να αποτελούν πραγματική πρόκληση για καλλιτεχνική επαγγελματική σταδιοδρομία και ανέλιξη)→ “<i>brain and (talent) drain</i>” * Μικρή αγορά αν δεν αξιοποιηθεί η δυναμική της σχέσης με την Οικονομία και τον τομέα των Επιχειρήσεων, τότε πλήρης οικονομική εξάρτηση από το κράτος * Η ανυπαρξία άλλων θεσμών και ουσιαστικών υποδομών στον τομέα του Πολιτισμού, οδηγεί σε μια ‘επίπλαστη’ και εύθραυστη ανάπτυξη χωρίς καμία οργανική σύνδεση με τη γενικότερη Πολιτιστική παιδεία και υποδομή * Ο μεγάλος αριθμός εισαγόμενων παραγωγών και ιδιαίτερα μουσικών προτάσεων από το εξωτερικό

<ul style="list-style-type: none"> * Καλές καιρικές συνθήκες ολόχρονα επιτρέπουν τις πολιτιστικές εκδηλώσεις σε εξωτερικούς χώρους * Πολλοί νέοι με αξιόλογες μεταπτυχιακές σπουδές στον Τομέα των Τεχνών * Αρκετοί νέοι καλλιτέχνες με μεγάλη αναγνώριση στο εξωτερικό * Πλούσια και αξιόλογη σύγχρονη καλλιτεχνική παραγωγή (εικαστικά, μουσική, χορός, λογοτεχνία, κ.ο.κ.) 	<p>Πολιτών από τους επιχορηγούμενους Πολιτιστικούς Οργανισμούς</p> <ul style="list-style-type: none"> * Ανεπαρκής διοικητική στελέχωση των Πολιτιστικών Οργανισμών * Έλλειψη ατόμων με τις απαιτούμενες γνώσεις σε θέματα πολιτιστικής διοίκησης και διαχείρισης * Ανεπαρκής δομή και στελέχωση των κρατικών υπηρεσιών για τον Πολιτισμό. * Μη ύπαρξη πολιτιστικής έρευνας και στατιστικών στοιχείων για τον τομέα του Πολιτισμού. * Οι περισσότεροι από τους ταλαντούχους Κύπριους καλλιτέχνες παραμένουν στο εξωτερικό μετά το πέρας των σπουδών τους διότι η Κύπρος δε διαθέτει τους απαραίτητους θεσμούς για την αξιοποίησή τους * Ανυπαρξία πολιτιστικών θεσμών που να τροφοδοτούν, να προωθούν και να ενισχύουν το έργο των υφιστάμενων θεσμών, όπως είναι για παράδειγμα η περίπτωση της 	<ul style="list-style-type: none"> * Αξιοποίηση της γεωπολιτικής θέσης της Κύπρου για καθιέρωσή της ως γέφυρα μεταξύ Ανατολής και Δύσης μέσω θεσμών ευρωπαϊκής και διεθνούς εμβέλειας και αξιοποίηση κοινοτικών κονδυλίων από τα Διαρθρωτικά Ταμεία * Η Κύπρος μέσα από τον πολιτιστικό της πλούτο μπορεί να αναπτύξει πολιτιστική διπλωματία που να εξυπηρετεί παράλληλα και πολιτικούς στόχους * Ανάληψη οργάνωσης στην Κύπρο μεγάλων Ευρωπαϊκών θεσμών όπως π.χ. η Μπιενάλε Νέων Ευρώπης και Μεσογείου * Ευκαιρίες που δίνονται για διακρατικές συνεργασίες σε όλα τα επίπεδα και συμμετοχή σε προγράμματα και έργα που συγχρηματοδοτούνται από ταμεία της Ε.Ε. * Διεύρυνση των οικονομικών δυνατοτήτων του Πολιτισμού και μέσα από την καθιέρωση σχέσεων συνεργασίας (business partnerships) με τον τομέα της Οικονομίας και ανάπτυξη πιο 	<p>οδηγεί στην 'εξαγωγή' συναλλάγματος και δεν προσφέρει τις απαραίτητες προϋποθέσεις για επιτόπια παραγωγή</p> <ul style="list-style-type: none"> * Αν δεν αξιοποιήσουμε άμεσα τα πλεονεκτήματά μας, θα αξιοποιηθούν από άλλες χώρες της Ε.Ε. που έχουν παρόμοια πλεονεκτήματα. Ήδη χώρες όπως η Μάλτα άρχισαν να αναπτύσσουν την πολιτιστική τους στρατηγική, ιδιαίτερα σε σχέση με τη γειννίαση με τρίτες χώρες της ευρύτερης λεκάνης της Μεσογείου * Το παράνομο κατοχικό καθεστώς στο Τμήμα Μουσικών Σπουδών του Πανεπιστημίου του, αναπτύσσει εκπαιδευτικά προγράμματα σχετικά με τις μουσικές της Μεσογείου και των μουσικών παραδόσεων της Κύπρου. * Δημιουργία μεγάλου χάσματος σε ό,τι αφορά στην πολιτιστική έρευνα σε σχέση με άλλες ευρωπαϊκές χώρες * Διεύρυνση του ψηφιακού χάσματος με άλλες Ευρωπαϊκές χώρες που παρουσιάζουν ραγδαία
---	---	--	--

	<p>Συμφωνικής Ορχήστρας Κύπρου, η οποία κατά το ήμισυ της στελεχώνεται από ξένους εκτελεστές λόγω κυρίως του γεγονότος ότι η Κύπρος στερείται ουσιαστικών υποδομών όπως είναι ο θεσμός του Κονσερβατορίου ή ακόμη και των μουσικών σχολείων και μουσικών σχολών</p> <ul style="list-style-type: none"> * Ανυπαρξία θεσμών, όπως π.χ. Μουσείου Νεότερης και Σύγχρονης Τέχνης για να αναπτύξει συνεργασία με παρόμοιους Ευρωπαϊκούς θεσμούς, με αποτέλεσμα την απομόνωση της σύγχρονης Κυπριακής Τέχνης * Λόγω της μη ύπαρξης τεχνοκριτικών (π.χ. στη μουσική, τέχνες, χορό, κινηματογράφο) στην Κύπρο, αδυναμία ξεκάθαρης και αντικειμενικής διατύπωσης των καλλιτεχνικών επιπέδων * Ανεπαρκής προβολή και ανεπαρκής Διαφήμιση (promotion and marketing) των προγραμμάτων της πολιτιστικής δράσης σε όλα τα επίπεδα * Πλήρης οικονομική εξάρτηση των πολιτιστικών οργανισμών 	<p>επιχειρηματικής δράσης, ιδιαίτερα σε ό,τι αφορά στον τομέα των Πολιτιστικών Βιομηχανιών (cultural industries)</p> <ul style="list-style-type: none"> * Ανάπτυξη του πολιτιστικού δυναμικού της Κύπρου και εκσυγχρονισμός της πολιτιστικής διαχείρισης μέσα από συλλογικές προσπάθειες και δράσεις * Αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού της Κύπρου για προώθηση και ενίσχυση της δημιουργικότητας και της καινοτομίας (creativity and innovation) σε όλα τα επίπεδα (καλλιτεχνική δημιουργία, τεχνολογία, εκπαίδευση, πολιτιστική βιομηχανία, Οικονομία και Τουρισμός) * Διεύρυνση του ακροατηρίου μέσα από ολοκληρωμένη εκπαίδευση των παιδιών από πολύ μικρή ηλικία * Στήριξη και ενίσχυση των δημιουργών με σκοπό την ανάπτυξη της σύγχρονης παραγωγής και δημιουργίας * Ανάπτυξη προγράμματος περιοδείας και εξαγωγής της σύγχρονης κυπριακής πολιτιστικής παραγωγής αλλά και προβολής της πλούσιας πολιτιστικής κληρονομιάς σε 	<p>ανάπτυξη στον τομέα αυτό</p> <ul style="list-style-type: none"> * Η απουσία πολιτιστικών υποδομών και ορθολογιστικού σχεδιασμού των πόλεων στα μεγάλα αστικά κέντρα, έχει αντίκτυπο στην ποιότητα ζωής * Οι πολιτιστικές δράσεις και διαδικασίες ακολουθούν προσεγγίσεις και μεθόδους που ξεκινούν από πάνω προς τα κάτω (top down approaches) χωρίς την απαιτούμενη εμπλοκή της κοινωνίας των πολιτών στη λήψη και διαμόρφωση αποφάσεων (grass root approach) * Οι αστικές υποδομές χαρακτηρίζονται από αποσπασματικότητα, έλλειψη συνοχής μεταξύ των τομέων και χαλαρή συσχέτιση με την όλη πολιτιστική πραγματικότητα * Η πολιτιστική δράση χαρακτηρίζεται από εσωστρέφεια, αποσπασματικότητα και έλλειψη συνάφειας και συσχέτισης με την ευρύτερη Κοινωνία των Πολιτών (broader public sphere)
--	---	---	---

	<ul style="list-style-type: none"> * από την κρατική χορηγία * Η βιωσιμότητα πολιτιστικών Οργανισμών εξαρτάται πλήρως από την Κρατική Χορηγία * Ελάχιστη επαφή των παιδιών των Σχολείων μας με τον Πολιτισμό του τόπου τους (Αρχιτεκτονική, Μουσική, Εικαστικά, πολιτιστική κληρονομιά) * 'Εισαγωγή' πολλών ξένων ορχηστρών και μουσικών παραγωγών από το εξωτερικό για συναυλίες ή οπερατικές παραγωγές ή και μπαλέτα. Το φαινόμενο αυτό, ιδιαίτερα σε ό,τι αφορά στη μουσική, παρουσιάζεται με δυσανάλογο τρόπο σε σχέση με την αντίστοιχη επιτόπια παραγωγή * Ανυπαρξία νομοθεσίας για κίνητρα χορηγίας από τον ιδιωτικό τομέα * Ανυπαρξία νομοθεσίας για την προστασία έργων τέχνης και πολιτισμού (ο νόμος περί αρχαιοτήτων δεν καλύπτει τη νεότερη και σύγχρονη Τέχνη) * Απουσία θεσμικού και νομοθετικού πλαισίου για το 	<p>Ευρωπαϊκές πόλεις</p> <ul style="list-style-type: none"> * Περισσότερη εμπλοκή της Κοινωνίας, στις πολιτιστικές δράσεις και προγράμματα (community outreach activities) * Η κοινωνική γεωγραφία του Κυπριακού χώρου διαμορφώνεται με τους μετανάστες και τις εθνικές μειονότητες, αποκτώντας έτσι εκτός από το δικαιοτικό στοιχείο και μια πολυπολιτισμικότητα * Ανάπτυξη προγραμμάτων δημιουργικής συμμετοχικότητας (creative participatory activities) και στα δημοτικά και στα νηπιαγωγεία * Αξιοποίηση των Κυπρίων μουσικών αποφοίτων ξένων Πανεπιστημίων, σε πολιτιστικά Ιδρύματα και Οργανισμούς * Εναλλακτικές ευκαιρίες εργοδότησης των Κυπρίων καλλιτεχνών σε τομείς σχετικούς με την πολιτιστική διαχείριση και πολιτιστική διοίκηση καθώς επίσης και με την πολιτιστική βιομηχανία * Αξιοποίηση των καλών καιρικών συνθηκών και των αρχαιολογικών χώρων της Κύπρου για συναυλίες και άλλες 	<ul style="list-style-type: none"> * Λόγω της Τουρκικής εισβολής και του ξεριζωμού, υπάρχει κίνδυνος απώλειας μεγάλου μέρους της άυλης πολιτιστικής μας κληρονομιάς
--	--	--	--

	<p>καθεστώς του καλλιτέχνη</p> <ul style="list-style-type: none"> * Μηδαμινά έσοδα από τις πολιτιστικές εκδηλώσεις * Παροχή κρατικών επιχορηγήσεων σε κερδοσκοπικές εταιρείες για πολιτιστικές εκδηλώσεις με πολύ ακριβό εισιτήριο εισόδου * Αδυναμία στη διατύπωση στρατηγικού πολιτιστικού σχεδιασμού (strategic cultural planning) και στρατηγικών στόχων σε όλα τα επίπεδα (Τοπική Αυτοδιοίκηση, Πολιτιστικά Ιδρύματα, κ.ο.κ.) * Παροχή κρατικών επιχορηγήσεων δίχως διατύπωση στρατηγικού σχεδίου από μέρους των επιχορηγούμενων οργανισμών * Ανυπαρξία αξιολόγησης των επιχορηγούμενων από το κράτος πολιτιστικών οργανισμών για επίτευξη συγκεκριμένων στρατηγικών στόχων και επιδιωκόμενων αποτελεσμάτων (measurable achievement) * Ανεπαρκής αξιολόγηση των επιχορηγούμενων από το 	<p>πολιτιστικές εκδηλώσεις</p> <ul style="list-style-type: none"> * Διεύρυνση του ακροατηρίου και μέσω ενεργειών δράσεως για ανάπτυξη των σχέσεων του Πολιτισμού με τον Τουρισμό * Οικονομικές δυνατότητες για ιδιωτικές και επιχειρηματικές επενδύσεις στα προγράμματα και στις δράσεις των Πολιτιστικών Οργανισμών * Συνολική αντιμετώπιση και αξιοποίηση του τομέα του Πολιτισμού (holistic approach), μέσα από οριζόντιες δράσεις για αξιοποίηση όλων των συνεργειών που προκύπτουν (Περιβάλλον, Ποιότητα Ζωής, Ανάπτυξη ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση, Αειφόρος Ανάπτυξη, Οικονομία, Πολιτιστική Διπλωματία) * Αναβάθμιση της λειτουργίας και βελτίωση της αποτελεσματικότητας του δημόσιου πολιτιστικού τομέα, με την υιοθέτηση σύγχρονων μεθόδων σχεδιασμού και εφαρμογής πολιτιστικής πολιτικής * Δυνατότητες που παρέχουν οι νέες τεχνολογίες για αύξηση της αποδοτικότητας των δημόσιων 	
--	---	---	--

	<p>κράτος πολιτιστικών δράσεων για διακρίβωση της αποτελεσματικότητάς τους (value for money approach)</p> <ul style="list-style-type: none"> * Ανυπαρξία μηχανισμών οικονομικού ελέγχου των επιχορηγούμενων οργανισμών * Χαμηλή ανταγωνιστικότητα των αστικών κέντρων της Κύπρου λόγω μη αειφορικού τρόπου ανάπτυξής τους με απουσία ελεύθερων χώρων και σημαντικών κοινωνικών και πολιτιστικών υποδομών * Ανεπαρκής ανάπτυξη του σχεδιασμού των πόλεων (urban planning – cultural landscape) για ενίσχυση της ελκυστικότητας και για βελτίωση της ποιότητας ζωής (quality of life) * Ανυπαρξία θεσμικού πλαισίου για υλοποίηση βασικών σύγχρονων πολιτιστικών αρχών, όπως είναι η αειφόρος ανάπτυξη, η πολυπολιτισμικότητα, η πολιτιστική ενσωμάτωση και η διασφάλιση της ποικιλότητας στην πολιτιστική έκφραση. 	<p>υπηρεσιών, της ποιότητας ζωής και της προσβασιμότητας</p> <ul style="list-style-type: none"> * Αξιοποίηση των καλών πρακτικών (best practices) που αναπτύχθηκαν σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες για ανάδειξη του τομέα της Πολιτιστικής Διακυβέρνησης 	
--	---	---	--

2.2. Ο Δημόσιος Διάλογος

Το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, εφαρμόζοντας την Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου της 4^{ης} Οκτωβρίου 2007, οργάνωσε το Δημόσιο Διάλογο για τον Στρατηγικό Σχεδιασμό για τον Πολιτισμό, από τις 6/11/07 μέχρι τις 21/12/07. Ήταν η πρώτη φορά που για τα θέματα του Πολιτισμού όλοι οι εμπλεκόμενοι φορείς κλήθηκαν σε δημόσιο διάλογο, ο οποίος πραγματοποιήθηκε με την παρουσία του Υπουργού Παιδείας και Πολιτισμού.

Πραγματοποιήθηκε σημαντικός αριθμός συναντήσεων, που αφορούσε τόσο το ευρύτερο πλαίσιο των Στρατηγικών Επιδιώξεων, όσο και εξειδικευμένα θέματα για κάθε Τομέα Τέχνης. Συμμετείχε μεγάλος αριθμός ατόμων που εκπροσωπούσαν όλο το φάσμα των πολιτιστικών φορέων, αρχών τοπικής αυτοδιοίκησης αλλά και καλλιτεχνών.

Υποβλήθηκαν και καταγράφηκαν δεκάδες εισηγήσεις, που αξιολογήθηκαν από το Υπουργείο και κωδικοποιήθηκαν, για να είναι δυνατή η αξιοποίησή τους στο αναθεωρημένο κείμενο στρατηγικής. Δεκάδες άτομα και οργανώσεις υπέβαλαν γραπτώς απόψεις/εισηγήσεις που αξιολογήθηκαν.

Το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού επιδίωξε να ενσωματώσει όσο το δυνατό περισσότερες από τις εισηγήσεις των φορέων στο Στρατηγικό Σχέδιο για τον Πολιτισμό. Στόχος και επιδίωξη του Δημόσιου Διαλόγου ήταν μέσω και της εμπλοκής των βασικών αναπτυξιακών φορέων και υπηρεσιών να διασφαλιστεί η συναίνεση, αλλά και το αίσθημα των κοινών επιδιώξεων. Πρόσθετος στόχος ήταν η αποτελεσματική αντιμετώπιση των προβλημάτων που απασχολούν τους οργανωμένους πολιτιστικούς φορείς, καλλιτέχνες και δημιουργούς, έτσι ώστε το Τελικό Στρατηγικό Σχέδιο για τον Πολιτισμό να προτείνει νέες και καινοτόμες ιδέες αλλά κυρίως και πρακτικά μέτρα για αντιμετώπιση των ζητημάτων αυτών. Λαμβάνοντας υπόψη τον προβληματισμό που αναπτύχθηκε οι πέντε Περιφερειακοί Πολιτιστικοί Φορείς θα λειτουργούν κάτω από την εποπτεία του Φορέα Πολιτιστικής Ανάπτυξης.

Από τη συνοπτική ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης (swot analysis) και τα αποτελέσματα του δημόσιου διαλόγου, προκύπτουν χρήσιμα συμπεράσματα, τα οποία αποτελούν το σημείο αφετηρίας για τον προσδιορισμό των στρατηγικών επιδιώξεων. Στα πλαίσια αυτά, είναι δυνατό να διατυπωθεί το αναπτυξιακό όραμα και να τεθούν οι στρατηγικές επιδιώξεις, οι οποίες με τη σειρά τους θα προδιαγράψουν τους άξονες δράσης και τα μέτρα υλοποίησης που θα

χρειαστεί να υιοθετηθούν, για να μπορέσει η Κύπρος να ανταποκριθεί με επιτυχία στις διεθνείς προκλήσεις, ιδιαίτερα όπως αυτές διαμορφώνονται και με την ένταξη της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

3. Αναπτυξιακό Όραμα

Το αναπτυξιακό όραμα για τον Πολιτισμό επικεντρώνεται στη βελτίωση της ποιότητας ζωής μέσω της αειφόρου ανάπτυξης και της ανάδειξης της σύγχρονης κυπριακής δημιουργίας στην καθημερινότητα των Πολιτών, έτσι που η Κύπρος να αποκτήσει νέα αναβαθμισμένη διεθνή εικόνα. Μέσα στο πνεύμα των διεθνών εξελίξεων και της παγκοσμιοποίησης, είναι επιβεβλημένο ο πολιτισμός να πάρει μια άλλη ουσιαστικότερη θέση στον ευρύτερο δημόσιο χώρο. **Οι βασικές αρχές του οράματος για τον Πολιτισμό** συνοψίζονται στην ενίσχυση της δημιουργικότητας, στην παροχή ίσων ευκαιριών πρόσβασης και συμμετοχής στα πολιτιστικά αγαθά, στην ενίσχυση της διαπολιτισμικότητας και στην προβολή αλλά και διατήρηση της ιδιαίτερης πολιτισμικής μας ταυτότητας.

4. Στρατηγικό σχέδιο για τον πολιτισμό

Το όραμα για τον Πολιτισμό τίθεται σε μια μακροπρόθεσμη προοπτική, για σκοπούς όμως ανάπτυξης του συγκεκριμένου στρατηγικού σχεδιασμού διατυπώνονται συγκεκριμένες στρατηγικές επιδιώξεις:

- A. Εκσυγχρονισμός και αναβάθμιση της πολιτιστικής διακυβέρνησης
- B. Εμπλουτισμός των πολιτιστικών θεσμών και περαιτέρω ανάπτυξη των εθνικών έργων πολιτισμού
- Γ. Προστασία, προβολή και ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς και του σύγχρονου πολιτισμού στην καθημερινότητα του σύγχρονου πολίτη και επισκέπτη
- Δ. Ανάπτυξη των σχέσεων του πολιτισμού με την εκπαίδευση αλλά και ευρύτερα με την παιδεία
- E. Στήριξη, ενίσχυση και προώθηση της σύγχρονης κυπριακής καλλιτεχνικής και πνευματικής δημιουργίας
- ΣΤ. Προβολή, προώθηση και διάδοση της σύγχρονης κυπριακής καλλιτεχνικής και πνευματικής δημιουργίας στο εξωτερικό

Η επίτευξη των πιο πάνω στρατηγικών επιδιώξεων θα προωθηθεί με συγκεκριμένα μέτρα και δράσεις. Στο Παράρτημα 1 εμφανίζονται σε γενικές γραμμές τόσο οι στρατηγικές επιδιώξεις όσο και οι ειδικοί στόχοι και άξονες δράσης (**Παράρτημα 1 - Συνοπτικός πίνακας για τους άξονες δράσης του Στρατηγικού Σχεδίου για τον Πολιτισμό**). Θα πρέπει να τονιστεί ότι τόσο οι στόχοι, όσο και οι άξονες δράσης έχουν υψηλό βαθμό συνέργειας και συμπληρωματικότητας μεταξύ τους. Επίσης, οι άξονες προτεραιότητας δεν είναι εξαντλητικοί, αλλά αντίθετα επιδιώκουν να δώσουν το πλαίσιο της σύγχρονης πολιτιστικής διακυβέρνησης, των αρχών και προσεγγίσεων που η Κύπρος θα πρέπει να υιοθετήσει σε ό,τι αφορά στην ανάπτυξη στρατηγικής για τον πολιτισμό.

5. Οι έξι Στρατηγικές Επιδιώξεις

Στη συνέχεια, οι άξονες δράσης και τα μέτρα υλοποίησης των στρατηγικών επιδιώξεων θα επεξηγηθούν αναλυτικότερα με εισηγήσεις για πιο συγκεκριμένες παρεμβάσεις, όπως αυτές έχουν διαμορφωθεί και στο πλαίσιο του δημόσιου διαλόγου με τους εταίρους πολιτιστικής συνεργασίας.

Με βάση τις βέλτιστες πρακτικές από άλλες ευρωπαϊκές χώρες, τη σε βάθος μελέτη της υφιστάμενης κατάστασης στην Κύπρο καθώς επίσης και τα αποτελέσματα που προέκυψαν από τη δημόσια διαβούλευση προτείνονται τα πιο κάτω:

A. Εκσυγχρονισμός και αναβάθμιση της πολιτιστικής διακυβέρνησης

Η συγκεκριμένη στρατηγική επιδίωξη επικεντρώνεται *(i) στην αναβάθμιση της Πολιτιστικής Διακυβέρνησης (ii) στη συνεκτική ενεργοποίηση όλων των εταίρων πολιτιστικής συνεργασίας (iii) στον εκσυγχρονισμό και την αναβάθμιση της πολιτιστικής διακυβέρνησης σε όλες τις δομές διακυβέρνησης, με σαφή διαχωρισμό δράσεων και αρμοδιοτήτων ανάμεσα στις δομές διακυβέρνησης (iv) στον εκσυγχρονισμό του συστήματος επιχορηγήσεων προς τους πολιτιστικούς φορείς.*

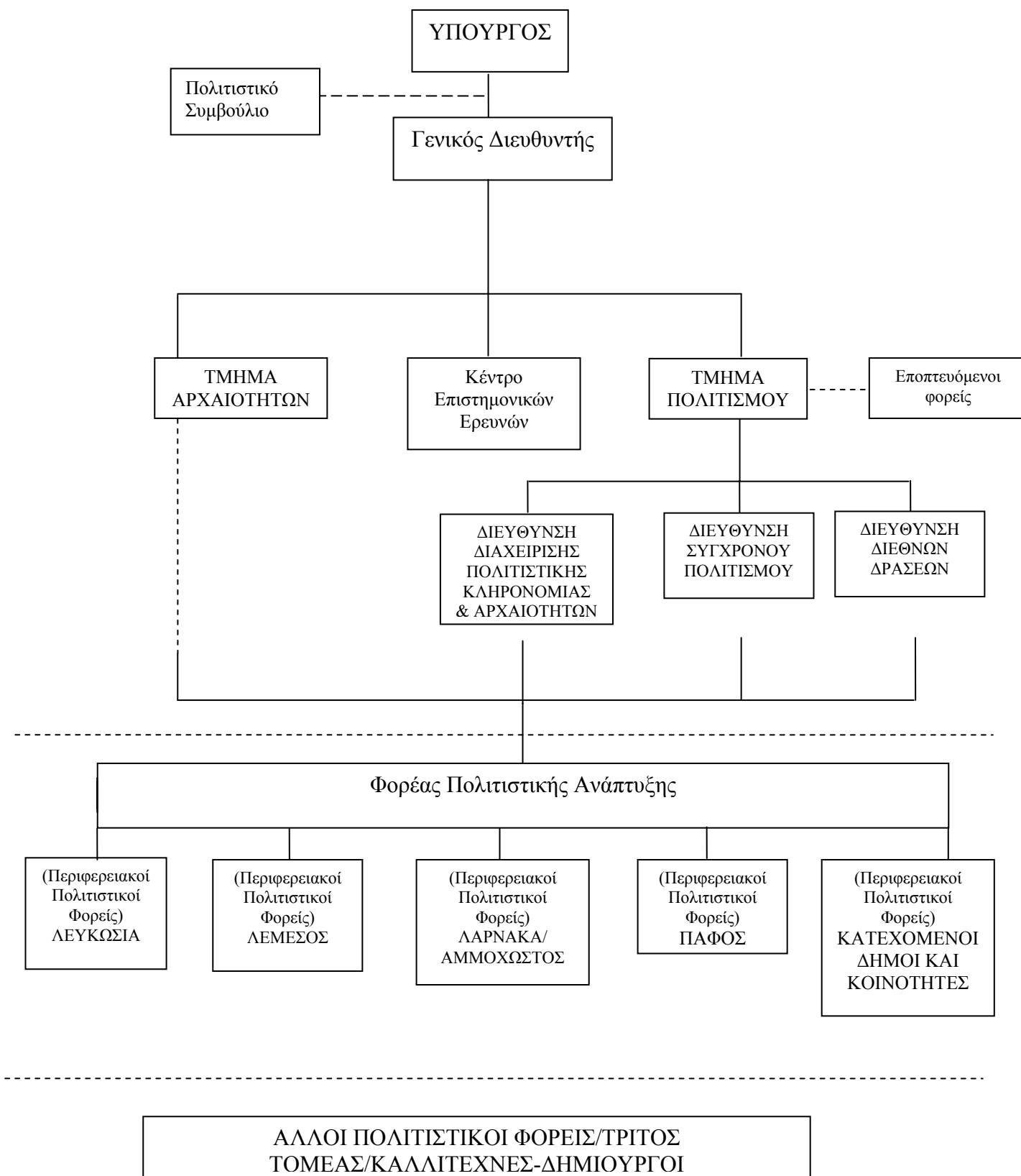
Μέσα από τη νέα αναβαθμισμένη δομή της πολιτιστικής διακυβέρνησης επιδιώκεται σταδιακά η οριζόντια και κάθετη αποκέντρωση και διασφαλίζεται ο δημοκρατικότερος τρόπος λήψης αποφάσεων και άσκησης ενεργού πολιτιστικής πολιτικής. Η πολιτιστική διακυβέρνηση αναπτύσσεται σε τρία επίπεδα, τα οποία έχουν υψηλό βαθμό συνέργειας:

- Εθνικό επίπεδο
- Περιφερειακό / Τοπικό επίπεδο
- Άλλοι Πολιτιστικοί φορείς / Τρίτος Τομέας

I. Αναβάθμιση της Πολιτιστικής Διακυβέρνησης

Στο πλαίσιο της νέας οργανωτικής δομής, η αναβάθμιση του Πολιτισμού σε όλες τις δομές διακυβέρνησης είναι εμφανής και αναπτύσσεται στη βάση συνεκτικής, ενιαίας και ολοκληρωμένης πολιτιστικής πολιτικής. Σε κυβερνητικό επίπεδο, διασφαλίζεται η συνεκτικότερη, αποτελεσματικότερη και πιο αναβαθμισμένη διαχείριση του Πολιτισμού με τη μεταφορά του Τμήματος Αρχαιοτήτων στο Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, με την ανάπτυξη του

Κέντρου Επιστημονικών Ερευνών και με τη μετεξέλιξη των Πολιτιστικών Υπηρεσιών σε Τμήμα Πολιτισμού με τρεις Διευθύνσεις (Διεύθυνση Διαχείρισης Πολιτιστικής Κληρονομιάς και Αρχαιοτήτων, Διεύθυνση Σύγχρονου Πολιτισμού, Διεύθυνση Διεθνών Πολιτιστικών Δράσεων) (βλ. Διάγραμμα 1, σελ.28).

Με την Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου για μεταφορά του Τμήματος Αρχαιοτήτων στο Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, το Τμήμα Αρχαιοτήτων θα αναπτύξει αναβαθμισμένο πρόγραμμα δράσης σε τομείς της αρμοδιότητάς του. Στα πλαίσια αυτά θα γίνει αναδιάρθρωση του Τμήματος Αρχαιοτήτων.

Οι Πολιτιστικές Υπηρεσίες μετεξελίσσονται σε *Τμήμα Πολιτισμού* με τρεις Διευθύνσεις (Διεύθυνση Διαχείρισης Πολιτιστικής Κληρονομιάς και Αρχαιοτήτων, Διεύθυνση Σύγχρονου Πολιτισμού, Διεύθυνση Διεθνών Πολιτιστικών Δράσεων). *Η Διεύθυνση Διαχείρισης Πολιτιστικής Κληρονομιάς και Αρχαιοτήτων* αναλαμβάνει όλα εκείνα τα θέματα που σχετίζονται με την προστασία, προβολή και ανάδειξη της πολιτιστικής μας κληρονομιάς. Η προστασία και η προβολή της πολιτιστικής μας κληρονομιάς (υλικής και άυλης) είναι πρωταρχικής σημασίας, ιδιαίτερα και σε σχέση με την ενίσχυση της εθνικής μας αυτοσυνειδησίας και την αντιμετώπιση των έξωθεν απειλών. Η Διεύθυνση αυτή, σε συνεργασία με το Τμήμα Αρχαιοτήτων, θα αναλάβει τα θέματα που σχετίζονται με την ανάδειξη της πλούσιας πολιτιστικής μας κληρονομιάς στο πλαίσιο του ευρύτερου αστικού και χωροταξικού σχεδιασμού. Στο πλαίσιο αυτό θα συστηματοποιηθεί και η συνεργασία με τις αρμόδιες υπηρεσίες του Τμήματος Πολεοδομίας (διατμηματικές και διϋπουργικές συνεργασίες). *Η Διεύθυνση Σύγχρονου Πολιτισμού* θα έχει ως κύρια αρμοδιότητα την ανάπτυξη, προώθηση και ενίσχυση της κυπριακής πολιτιστικής παραγωγής και δημιουργίας με τη διατύπωση της απαιτούμενης πολιτικής για τις επί μέρους μορφές Τέχνης (Λογοτεχνία/Βιβλίο, Μουσική, Εικαστικά, Θέατρο και Χορός, Κινηματογράφος, κ.ο.κ). Στις δραστηριότητες της Διεύθυνσης αυτής περιλαμβάνεται η επεξεργασία και διατύπωση εισηγήσεων για μέτρα σχετικά με θέματα που αφορούν στη βελτίωση των συνθηκών εργασίας των καλλιτεχνών καθώς επίσης η διατύπωση προτάσεων για νομοθεσίες σχετικές με το Σύγχρονο Πολιτισμό. Επίσης, η Διεύθυνση Σύγχρονου Πολιτισμού θα διαχειρίζεται Αριστεία Γραμμάτων, Τεχνών και Επιστημών, τα Κρατικά Βραβεία ή και άλλες Κρατικές Τιμητικές διακρίσεις για τους Ανθρώπους των Γραμμάτων και των Τεχνών. *Η Διεύθυνση Διεθνών Πολιτιστικών Δράσεων* αναλαμβάνει θέματα εξωτερικής πολιτιστικής πολιτικής σε συνεργασία με το Υπουργείο Εξωτερικών (π.χ. Πολιτιστικά Κέντρα της Κύπρου στο εξωτερικό), καθώς επίσης και θέματα διμερών σχέσεων, Ευρωπαϊκής Ένωσης, Ουνέσκο, Συμβουλίου της Ευρώπης, κ.ο.κ. Η δομή που προτείνεται διασφαλίζει την επιτελική δράση του Τμήματος Πολιτισμού και των αρμόδιων Διευθύνσεων.

II. Συνεκτική ενεργοποίηση όλων των εταίρων πολιτιστικής συνεργασίας

Σε ό,τι αφορά στην οργανωτική δομή της διαχείρισης του Πολιτισμού ενεργοποιούνται όλοι οι εταίροι πολιτιστικής συνεργασίας για διατύπωση, υλοποίηση και ανάπτυξη της εθνικής πολιτιστικής πολιτικής (βλ. Διάγραμμα 1, σελ. 28).

Το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, στη βάση ευρείας διαβούλευσης με όλους τους εμπλεκόμενους, επικεντρώνεται ως επί το πλείστον στον επιτελικό του ρόλο, στην ανάπτυξη του εθνικού στρατηγικού σχεδιασμού, στη διατύπωση της εθνικής πολιτιστικής πολιτικής και στην ανάπτυξη προγραμμάτων και σχεδίων επιχορήγησης για διαχείριση από το Φορέα Πολιτιστικής Ανάπτυξης. Ταυτόχρονα, το Υπουργείο εποπτεύει και αξιολογεί τη δράση των **Εποπτευόμενων Οργανισμών**. Οι Εποπτευόμενοι Οργανισμοί είναι ιδρύματα ή/και οργανισμοί που έχουν εθνική δράση και εμβέλεια και αποτελούν βραχίονες εφαρμογής πολιτικής σε συγκεκριμένους τομείς αρμοδιότητας (arm's length bodies). Οι Εποπτευόμενοι Οργανισμοί βρίσκονται κάτω από την άμεση εποπτεία του Τμήματος Πολιτισμού. Στους Εποπτευόμενους Οργανισμούς συμπεριλαμβάνεται ο *Φορέας Πολιτιστικής Ανάπτυξης* καθώς επίσης και *Εμβληματικοί Πολιτιστικοί θεσμοί Εθνικής Εμβέλειας* (όπως π.χ. Ίδρυμα Πολιτισμού Κύπρου, Θεατρικός Οργανισμός Κύπρου, Ίδρυμα Συμφωνικής Ορχήστρας Κύπρου, κ.ο.κ.). Στους Εμβληματικούς Οργανισμούς ανήκουν, επίσης, τα εθνικά έργα και οι νέοι θεσμοί που θα δημιουργηθούν στο πλαίσιο του Στρατηγικού Σχεδίου για τον Πολιτισμό (Μουσείο Νεότερης και Σύγχρονης Τέχνης, Εθνικό Κέντρο για το Βιβλίο, Μουσείο Λογοτεχνίας και Λογοτεχνικό Αρχείο, Μουσείο Κυπριακής Ιστορίας, Αρχαιολογικό Μουσείο, Εθνική Σκηνή Χορού, Εθνικό Κέντρο Μουσικής Πληροφόρησης, Εθνική Βιβλιοθήκη, κ.ο.κ.).

Ο Φορέας Πολιτιστικής Ανάπτυξης αποτελεί εκτελεστικό κατά κύριο λόγο όργανο, το οποίο θα έχει συγκεκριμένες ευθύνες και αρμοδιότητες σε ό,τι αφορά στην υλοποίηση της εθνικής πολιτιστικής πολιτικής. Έτσι, για την υλοποίηση συγκεκριμένων δράσεων της εθνικής πολιτιστικής πολιτικής δημιουργείται ο Φορέας Πολιτιστικής Ανάπτυξης και οι **πέντε Περιφερειακοί Πολιτιστικοί Φορείς (Λευκωσία, Λεμεσός, Λάρνακα/Αμμόχωστος, Πάφος, Κατεχόμενοι Δήμοι και Κοινότητες)**, οι οποίοι, κάτω από τη γενική συντονιστική ευθύνη του Φορέα Πολιτιστικής Ανάπτυξης, θα έχουν ως κύρια αρμοδιότητά τους, την ενεργοποίηση όλων των πολιτιστικών εταίρων (Τοπική

Αυτοδιοίκηση, Οργανωμένα Σύνολα των καλλιτεχνών/δημιουργών, Πολιτιστικά Σωματεία και Ιδρύματα), ανά Περιφέρεια, για την ανάπτυξη και υλοποίηση της περιφερειακής πολιτιστικής πολιτικής. Με τη δημιουργία του Φορέα Πολιτιστικής Ανάπτυξης και των πέντε Περιφερειακών Πολιτιστικών Φορέων, επιδιώκεται η αποκέντρωση κάτω από τη γενική συντονιστική ομπρέλα του εθνικού στρατηγικού σχεδίου.

Η στελέχωση των Περιφερειακών Φορέων θα γίνει σύμφωνα με τα πρότυπα άλλων χωρών με την εργοδότηση εξειδικευμένου προσωπικού. Το Υπουργείο είναι ήδη σε επικοινωνία με τον αρμόδιο Ευρωπαϊκό Οργανισμό που είναι υπεύθυνος για το Ευρωπαϊκό Δίπλωμα Πολιτιστικής Διαχείρισης και έχει συμφωνηθεί να διεξαχθεί τον Οκτώβριο του 2008 μέρος του προγράμματος στην Κύπρο, για να είναι δυνατή η επιμόρφωση συγκεκριμένου αριθμού ατόμων, τα οποία και να αναλάβουν αρμοδιότητες για θέματα πολιτιστικής διαχείρισης. Στο πρώτο στάδιο της λειτουργίας των Περιφερειακών Πολιτιστικών Φορέων, η διοικητική τους στελέχωση θα εκπηγάξει από το Φορέα Πολιτιστικής Ανάπτυξης, και ένα ενιαίο λογιστικό σύστημα θα στηρίζει τη δράση τόσο του Φορέα όσο και των πέντε Περιφερειακών Πολιτιστικών Φορέων. Για ενεργότερη και αποτελεσματικότερη εμπλοκή της Τοπικής Κοινωνίας και για επίτευξη ενιαίας περιφερειακής στρατηγικής μέσα από συνέργειες δράσεων, ο κάθε Περιφερειακός Πολιτιστικός Φορέας θα έχει Συμβουλευτική Επιτροπή, στην οποία θα συμμετέχουν οι δήμοι και οι κοινότητες καθώς επίσης και τα οργανωμένα σύνολα καλλιτεχνών και οι οργανωμένοι πολιτιστικοί φορείς της κάθε περιφέρειας.

Η λειτουργία της δράσης των πέντε Περιφερειακών Πολιτιστικών Φορέων θα διασυνδέεται οργανικά με το Φορέα Πολιτιστικής Ανάπτυξης, ο οποίος ουσιαστικά εποπτεύει και συντονίζει τη δράση τους.

Οι πέντε Περιφερειακοί Πολιτιστικοί Φορείς (Λευκωσία, Λεμεσός, Πάφος, Λάρνακα/Αμμόχωστος και Κατεχόμενοι Δήμοι και Κοινότητες) θα δημιουργηθούν σταδιακά, για να καλύψουν τις ανάγκες της κάθε Περιφέρειας για ενιαίο στρατηγικό σχεδιασμό και ανάδειξη της ιδιαίτερης πολιτιστικής ταυτότητας της κάθε περιφέρειας. Έτσι, για παράδειγμα, με τη συνεργασία της Τοπικής Αυτοδιοίκησης καθώς και των οργανωμένων συνόλων των καλλιτεχνών, θα επιδιωχθεί η χαρτογράφηση των αναγκών για κάθε Περιφέρεια ξεχωριστά (π.χ. θέματα πολιτιστικής υποδομής). Με τον τρόπο αυτό, η ανάπτυξη του σχεδιασμού

θα γίνεται από τη βάση προς τα πάνω (bottom-up approach) και τα κονδύλια θα κατανέμονται με βάση τον ενιαίο σχεδιασμό δράσεων. Σημαντική παράμετρος αυτής της προσέγγισης είναι η μεγιστοποίηση των δυνατοτήτων μέσα από συλλογικές δράσεις και συνέργειες.

Επιδιωκόμενος στόχος είναι η αξιοποίηση και εμπλοκή όλων των εταίρων πολιτιστικής συνεργασίας καθώς επίσης και η ενεργοποίηση των τοπικών φορέων και της τοπικής αυτοδιοίκησης σε περιφερειακό επίπεδο. Με τον τρόπο αυτό, επιδιώκεται η μεγιστοποίηση των αποτελεσμάτων σε ό,τι αφορά στην υλοποίηση της εθνικής στρατηγικής και της αξιοποίησης του πολιτιστικού αποθέματος της Κύπρου στη βάση ορθολογιστικής και συνεκτικής αντιμετώπισης.

Με τη δημιουργία του Φορέα Πολιτιστικής Ανάπτυξης και τη σταδιακή λειτουργία των πέντε Περιφερειακών Πολιτιστικών Φορέων, επιδιώκεται η συνεκτική αντιμετώπιση των πολιτιστικών ζητημάτων σε περιφερειακό επίπεδο, με στόχο την ανάδειξη του Πολιτισμού στις τοπικές κοινωνίες και στην καθημερινότητα του σύγχρονου πολίτη, την ενίσχυση της ισότιμης πρόσβασης όλων των πολιτών στην πολιτιστική ζωή του τόπου, καθώς επίσης και τη διοικητική ενίσχυση των τοπικών κοινωνιών σε θέματα πολιτιστικής διαχείρισης.

Το Πολιτιστικό Συμβούλιο, του οποίου η σύσταση θα θεσμοθετηθεί, θα έχει συμβουλευτικό χαρακτήρα σε ό,τι αφορά στα θέματα χάραξης πολιτικής και θα απαρτίζεται από διακεκριμένες προσωπικότητες από τον ευρύτερο χώρο του Πολιτισμού.

Με τη νέα οργανωτική δομή διασφαλίζεται η *ενεργότερη εμπλοκή των δημιουργών/καλλιτεχνών καθώς επίσης και των οργανωμένων πολιτιστικών συνόλων στην πολιτιστική διεργασία*. Σε κάθε επίπεδο διακυβέρνησης (εθνικό, τοπικό/περιφερειακό) υπάρχει η πρόβλεψη για αξιοποίηση των ειδικών/εμπειρογνομώνων. Έχει ληφθεί υπόψη το γεγονός ότι η κάθε μορφή Τέχνης έχει τις δικές της ιδιαιτερότητες και ως εκ τούτου ενθαρρύνεται η συμμετοχή ειδικών από κάθε τομέα Τέχνης στη λήψη αποφάσεων.

Ταυτόχρονα, ενισχύεται και ενθαρρύνεται η εμπλοκή του ιδιωτικού τομέα με τη *δημιουργία του κατάλληλου θεσμικού πλαισίου*. Μέσω συγκεκριμένων εισηγήσεων/προτάσεων του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού για παροχή φορολογικών και άλλων κινήτρων σε ιδιώτες χορηγούς, μεγιστοποιούνται οι πιθανότητες για απευθείας ιδιωτική χρηματοδότηση προς τους πολιτιστικούς φορείς και Καλλιτέχνες/Δημιουργούς.

Παράλληλα, το τριετές σχέδιο για τον Πολιτισμό περιλαμβάνει τη *δημιουργία Χορηγικού Ταμείου* για τον Πολιτισμό, το οποίο διασυνδέεται με τη λειτουργία του Φορέα Πολιτιστικής Ανάπτυξης, με στόχο την παροχή ιδιωτικής ενίσχυσης σε πολιτιστικούς οργανισμούς και καλλιτέχνες/δημιουργούς βάσει συγκεκριμένων κανονισμών λειτουργίας του Ταμείου. Στο πλαίσιο των προσπαθειών για συνεκτικότερη και συλλογικότερη εμπλοκή των πολιτών στα πολιτιστικά δρώμενα, επιδιώκεται, επίσης, η θεσμοθέτηση των πιο κάτω χορηγικών βραβείων: Βραβείο Νέου Χορηγού, Βραβείο Συνεπούς Χορηγού (ή Μακροχρόνιας Χορηγίας), Βραβείο Συμβολής στην Προστασία και Προβολή της Πολιτιστικής Κληρονομιάς, Βραβείο Συμβολής και Διάσωσης της Πολιτιστικής Κληρονομιάς προερχόμενης από την Κατεχόμενη Κύπρο. Τα βραβεία αυτά, θα απονέμονται στο Χορηγό που θα έχει την πιο σημαντική συνεισφορά στο Χορηγικό Ταμείο. Τα Χορηγικά Βραβεία συνιστούν πρόσθετο κίνητρο για το χορηγό και αποσκοπούν στο να δώσουν το μήνυμα ότι η ευθύνη για την πολιτιστική ανάπτυξη δεν ανήκει μόνο στο κράτος αλλά σε όλους τους πολίτες. Με τον τρόπο αυτό, ο πολίτης αποκτά ενεργό ρόλο στα πολιτιστικά δρώμενα και από παθητικός θεατής γίνεται συμμετέχων στην πνευματική και πολιτιστική δημιουργία του τόπου.

III. Εκσυγχρονισμός και αναβάθμιση της πολιτιστικής διακυβέρνησης σε όλες τις δομές διακυβέρνησης με σαφή διαχωρισμό δράσεων και αρμοδιοτήτων ανάμεσα στις δομές διακυβέρνησης

Στο πλαίσιο της νέας οργανωτικής δομής επιτυγχάνεται για πρώτη φορά σαφής διαχωρισμός δράσεων και αρμοδιοτήτων ανάμεσα στις δομές διακυβέρνησης. Η δράση του Υπουργείου αναπτύσσεται στα πλαίσια συστηματικής και ευρείας διαβούλευσης με όλους τους εμπλεκόμενους φορείς. Η διατύπωση της εθνικής πολιτιστικής πολιτικής θα προωθείται μέσα από την **επιτελική κυρίως δράση των Τμημάτων και Διευθύνσεων του Υπουργείου** για συγκεκριμένες δράσεις (διεθνείς σχέσεις, αρχαιότητες και πολιτιστική κληρονομιά, σύγχρονος πολιτισμός). Παράλληλα, **οι Εποπτευόμενοι Φορείς** (ιδρύματα εθνικής εμβέλειας και συμβολής) θα έχουν ως έργο τους την *ανάπτυξη τέτοιων δράσεων και προγραμμάτων που θα ενισχύουν την επίτευξη των στρατηγικών επιδιώξεων*. Ανάμεσα στους εποπτευόμενους από το Υπουργείο Οργανισμούς είναι και **ο Φορέας Πολιτιστικής Ανάπτυξης**. Με τη δημιουργία

του Φορέα και των πέντε Περιφερειακών Πολιτιστικών Φορέων επιδιώκεται τόσο η οριζόντια αποκέντρωση όσο και η κάθετη.

Η οριζόντια αποκέντρωση αναφέρεται στη μεταβίβαση στο Φορέα συγκεκριμένων αρμοδιοτήτων που τώρα εκτελούνται από το Υπουργείο καθώς επίσης και στην από πλευράς του ανάληψη καινούργιων δράσεων παγκύπριας ή και διεθνούς εμβέλειας που να εμπίπτουν στα πλαίσια του Στρατηγικού Σχεδίου για τον Πολιτισμό. Ταυτόχρονα, η οριζόντια αποκέντρωση αναφέρεται και στη μεταβίβαση ή/και ανάληψη συγκεκριμένων δράσεων και πρωτοβουλιών από τους Εποπτευόμενους Οργανισμούς (Ιδρύματα Εθνικής Εμβέλειας). Ο κάθε Εποπτευόμενος Οργανισμός έχει σαφείς όρους εντολής που καθορίζονται και στους σκοπούς της σύστασής του.

Η κάθετη αποκέντρωση αναφέρεται στη δυνατότητα που θα παρέχεται από τη σταδιακή λειτουργία των πέντε Περιφερειακών Πολιτιστικών Φορέων για δυναμικότερη εμπλοκή της τοπικής αυτοδιοίκησης και τοπικής κοινωνίας στον καταρτισμό περιφερειακής πολιτιστικής πολιτικής και στο συντονισμό των δράσεων για επίτευξη ενιαίας περιφερειακής στρατηγικής. *Η τοπική κοινωνία (τοπική αυτοδιοίκηση, οργανωμένα σύνολα καλλιτεχνών και πολιτιστικά σωματεία) μέσα από τη δομή, καλούνται να έχουν ενισχυμένο ρόλο στη διαμόρφωση της περιφερειακής στρατηγικής μέσα από συλλογικές προσεγγίσεις για συνεκτική ενεργοποίηση όλων των τοπικών και περιφερειακών δυνάμεων.*

Ενδεικτικές Δράσεις και Αρμοδιότητες των δομών διακυβέρνησης – Για αποτελεσματικότερη διαχείριση των πολιτιστικών ζητημάτων στα πλαίσια της συνεκτικής και συλλογικής ανάπτυξης των πολιτιστικών δράσεων, απαραίτητη προϋπόθεση είναι ο σαφής διαχωρισμός ρόλων και αρμοδιοτήτων ανάμεσα στις δομές διακυβέρνησης. Πιο κάτω, αναφέρονται ενδεικτικά κάποιες από τις δράσεις και αρμοδιότητες των δομών διακυβέρνησης:

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

Επιτελικός ο ρόλος του Υπουργείου και επικεντρώνεται κυρίως

(α) στον στρατηγικό σχεδιασμό

(β) στη διατύπωση της εθνικής πολιτιστικής πολιτικής στις επί μέρους μορφές Τέχνης και σε άλλα εξειδικευμένα θέματα Τέχνης και Πολιτισμού

(γ) στην επεξεργασία και διατύπωση εισηγήσεων και προτάσεων για νομοθεσίες σχετικές με τον Πολιτισμό

(δ) στην ανάπτυξη προγραμμάτων και σχεδίων επιχορήγησης για διαχείριση από το Φορέα Πολιτιστικής Ανάπτυξης

(ε) στην εποπτεία της δράσης και της απόδοσης των Οργανισμών / Ιδρυμάτων που επιχορηγεί (εποπτευόμενοι οργανισμοί), με βάση συγκεκριμένους δείκτες αξιολόγησης (performance targets) για επίτευξη της εθνικής πολιτιστικής πολιτικής.

ΦΟΡΕΑΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Ο Φορέας Πολιτιστικής Ανάπτυξης έχει συγκεκριμένες ευθύνες και αρμοδιότητες και η δράση του επικεντρώνεται κυρίως στα πιο κάτω:

(α) διαχείριση σχεδίων και προγραμμάτων επιχορήγησης⁴ προς καλλιτέχνες, πολιτιστικούς οργανισμούς, αρχές τοπικής αυτοδιοίκησης⁵ και προς τους πέντε περιφερειακούς πολιτιστικούς φορείς, με απώτερο στόχο την υλοποίηση των στόχων του εκάστοτε στρατηγικού σχεδίου για τον Πολιτισμό

(β) συντονισμός της δράσης των περιφερειακών πολιτιστικών φορέων για την ανάπτυξη της περιφερειακής πολιτιστικής στρατηγικής

(γ) διαχείριση και λειτουργία συγκεκριμένων θεσμών και συντονισμός της δράσης άλλων πολιτιστικών δράσεων σε περιφερειακό επίπεδο

(δ) δημιουργία και διαχείριση του Χορηγικού Ταμείου για τον Πολιτισμό και ανάπτυξη των σχέσεων με τον Ιδιωτικό Τομέα και τον Τομέα των Επιχειρήσεων για ενίσχυση των συνεργασιών (public private partnerships)

⁴ Οι επιχορηγήσεις που θα διαχειρίζεται ο Φορέας θα γίνονται στη βάση συγκεκριμένων προγραμμάτων και διαδικασιών. Στις Επιτροπές Επιχορηγήσεων θα συμμετέχουν στη λήψη αποφάσεων και καλλιτέχνες/δημιουργοί (θα υπάρχουν ξεχωριστές Επιτροπές για κάθε ξεχωριστό τομέα Τέχνης και Πολιτισμού για τον οποίο θα υπάρχουν προγράμματα επιχορήγησης)

⁵ Ανεξάρτητα από τη σύσταση των Περιφερειακών Πολιτιστικών Φορέων, οι αρχές τοπικής αυτοδιοίκησης θα δύνανται να υποβάλλουν ξεχωριστά τα αιτήματά τους προς το Φορέα για προγράμματα του Φορέα για τα οποία θα είναι δικαιούχοι.

(α) Διαχείριση σχεδίων και προγραμμάτων επιχορήγησης προς καλλιτέχνες, πολιτιστικούς οργανισμούς, αρχές τοπικής αυτοδιοίκησης⁶ και προς τους πέντε περιφερειακούς πολιτιστικούς φορείς με απώτερο στόχο την υλοποίηση των στόχων του εκάστοτε Στρατηγικού Σχεδίου για τον Πολιτισμό

Πιο συγκεκριμένα:

- **Διαχείριση συγκεκριμένων προγραμμάτων επιχορήγησης** - Η ανάγκη για ύπαρξη συγκεκριμένων προγραμμάτων επιχορήγησης διάρκειας μικρότερης των τριών χρόνων, στη βάση καθορισμένων κριτηρίων, διατυπώθηκε έντονα κατά το δημόσιο διάλογο. Έτσι, χωρίς να καταστρατηγείται η δυνατότητα για παραχώρηση επιχορηγήσεων σε τριετή βάση, θα παρέχεται ταυτόχρονα η δυνατότητα για επιχορήγηση στη βάση συγκεκριμένων προγραμμάτων που ενδεχόμενα και να έχουν μικρότερη διάρκεια. Τα προγράμματα αυτά θα προωθούν τους στόχους του εκάστοτε στρατηγικού σχεδίου και θα απευθύνονται προς καλλιτέχνες/δημιουργούς, πολιτιστικούς οργανισμούς, αρχές τοπικής αυτοδιοίκησης και προς τους πέντε περιφερειακούς πολιτιστικούς φορείς. Σημειώνεται ότι σε καμία περίπτωση δε θα παρεμβαίνουν στο δημιουργικό και καλλιτεχνικό περιεχόμενο των πολιτιστικών οργανισμών ή/και των δημιουργών. Αντίθετα, τα διάφορα προγράμματα που θα ισχύσουν, θα αφορούν γενικότερες αρχές πολιτικής. Επίσης, τα υφιστάμενα προγράμματα επιχορηγήσεων προς τους πολιτιστικούς οργανισμούς, τους δημιουργούς και καλλιτέχνες που τώρα αναπτύσσονται από τις Πολιτιστικές Υπηρεσίες του Υπουργείου, θα συνεχίσουν να υφίστανται.

Στις αρμοδιότητες του Φορέα θα εμπίπτει και η επιχορήγηση δράσεων που σχετίζονται με τη θεατρική ανάπτυξη. Η στήριξη μπορεί να παρέχεται είτε βάσει συγκεκριμένων προγραμμάτων, για τα οποία θα μπορούν τα θεατρικά σχήματα να αιτούνται επιχορήγησης, είτε στη βάση επιλογής κάποιων θεατρικών σχημάτων για διαχρονικότερη στήριξη, στο πλαίσιο της ανάπτυξης του τριετούς σχεδιασμού. Υφιστάμενα προγράμματα του Υπουργείου θα μεταβιβασθούν στο Φορέα, όπως είναι για παράδειγμα τα

⁶ Ανεξάρτητα από τη σύσταση των περιφερειακών πολιτιστικών φορέων οι Αρχές Τοπικής Αυτοδιοίκησης θα δίνονται να υποβάλλουν ξεχωριστά τα αιτήματά τους προς το φορέα για προγράμματα του φορέα για τα οποία θα είναι δικαιούχοι.

ακόλουθα: επιχορηγήσεις για έργα πολιτιστικής υποδομής σε περιφερειακό επίπεδο, επιχορηγήσεις για διάφορες πολιτιστικές εκδηλώσεις⁷ για τη Λογοτεχνία, τα Εικαστικά, τη Μουσική, το Χορό, το Θέατρο, κ.ο.κ. Ακόμη, θέματα επιχορηγήσεων που αφορούν σε πολιτιστικές δραστηριότητες των Δήμων και Κοινοτήτων θα μεταβιβασθούν στο Φορέα. *Νοείται ότι, με τη σταδιακή λειτουργία των Περιφερειακών Πολιτιστικών Φορέων, η διαχείριση συγκεκριμένων προγραμμάτων επιχορήγησης που αφορούν στους Περιφερειακούς, θα ανατεθεί σε αυτούς κάτω από τη γενική εποπτεία του Φορέα (π.χ. προγράμματα ανάπτυξης του λαϊκού πολιτισμού, ιδιαίτερα θέματα αναβίωσης του παραδοσιακού μας πολιτισμού και ανάδειξης των ιδιαίτερων στοιχείων και παραδόσεων της κάθε περιοχής).*

Παράλληλα, νέα προγράμματα θα αναπτυχθούν στη βάση ευρείας διαβούλευσης με όλους τους άμεσα εμπλεκόμενους και ιδιαίτερα τους καλλιτέχνες και δημιουργούς. Τα προγράμματα θα τυγχάνουν περιοδικής αναθεώρησης και αξιολόγησης, για να διασφαλίζεται ότι εξυπηρετούν τις ανάγκες των ίδιων των καλλιτεχνών/δημιουργών και ευρύτερα της κοινωνίας, όπως αυτές εξελίσσονται μέσα στο χρόνο.

Για στήριξη των δημιουργών, ο Φορέας θα διαχειρίζεται προγράμματα αναθέσεων σε καλλιτέχνες βάσει συγκεκριμένων κριτηρίων και διαδικασιών αξιολόγησης και επιλογής των καλλιτεχνών (π.χ. διαγωνισμοί). Η διάρκεια και το εύρος των προγραμμάτων αυτών θα ποικίλει. Επίσης, όπου είναι δυνατό, θα επιδιώκεται μέσω συγκεκριμένων προγραμμάτων και διαγωνισμών η αναβάθμιση της αισθητικής του Σύγχρονου Περιβάλλοντος με Παρεμβάσεις Τέχνης σε Ανοικτούς Χώρους και Δημόσια Κτήρια (π.χ. αεροδρόμια, σχολεία, νοσοκομεία, πάρκα, billboards με έργα Τέχνης κτλ.).

⁷ Είναι ουσιαστικό να τονισθεί ότι προτεραιότητα θα αποτελεί πλέον η παραγωγή και η ανάπτυξη του Πολιτισμού και η συμμετοχή της ευρύτερης Κοινωνίας των Πολιτών σε ποιοτικές δραστηριότητες του Σύγχρονου Πολιτισμού. Έτσι, οι οποιοσδήποτε επενδύσεις γίνονται θα είναι προς αυτή την κατεύθυνση και όχι προς την απλή ψυχαγωγία του κοινού μέσα από εμπορικές, ψυχαγωγικές δραστηριότητες. Επίσης, τα προγράμματα επιχορήγησης θα αφορούν γενικότερες αρχές πολιτικής και σε καμία περίπτωση δε θα περιορίζουν την καλλιτεχνική δημιουργία. Αντίθετα, βασική αρχή και προϋπόθεση όλων των προγραμμάτων θα είναι η ενίσχυση και ενθάρρυνση της δημιουργικότητας.

- **Χορηγίες σε πολιτιστικούς οργανισμούς σε θεσμοθετημένη βάση** - Ο Φορέας, θα είναι επίσης αρμόδιος για τη παραχώρηση επιχορηγήσεων μακροπρόθεσμης στήριξης σε οργανισμούς που θα έχουν πετύχει μέγιστη απόδοση σε σχέση με τις στρατηγικές επιδιώξεις του εθνικού σχεδίου δράσης στη βάση τριετούς προγραμματισμού που θα υποβάλλεται από τον Οργανισμό. Η στήριξη στον Οργανισμό θα περιλαμβάνει και λειτουργικές δαπάνες καθώς επίσης και δαπάνες που σχετίζονται με την εργοδότηση προσωπικού για θέματα διοικητικής διαχείρισης του Οργανισμού. Με τον τρόπο αυτό, ενισχύεται έμμεσα και η δημιουργία νέων θέσεων εργασίας στον πολιτιστικό τομέα. Η επιλογή των Οργανισμών αυτών (regularly funded organisations) θα γίνεται με βάση συγκεκριμένες ορθολογιστικές διαδικασίες που θα επικεντρώνονται στην ποιότητα των δράσεων, στην αξιολόγηση του επιχειρησιακού προγράμματος του Οργανισμού και της σχετικής του απόδοσης.

(β) Συντονισμός της δράσης των περιφερειακών πολιτιστικών φορέων για την ανάπτυξη της περιφερειακής πολιτιστικής στρατηγικής

Ο Φορέας Πολιτιστικής Ανάπτυξης, σε συνεργασία με τους πέντε Περιφερειακούς Πολιτιστικούς Φορείς, συντονίζει και προωθεί συγκεκριμένα έργα και δράσεις περιφερειακής εμβέλειας, στο πλαίσιο ενός ενιαίου περιφερειακού σχεδιασμού που θα απορρέει από τις στρατηγικές επιδιώξεις του εκάστοτε εθνικού σχεδίου δράσης και θα ανταποκρίνεται στις ιδιαίτερες ανάγκες της τοπικής κοινωνίας.

(γ) Διαχείριση και λειτουργία συγκεκριμένων θεσμών και συντονισμός της δράσης άλλων πολιτιστικών δράσεων σε περιφερειακό επίπεδο

Στις αρμοδιότητες του Φορέα εμπίπτει η ανάπτυξη νέων σημαντικών θεσμών (π.χ. Διεθνής Διαγωνισμός Χορού, Διεθνής Διαγωνισμός Εγχόρδων) και η διαχείριση της δράσης άλλων σημαντικών θεσμών όπως είναι τα «ΚΥΠΡΙΑ» ή το Ευρωπαϊκό Φεστιβάλ Χορού, με στόχο την περαιτέρω ποιοτική αναβάθμισή τους. Για τη διαχείριση των θεσμών αυτών, θα μεταβιβασθούν στο Φορέα τα απαιτούμενα κονδύλια και θα τεθούν οι χρηματοδοτικοί όροι για την απόδοση και την υπεγγυότητά τους (accountability). Στην περίπτωση των καλλιτεχνικών θεσμών ενδεχόμενα να απαιτηθεί και η πρόσληψη καλλιτεχνικού διευθυντή, ο οποίος θα διορίζεται με συμβόλαιο για συγκεκριμένη χρονική περίοδο και ο

οποίος θα συνεργάζεται στενά με το Διευθυντή του Φορέα. Για την υλοποίηση συγκεκριμένων καλλιτεχνικών προγραμμάτων που θα αναπτυχθούν είναι δυνατή η σύναψη ειδικής συμφωνίας με άλλα Ιδρύματα και Οργανισμούς. *Επομένως, ο Φορέας για τη διαχείριση συγκεκριμένων πολιτιστικών προγραμμάτων και δράσεων, όπου απαιτείται η εξειδικευμένη πείρα και γνώση, θα μπορεί είτε να αγοράζει υπηρεσίες, είτε να εργοδοτεί εμπειρογνώμονες στη βάση σύναψης συμβολαίου, είτε να συνάπτει συμφωνίες συνεργασίας με άλλους πολιτιστικούς εταίρους (π.χ. Πολιτιστικά Ιδρύματα/Τρίτος Τομέας, Οργανωμένα Σύνολα Καλλιτεχνών).*

(δ) Δημιουργία και διαχείριση του Χορηγικού Ταμείου για τον Πολιτισμό και ανάπτυξη των σχέσεων με τον Ιδιωτικό Τομέα και τον Τομέα των Επιχειρήσεων για ενίσχυση των συνεργασιών (public private partnerships)

Οι πιστώσεις του Ταμείου θα διατίθενται για δράσεις και προγράμματα που θα εμπίπτουν στο πλαίσιο του ενιαίου στρατηγικού σχεδιασμού και θα αφορούν είτε προγράμματα επιχορηγήσεων που χειρίζεται ο Φορέας είτε προγράμματα και δράσεις των Περιφερειακών Πολιτιστικών Φορέων.

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΙ ΦΟΡΕΙΣ

Η δράση των Περιφερειακών Πολιτιστικών Φορέων επικεντρώνεται κυρίως:

(α) Στην ετοιμασία και υποβολή προτάσεων είτε για καθιέρωση συγκεκριμένων προγραμμάτων και δράσεων είτε, γενικότερα, για στόχους του στρατηγικού σχεδίου για να καλύπτονται οι ανάγκες της κάθε Περιφέρειας ξεχωριστά.

(β) Στον καταρτισμό περιφερειακής πολιτιστικής πολιτικής και προγραμμάτων μέσα από τη συλλογή στοιχείων και δεδομένων για τη διαπίστωση συγκεκριμένων αναγκών και δυνατοτήτων, όπως είναι για παράδειγμα η διασφάλιση της απαιτούμενης πολιτιστικής υποδομής για κάθε Περιφέρεια (π.χ. Θέατρα, Μουσεία, κ.ο.κ.) στη βάση συνεκτικής και ενιαίας αντιμετώπισης, ή ακόμα και ο ενιαίος σχεδιασμός για τις Περιφέρειες και η ενιαία ανάπτυξη συγκεκριμένων προγραμμάτων για τις Περιφέρειες, βασιζόμενοι σε συνέργειες και οικονομίες κλίμακος.

(γ) Στη δημιουργία, διαχείριση και λειτουργία συγκεκριμένων περιφερειακών θεσμών πολιτιστικής υποδομής κάτω από τη γενική συντονιστική ευθύνη του Φορέα Πολιτιστικής Ανάπτυξης. Ενδεικτικά αναφέρονται τα πιο κάτω:

- Διαχείριση της λειτουργίας των χώρων πολιτιστικής υποδομής σε περιφερειακό επίπεδο (π.χ. μουσεία, θέατρα, χώροι πολιτιστικής κληρονομιάς, κ.ο.κ.).
- Δημιουργία περιφερειακών διαδραστικών μουσείων που να προβάλλουν τη δημοτική μουσική, τους χορούς, τις ενδυμασίες της κάθε περιοχής παρέχοντας μέσω των νέων τεχνολογιών τη δυνατότητα διάδρασης και τη λειτουργία εκπαιδευτικών και άλλων προγραμμάτων για μεγαλύτερη επαφή της Κοινωνίας των Πολιτών και Επισκεπτών στην Κύπρο, με τις Παραδόσεις του τόπου μας.
- Λειτουργία σε όλες τις Περιφέρειες εξειδικευμένων εργαστηρίων, που θα αναπτύσσονται ως παράλληλες δράσεις μέσα στο Δημόσιο Σχολείο για τα εικαστικά, το θέατρο και το χορό καθώς επίσης και τη μουσική (έγχορδα και πνευστά), με στόχο τη δημιουργική απασχόληση των παιδιών καθώς επίσης και τον έγκαιρο εντοπισμό ταλαντούχων παιδιών για την παροχή υψηλού επιπέδου καλλιτεχνικής εκπαίδευσης και ανάπτυξης των ταλέντων από μικρή ηλικία. Παράλληλα, λειτουργία εργαστηρίων δημιουργικής γραφής και δημιουργικού χορού ως παράλληλων δράσεων μέσα στο Δημόσιο Σχολείο, για ποιοτικότερη αξιοποίηση του δημιουργικού χρόνου των παιδιών.
- Λειτουργία δικτύου Στεγών Χορού (π.χ. Στέγη Χορού Λευκωσίας, Στέγη Χορού Λεμεσού), οι οποίες να δημιουργηθούν σε περιφέρειες όπου υπάρχει η δυνατότητα ανάπτυξης του θεσμού (π.χ. Λεμεσό και Λευκωσία), για να προωθηθεί η έρευνα, η δημιουργία, η παραγωγή και η επαφή με το εξωτερικό αλλά και μεταξύ των ίδιων των φορέων.
- Δημιουργία και λειτουργία 'πολιτιστικών χωριών', (π.χ. Λέμπα-Σχολή Στας Παράσχου, Πλατανίσκια-Σχολή Χαμπή Τσαγγάρη και Μαζωτός-Μουσείο Κώστα Αργυρού) και αξιοποίηση και αναβάθμιση της υφιστάμενης υποδομής για ανάπτυξη εκπαιδευτικών προγραμμάτων μέσα στα σχολεία και επαφή των μαθητών με τους ίδιους τους δημιουργούς. Επίσης, αξιοποίηση των χώρων αυτών για διαμονές καλλιτεχνών (residencies). Στο πλαίσιο του τριετούς σχεδίου δράσης, ο πιο πάνω θεσμός θα επεκταθεί και σε τουλάχιστον δυο αστικές περιοχές.

- Οι Στέγες Γραμμάτων και Τεχνών που τώρα είναι στην αρμοδιότητα του Υπουργείου θα περιέλθουν στην αρμοδιότητα των Περιφερειακών Πολιτιστικών Φορέων.
- Καθιέρωση μεγάλων Φεστιβάλ λαογραφικού περιεχομένου, ανά Περιφέρεια, μέσα από συνέργειες διαφόρων παραγόντων καθώς επίσης και του ΚΟΤ κυρίως για την προβολή.
- Ανάπτυξη συγκεκριμένων δράσεων σε περιφερειακό επίπεδο, όπως είναι για παράδειγμα οι πιο κάτω:
 - ◇ Λειτουργία περιπτέρων σε πλατείες στα οποία να είναι δυνατή η παροχή διαρκούς πληροφόρησης για τα πολιτιστικά δρώμενα σε ολόκληρη την Κύπρο με τη βοήθεια τρισδιάστατης πραγματικότητας
 - ◇ Ισόρροπη και συνεκτική ανάπτυξη ανά Περιφέρεια των Παρεμβάσεων Τέχνης μέσα από συγκεκριμένα προγράμματα και διαγωνισμούς για την αισθητική αναβάθμιση του Σύγχρονου Περιβάλλοντος (π.χ. Δημόσια Τέχνη σε πάρκα, πλατείες, κυκλικούς κόμβους, κ.ο.κ.)
 - ◇ Ανάδειξη των χώρων της πολιτιστικής μας κληρονομιάς στην καθημερινότητα του σύγχρονου πολίτη και επισκέπτη, μέσω του κατάλληλου φωτισμού, εξωραϊσμού, της δημιουργίας αρχαιολογικών πάρκων και της ενοποίησης των χώρων αυτών στον ευρύτερο αστικό ιστό. Η δραστηριότητα αυτή θα αναπτυχθεί με τη συνεργασία πολλών παραγόντων, όπως είναι για παράδειγμα το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού και ο Φορέας Πολιτιστικής Ανάπτυξης, ο οποίος ούτως ή άλλως έχει οργανική σχέση με τους πέντε Περιφερειακούς Πολιτιστικούς Φορείς των οποίων τη δράση συντονίζει και εποπτεύει.
- Διαχείριση συγκεκριμένων προγραμμάτων επιχορήγησης για
 - ◇ Αξιοποίηση των ίδιων των δημιουργών και καλλιτεχνών μέσω συγκεκριμένων προγραμμάτων με την ανάδειξη του έργου τους στις τοπικές κοινωνίες μέσα από συγκεκριμένα προγράμματα και δράσεις (π.χ. εκθέσεις φωτογραφίας σε

πλατείες/πεζόδρομους/πάρκα, συναυλίες σε δημόσιους χώρους [hip hop, underground music], κ.ο.κ.)

- ◇ Προγράμματα ανάπτυξης του λαϊκού πολιτισμού, ιδιαίτερα θέματα αναβίωσης του παραδοσιακού μας πολιτισμού και ανάδειξης των ιδιαίτερων στοιχείων και παραδόσεων της κάθε περιοχής.

Πλεονεκτήματα από το διαχωρισμό ρόλων και αρμοδιοτήτων ανάμεσα στις δομές διακυβέρνησης και τη συνεκτική και συλλογική ανάπτυξη δράσεων ιδιαίτερα σε Περιφερειακό Επίπεδο

- Ο διαχωρισμός των ρόλων και των αρμοδιοτήτων συμβάλλει θετικά στη συγκέντρωση δυνάμεων σε συγκεκριμένες δράσεις, έτσι ώστε να επιτυγχάνεται μεγαλύτερη ορατότητα και αποτελεσματικότητα των δράσεων από τις διάφορες δομές διακυβέρνησης και να αποφεύγεται η μέχρι τώρα ισχύουσα πρακτική όπου το κράτος ήταν σε πολλές περιπτώσεις ο παραγωγός πολιτιστικών εκδηλώσεων.
- Στη διατύπωση των στρατηγικών επιδιώξεων και της οργανωτικής δομής λήφθηκαν υπόψη τα κοινοτικά προγράμματα στήριξης που παρέχει η Ε.Ε. για μεγιστοποίηση των ευκαιριών χρηματοδότησης, ιδιαίτερα σε Περιφερειακό επίπεδο.
- Οι δράσεις που στηρίζονται στη συλλογικότητα και το συνεταιρισμό είναι δυνατό σε πολλές περιπτώσεις να προσελκύσουν ευκολότερα την Κοινοτική Χρηματοδότηση.
- Ο Ενιαίος Στρατηγικός Σχεδιασμός συμβάλλει στη διασφάλιση της αναγκαίας και απαραίτητης υποδομής για κάθε Περιφέρεια, ενισχύοντας έτσι τις συνέργειες και οικονομίες κλίμακος. Με τον τρόπο αυτό επιτυγχάνεται η ορθολογιστική και αποτελεσματική προώθηση και ανάπτυξη του Πολιτισμού.

- Ο ενιαίος Στρατηγικός Σχεδιασμός σε Περιφερειακό Επίπεδο και η ανάδειξη της ιδιαίτερης πολιτιστικής ταυτότητας κάθε Περιφέρειας αποτελεί μια πρακτική που εφαρμόζεται σε άλλες χώρες με πολλή επιτυχία και έχει πολλαπλά οφέλη, ιδιαίτερα σε ό,τι αφορά στην προβολή και προώθηση της ‘εικόνας’ των Σύγχρονων Πόλεων μέσα από συγκεκριμένες στρατηγικές προώθησης (branding strategies). Με τον τρόπο αυτό είναι πιο εφικτή η προσέγγιση ποιοτικότερου Τουρισμού. Ταυτόχρονα, ο ενιαίος σχεδιασμός συμβάλλει στην Αναβάθμιση της Ποιότητας Ζωής στις Σύγχρονες Πόλεις μέσα από αισθητικές προσεγγίσεις που στηρίζονται στην έρευνα και στον ορθολογιστικό σχεδιασμό.

IV. Εκσυγχρονισμός του συστήματος επιχορηγήσεων προς πολιτιστικούς φορείς

Στο πλαίσιο της νέας στρατηγικής θα εισαχθούν καινοτομίες και στο σύστημα επιχορηγήσεων προς τους Πολιτιστικούς Φορείς και Οργανισμούς.

Ειδικότερα:

(α) Καθορισμός κριτηρίων και διατύπωση ορθολογιστικού πλαισίου επιχορηγήσεων με βάση τις αρχές του Στρατηγικού Σχεδίου

(β) Καθιέρωση των επιχορηγήσεων σε τριετή βάση για ανάπτυξη μακροπρόθεσμου σχεδιασμού

Καθιερώνεται, έτσι, μια εντελώς νέα στρατηγική στη βάση του μακροπρόθεσμου σχεδιασμού. Οι επιχορηγήσεις των *πολιτιστικών φορέων* τίθενται σε τριετή βάση, σε ένα ορθολογιστικό πλαίσιο, σύμφωνα με τις αρχές και τους στόχους του Στρατηγικού Σχεδίου: Δημοσιοποιείται το στρατηγικό σχέδιο, ενημερώνονται οι φορείς για τις προτεραιότητες της εθνικής πολιτιστικής πολιτικής, γίνεται πρόσκληση για υποβολή προτάσεων για επιχορήγηση. Οι επιχορηγήσεις παραχωρούνται στη βάση ενός τριετούς σχεδιασμού και οι πολιτιστικοί εταίροι επιλέγονται με βάση τις προτάσεις τους για την τριετία. Η αξιολόγηση των δράσεών τους γίνεται σε ετήσια βάση και παραχωρείται σε αυτούς ετησίως το ποσό που έχει εγκριθεί.

(γ) Καθιέρωση προγραμμάτων επιχορήγησης μικρότερης των τριών χρόνων διάρκειας

Χωρίς να καταστρατηγείται η δυνατότητα για παραχώρηση επιχορηγήσεων σε τριετή βάση, θα παρέχεται ταυτόχρονα η δυνατότητα για επιχορήγηση στη βάση συγκεκριμένων προγραμμάτων που ενδεχόμενα και να έχουν μικρότερη διάρκεια. Τα προγράμματα αυτά θα προωθούν τους στόχους του εκάστοτε στρατηγικού σχεδίου και θα απευθύνονται προς καλλιτέχνες/δημιουργούς, πολιτιστικούς οργανισμούς, αρχές τοπικής αυτοδιοίκησης και προς τους πέντε περιφερειακούς πολιτιστικούς φορείς. Σημειώνεται ότι σε καμία περίπτωση δε θα παρεμβαίνουν στο δημιουργικό και καλλιτεχνικό περιεχόμενο των πολιτιστικών οργανισμών ή/και των δημιουργών. Αντίθετα, τα διάφορα προγράμματα που θα ισχύσουν, θα αφορούν γενικότερες αρχές πολιτικής. Επίσης, τα υφιστάμενα προγράμματα επιχορηγήσεων προς τους πολιτιστικούς οργανισμούς, τους δημιουργούς και καλλιτέχνες που τώρα αναπτύσσονται από τις Πολιτιστικές Υπηρεσίες του Υπουργείου θα συνεχίσουν να υφίστανται.

Στην προοπτική αυτή, το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού θα συμπορεύεται με τους πολιτιστικούς του εταίρους σε μια συλλογική πορεία, δυναμικής και ουσιαστικής παρουσίας στο διεθνές και ευρωπαϊκό σκηνικό

B. Εμπλουτισμός των πολιτιστικών θεσμών και περαιτέρω ανάπτυξη των εθνικών έργων πολιτισμού

Τα εθνικά έργα πολιτισμού συμβάλλουν στην προβολή και ενίσχυση της ιδιαίτερης ταυτότητας μιας χώρας και προσδίδουν κύρος στη διεθνή της 'εικόνα'. Η ποιότητα ζωής των πολιτών και η ενίσχυση της εθνικής αυτογνωσίας, συνδέονται άμεσα με τους θεμελιώδεις πολιτιστικούς θεσμούς και αξίες καθώς επίσης και με «σύμβολα», όπως είναι τα μεγάλα εθνικά έργα.

Ο Στρατηγικός Σχεδιασμός για τον Πολιτισμό επιδιώκει συνεκτικές και ολοκληρωμένες λύσεις και αποφεύγει τις αποσπασματικές προτάσεις και εισηγήσεις. Στο πλαίσιο αυτό, η μελέτη και ο σχεδιασμός των εθνικών έργων και θεσμών στηρίζονται σε συνολικές και ολοκληρωμένες προτάσεις στη βάση ενός ενιαίου σχεδιασμού και ενιαίας μελέτης (scoping/feasibility studies).

Το διοικητικό μοντέλο διαχείρισης καθώς επίσης και το νομικό πλαίσιο των εθνικών έργων και θεσμών θα αναπτυχθεί ανάλογα με τις ιδιαιτερότητες του κάθε έργου. Γενικά, μπορεί να ειπωθεί ότι κάποιιοι από τους Οργανισμούς που θα δημιουργηθούν θα έχουν το καθεστώς Ιδρυμάτων Ιδιωτικού Δικαίου (π.χ. Μουσείο Νεότερης και Σύγχρονης Τέχνης ή Μουσείο Κυπριακής Ιστορίας). Το πλεονέκτημα από αυτή τη διευθέτηση εναπόκειται στο γεγονός ότι ο Οργανισμός έχει μεγαλύτερη ευελιξία, μπορεί να δέχεται χορηγίες και γενικά να αναπτύσσει τη δραστηριότητά του μέσα στο σύγχρονο πνεύμα (entrepreneurial approach) με τέτοιο τρόπο ώστε να αναπτύσσεται σταδιακά και η οικονομία του Πολιτισμού. Η διαχείριση κάποιων άλλων θεσμών, όπως είναι το Διεθνές Φεστιβάλ 'Κύπρια' θα ανατεθεί στο Φορέα Πολιτιστικής Ανάπτυξης, ο οποίος και θα αναλάβει τη διεκπεραίωσή του, αγοράζοντας υπηρεσίες Καλλιτεχνικού Διευθυντή, στη βάση σύναψης συμβολαίου. Σε παρόμοια βάση θα λειτουργήσουν και τα καλλιτεχνικά εργαστήρια στις Περιφέρειες, τα οποία και θα αναπτυχθούν ως δίκτυο κάτω από τη γενική συντονιστική ευθύνη του Φορέα, ο οποίος θα έχει την ευθύνη της διοικητικής υποστήριξης σε συνεργασία με τους πέντε Περιφερειακούς Πολιτιστικούς Φορείς. Είναι σημαντικό να τονισθεί ότι με τη διευθέτηση αυτή (σύναψη συμφωνίας και ανάθεση εργασίας σε καλλιτεχνικούς διευθυντές για τα διάφορα προγράμματα και δράσεις), αξιοποιούνται οι καλλιτέχνες και οι δημιουργοί μας, με στόχο την ανύψωση των καλλιτεχνικών επιπέδων.

Σημειώνεται, επίσης, ότι όλοι οι θεσμοί που θα αναπτυχθούν (εποπτευόμενοι οργανισμοί) θα επιδιώκεται να βρίσκονται σε διαρκή

διαβούλευση με τα οργανωμένα σύνολα των καλλιτεχνών/δημιουργών, έτσι ώστε να προωθούνται κοινοί στόχοι και οράματα.

I. Εθνικά Έργα Πολιτισμού

Στόχος είναι να τροχοδρομηθεί ο στρατηγικός σχεδιασμός για τα πιο κάτω εθνικά έργα πέραν από τα υφιστάμενα:

- **Εθνική Βιβλιοθήκη** – Η δημιουργία Εθνικής Βιβλιοθήκης θα αποτελέσει σημαντικό έργο πολιτιστικής υποδομής και θα συμβάλει στη διάσωση, διαφύλαξη και προβολή του πολύτιμου εθνικού πλούτου της χώρας μας (συλλογές, χειρόγραφα, οπτικοακουστικό υλικό, κ.ο.κ.). Προωθείται ήδη μελέτη από το Πανεπιστήμιο Κύπρου, έτσι ώστε να διαφανούν οι προοπτικές ανάπτυξης του θεσμού. Παράλληλα, για σκοπούς αξιοποίησης κοινών πρακτικών σε ό,τι αφορά βασικές υποδομές ή και στο σύστημα δανεισμού θα δημιουργηθεί δίκτυο βιβλιοθηκών (Εθνική, Πανεπιστημιακή, Δημοτικών, Κοινοτικών και Σχολικών Βιβλιοθηκών).
- **Μουσείο Κυπριακής Ιστορίας**: Η Κύπρος με τόσα χρόνια μακραίωνης Ιστορίας είναι ουσιαστικό να αποκτήσει ιστορικό μουσείο, στο οποίο να καταγράφεται η πλούσια και μακραίωνη ιστορική πορεία του λαού μας.

Το Μουσείο θα έχει ως στόχο την ιστορική και πολιτιστική αγωγή του Κύπριου πολίτη, την προβολή της Ιστορίας της Κύπρου, την ενίσχυση και προώθηση της επιστημονικής έρευνας σε θέματα Ιστορίας, και τον εμπλουτισμό ιστορικών περί Κύπρου αρχείων, τα οποία θα διαφυλάσσονται ως ένας από τους πολιτιστικούς θησαυρούς του τόπου. Ειδικότερα, το Μουσείο θα έχει ως στόχο του την παρουσίαση της ιστορικής διαδρομής της Κύπρου μέσα στους αιώνες. Λέγοντας ιστορική διαδρομή εννοούμε την αφήγηση της ιστορίας της Κύπρου μέσα από ιστορικές πηγές και μαρτυρίες, τις οποίες μεταφέρουν εκθέματα συγκεκριμένου τύπου (π.χ. πήλινες πλάκες με Σουμερική σφηνοειδή γραφή που αναφέρουν τις επαφές της Κύπρου με τη Σουμερία τον 8^ο αιώνα π.Χ.). Έτσι δε θα υπάρχει μόνο η αρχαιολογική σκοπιά, αλλά και η αφήγηση της Ιστορίας του νησιού και η επαφή του επισκέπτη με την απτή Ιστορία της Κύπρου μέσα από τα εκθέματα. Ο καθορισμός του

περιεχομένου του Μουσείου, δηλαδή η ακριβής θεματολογία, οι περίοδοι που θα καλύπτονται και τα εκθέματα, θα ανατεθούν σε Συμβουλευτική Επιτροπή αποτελούμενη από ιστορικούς, αρχαιολόγους και μουσειολόγους.

Οι δράσεις του Μουσείου θα καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα.

Εκτός από τις Βιβλιοθήκες και τη φιλοξενία μη μόνιμων εκθέσεων, το μουσείο θα φιλοξενεί συνέδρια και εκδηλώσεις ακαδημαϊκού και πολιτιστικού χαρακτήρα σε ειδικά διαμορφωμένους χώρους, ούτως ώστε τα εκθέματα να μην κινδυνεύουν. Επίσης, θα υπάρχουν χώροι αποκλειστικά για εκπαιδευτικούς σκοπούς για παιδιά και ενήλικες (προγράμματα touch-screen, hands-on sessions, κτλ.)

- **Μουσείο Λογοτεχνίας και Λογοτεχνικό Αρχείο:** Η γλώσσα αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της ταυτότητας ενός τόπου και είναι ουσιαστικής σημασίας, η λογοτεχνική παραγωγή να διασώζεται, να διαφυλάσσεται αλλά και να προβάλλεται. Για το σκοπό αυτό, προτείνεται η ανάπτυξη του Μουσείου Λογοτεχνίας και του Λογοτεχνικού Αρχείου.

Το Μουσείο Λογοτεχνίας θα έχει ως στόχο τη διάσωση, διαφύλαξη, προβολή και αξιοποίηση, με την εκπόνηση ερευνών και μελετών, του έργου των πνευματικών μας δημιουργών. Τα οφέλη από τη δημιουργία του Μουσείου Λογοτεχνίας είναι παρά πολλά. Εκτός από τη διάσωση, αρχειοθέτηση, προβολή και προώθηση της κυπριακή γραμματείας, αναμένεται ότι θα ωφεληθεί τα μέγιστα η φιλολογική και επιστημονική έρευνα για την κυπριακή γραμματεία.

Στα πλαίσια των δραστηριοτήτων του Μουσείου Λογοτεχνίας μεταξύ άλλων περιλαμβάνονται τα πιο κάτω:

(α) Εμπλουτισμός, αρχειοθέτηση και φύλαξη του Αρχείου Λογοτεχνίας και Κυπριακής Γραμματείας για σκοπούς διάσωσης του έργου των Κυπρίων συγγραφέων. Το Αρχείο μπορεί να περιλαμβάνει σύντομες ταινίες – ντοκιμαντέρ με τα πορτρέτα των λογοτεχνών μας, που μπορούν να ετοιμαστούν σε συνεργασία με το ΡΙΚ και άλλους οργανισμούς, όπως

επίσης και 'Αρχείο Φωνών' με κασέτες όπου οι λογοτέχνες διαβάζουν ή απαγγέλλουν έργα τους.

(β) Διοργάνωση λογοτεχνικών εκδηλώσεων (διαλέξεις, σεμινάρια κτλ.) ή προγραμμάτων στο χώρο του Μουσείου Λογοτεχνίας.

(γ) Οργάνωση/συντονισμός επισκέψεων μαθητών, σπουδαστών για ενίσχυση της μελέτης ή/και έρευνας του έργου Κυπρίων δημιουργών.

(δ) Άμεση διασύνδεση στο διαδίκτυο με άλλα διεθνή Αρχεία Λογοτεχνών Πολιτιστικών Ιδρυμάτων του εξωτερικού ή Βιβλιοθηκών.

Το Μουσείο Λογοτεχνίας, εκτός από τα Αρχεία και τις Βιβλιοθήκες, θα περιλαμβάνει και ενθυμήματα λογοτεχνών. Τα ενθυμήματα λογοτεχνών θα διαφυλάσσονται σε ειδικές προθήκες. Το Μουσείο θα καταρτίσει πρόγραμμα διάσωσης ποικίλων αντικειμένων της καθημερινής ζωής σημαντικών Κυπρίων λογοτεχνών που δεν είναι πια εν ζωή.

Το Μουσείο Λογοτεχνίας θα αναπτύσσει συνεργασία με άλλα Ιδρύματα συναφών δραστηριοτήτων και με Βιβλιοθήκες του εξωτερικού, όπως η Εθνική Βιβλιοθήκη, η Γενάδειος Βιβλιοθήκη, η Βιβλιοθήκη της Βουλής των Αντιπροσώπων, η Βιβλιοθήκη της Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών, κ.ά.

Το Μουσείο Λογοτεχνίας θα δημιουργήσει ηλεκτρονικό δίκτυο σύνδεσης με διάφορες βιβλιοθήκες του εξωτερικού. Μέσω του διαδικτύου θα υπάρχει πληροφοριακό υλικό εργογραφίας και βιβλιογραφίας των λογοτεχνών.

Παράλληλα, σε συνεργασία με το Αρχείο Τύπου του Γραφείου Τύπου και Πληροφοριών, το Μουσείο Λογοτεχνίας μπορεί να ξεκινήσει τη διαδικασία βιβλιοθηκονομικής καταγραφής των τίτλων της συλλογής εφημερίδων και περιοδικών, με στόχο τη διάσωση, συλλογή, ταξινόμηση και καταγραφή αρχειακού υλικού, που αφορά τη βιογραφία και εργογραφία των Κυπρίων λογοτεχνών.

- **Μουσείο Νεότερης και Σύγχρονης Τέχνης:** Η πλούσια νεότερη και σύγχρονη εικαστική παραγωγή απαιτεί τη δημιουργία ενός μουσείου στο οποίο τα έργα των δημιουργών μας θα προβάλλονται, καθιστώντας δυνατή την επαφή τόσο του Κύπριου πολίτη όσο και του επισκέπτη με τη σύγχρονή μας δημιουργία.

Το Μουσείο Νεότερης και Σύγχρονης Τέχνης θα έχει ως στόχο την προβολή και ενίσχυση της σύγχρονης κυπριακής εικαστικής παραγωγής, την ενίσχυση της επαφής με το καλλιτεχνικό έργο των Κυπρίων και ξένων δημιουργών και την ανάπτυξη των σχέσεων με αντίστοιχα ιδρύματα του εξωτερικού, με απώτερο στόχο την προβολή της κυπριακής εικαστικής παραγωγής στο εξωτερικό και την ενίσχυση της επιστημονικής έρευνας σε θέματα Ιστορίας/Θεωρίας της Τέχνης.

Στις δραστηριότητες του Μουσείου μεταξύ άλλων περιλαμβάνονται τα πιο κάτω:

(α) Προβολή και ολοκληρωμένη παρουσίαση των πιο αντιπροσωπευτικών δειγμάτων της Κρατικής Συλλογής Έργων Τέχνης με την προώθηση και οργάνωση εικαστικών εκθέσεων ή άλλων παρεμφερών εκδηλώσεων στην Κύπρο και το εξωτερικό.

(β) Συγκέντρωση επιλεγμένων έργων τέχνης Κυπρίων και ξένων δημιουργών, είτε εξ αγοράς, είτε εκ δωρεών και κληροδοτημάτων.

(γ) Προώθηση και διάδοση της σύγχρονης κυπριακής καλλιτεχνικής δημιουργίας.

(δ) Δημοσίευση και προβολή μελετών, εργασιών και καταλόγων σχετικών με τις εικαστικές και άλλες συγγενείς τέχνες.

(ε) Προώθηση πολιτιστικών πρωτοβουλιών, προγραμμάτων και εκδηλώσεων, συμπεριλαμβανομένης της οργάνωσης εκπαιδευτικών προγραμμάτων και προγραμμάτων ανταλλαγής καλλιτεχνών καθώς επίσης και άλλων δράσεων που προάγουν το μορφωτικό, καλλιτεχνικό και αισθητικό υπόβαθρο των Κυπρίων και ιδιαίτερα των νέων.

(στ) Διοργάνωση εκθέσεων, διαλέξεων και καλλιτεχνικών και θεωρητικών εργαστηρίων, σε συνεργασία με Μουσεία, ακαδημαϊκά ιδρύματα και άλλα σώματα/φορείς στο εσωτερικό και στο εξωτερικό.

Η πρόταση που περιλαμβάνεται στο στρατηγικό σχεδιασμό για δημιουργία θεσμών τέτοιων που θα ενισχύουν τη σύγχρονη εικαστική δημιουργία από τα πρώτα στάδια της σχολικής ηλικίας των παιδιών, θα πρέπει να βρίσκει τη συνέχειά της με την προβολή του έργου των δημιουργών μας, όταν θα έχουν πια ανελιχθεί στο χώρο της Σύγχρονης Τέχνης. Το Μουσείο Νεότερης και Σύγχρονης Τέχνης θα διασφαλίζει μεταξύ άλλων και αυτή τη δυνατότητα.

Ταυτόχρονα, στο Μουσείο θα φιλοξενοούνται σημαντικές εκθέσεις από το εξωτερικό. Στα πλαίσια της λειτουργίας του Μουσείου μπορεί να λειτουργήσει και Διεθνές Κέντρο Φιλοξενίας/Διαμονής Καλλιτεχνών. Η υλοποίηση ενός προγράμματος Φιλοξενίας/Διαμονής καλλιτεχνών (residency) θα έδινε νέα πνοή στην καλλιτεχνική κοινότητα και παραγωγή της Κύπρου. Ένα τέτοιο πρόγραμμα θα μπορούσε να συνδυαστεί με δουλειά in situ (δημιουργία έργων επί τόπου στο χώρο που θα μείνουν τα έργα) καθώς επίσης και άλλες εκδηλώσεις που θα ενισχύουν την ανταλλαγή ιδεών στο χώρο της Τέχνης και του Πολιτισμού.

Ο στόχος είναι να λειτουργήσει ο θεσμός και το Διοικητικό Συμβούλιο που θα διαχειρίζεται τα θέματα του Μουσείου να αναλάβει την αποπεράτωση της κτιριακής υποδομής. Στο αρχικό στάδιο μπορούν να αξιοποιηθούν οι χώροι της ΣΠΕΛ και του Majestic.

- **Σχολή Καλών Τεχνών:** Η πρόταση για δημιουργία Σχολής Καλών Τεχνών συμπεριλαμβάνεται και στο Τριετές Σχέδιο Δράσης για το Πανεπιστήμιο Κύπρου. Με τον τρόπο αυτό οι νέοι μας θα παραμένουν στην Κύπρο για ολοκλήρωση των σπουδών τους και θα συνεισφέρουν με άμεσο και δυναμικό τρόπο στη σύγχρονη καλλιτεχνική παραγωγή.
- **Κέντρο Κινηματογράφου:** Η Τέχνη του Κινηματογράφου στην Κύπρο, κατά τα τελευταία χρόνια, παρουσιάζει σημαντική ανάπτυξη. Ο κινηματογράφος θεωρείται ότι διαδραματίζει ιδιαίτερα σημαντικό ρόλο στη διαμόρφωση της ταυτότητας των Ευρωπαίων, αφού η δύναμη της εικόνας

μεταφέρει στο θεατή σημαντικά μηνύματα. Μέσα από τον κινηματογράφο δίνεται το παρελθόν, το παρόν και το μέλλον ενός πολιτισμού. Για το λόγο αυτό και για την περαιτέρω ενίσχυση της Τέχνης αυτής, προτείνεται η δημιουργία Κέντρου για τον Κινηματογράφο.

Το Κέντρο Κινηματογράφου θα έχει ως στόχο την ενίσχυση και ανάπτυξη της κινηματογραφικής παραγωγής και συμπαραγωγής στην Κύπρο, την τήρηση κινηματογραφικού Αρχείου, την προώθηση και προβολή της κυπριακής κινηματογραφικής ταινίας στο εξωτερικό και την προώθηση της Κύπρου ως χώρου γυρισμάτων.

Στις δραστηριότητες του Κέντρου μεταξύ άλλων περιλαμβάνονται τα πιο κάτω:

- (α) Ανάπτυξη και παραγωγή κινηματογραφικών ταινιών
- (β) Δημιουργία κινηματογραφικού αρχείου
- (γ) Προβολή και προώθηση της κυπριακής ταινίας
- (δ) Προσέλκυση ξένων παραγωγών στην Κύπρο

- **Εθνικό Κέντρο για το Βιβλίο:** Το Εθνικό Κέντρο για το Βιβλίο θα έχει ως κύριο σκοπό του την εφαρμογή της εθνικής πολιτικής για την προώθηση του βιβλίου. Στο Κέντρο για το Βιβλίο θα μπορούν να συνενώνουν τις δυνάμεις τους δυναμικά και αποτελεσματικά οι εκδότες, οι συγγραφείς και μεταφραστές, οι βιβλιοθηκονόμοι και βιβλιοπώλες.

Το Εθνικό Κέντρο για το Βιβλίο έχει ως στόχο την προώθηση της αναγνωσιμότητας ιδίως στις νεαρές ηλικίες, την προβολή και προώθηση του κυπριακού βιβλίου στην Κύπρο και στο εξωτερικό τη δημιουργία βάσεων δεδομένων και στατιστικών μελετών στον τόπο μας, για να είναι έτσι δυνατή η διαμόρφωση της πολιτιστικής πολιτικής για το βιβλίο

Στις δραστηριότητες του Εθνικού Κέντρου Βιβλίου μεταξύ άλλων περιλαμβάνονται τα πιο κάτω:

(α) Προβολή του βιβλίου στο εξωτερικό

- Συμμετοχή σε διεθνείς εκθέσεις βιβλίου (Φραγκφούρτης, Μπολώνιας, Θεσσαλονίκης, κ.ά.) Αναβάθμιση της συμμετοχής μας με διοργανώσεις βιβλιοπαρουσιάσεων κατά τη διάρκεια των εκθέσεων.

- *Πρωώθηση προγράμματος λογοτεχνικής μετάφρασης*
- *Σπίτι λογοτεχνών και μεταφραστών στην Κύπρο* - Με πρότυπο το μοντέλο που υπάρχει στην Πάρο θα πρέπει να συσταθεί αντίστοιχο Σπίτι Λογοτεχνίας στην Κύπρο που να προσφέρει διαμονή σε λογοτέχνες και μεταφραστές.
- *Πρωώθηση εκδηλώσεων / παρουσιάσεων βιβλίων στην Ελλάδα* - Δημιουργία ενός βιβλιοχώρου στην Ελλάδα όπου θα μπορεί ο αναγνώστης να βρει το κυπριακό βιβλίο.

(β) Αύξηση αναγνωσιμότητας

- *Παρατηρητήριο βιβλίου* - Στα πλαίσια των δράσεων του Εθνικού Κέντρου Βιβλίων στην Κύπρο θα είναι η σύσταση ενός «παρατηρητηρίου βιβλίου» που θα συγκεντρώνει και θα κοινοποιεί δεδομένα που αφορούν:
 - i) την κοινωνιολογική ανάλυση της ανάγνωσης
 - ii) την οικονομία του βιβλίου
 - iii) μελέτη στατιστικών για το βιβλίο (ποιος διαβάζει και τι διαβάζει στην Κύπρο), τάσεις της αναγνωστικής συμπεριφοράς του κυπριακού κοινού
- *Εκστρατείες ανάγνωσης, ραδιοφωνικές και τηλεοπτικές διαφημίσεις, πρόγραμμα επισκέψεων λογοτεχνών στα σχολεία.*
- *Λειτουργία Κέντρου Τεκμηρίωσης και ηλεκτρονική σύνδεση με Τράπεζες πληροφοριών με αντίστοιχα κέντρα του εξωτερικού, βιβλιοθήκες, κ.ά.*
- *Στήριξη προγραμμάτων εκδοτικών οίκων*

(γ) Προγράμματα ενίσχυσης της κοινωνικής συνοχής

Θεσμοθέτηση εργαστηρίων δημιουργικής γραφής στα σχολεία, στους δήμους και στις κοινότητες (συνεργασία με το Φορέα Πολιτιστικής Ανάπτυξης και τους πέντε Περιφερειακούς Πολιτιστικούς Φορείς). Θα προωθηθεί, επίσης, η καθιέρωση συστηματικών επισκέψεων λογοτεχνών στα σχολεία.

- **Εθνικό Κέντρο Μουσικής Πληροφόρησης:** Τα οφέλη και τα πλεονεκτήματα από την αποτελεσματική και αναβαθμισμένη λειτουργία του Εθνικού Κέντρου Μουσικής Πληροφόρησης στην Κύπρο αναμένεται ότι θα είναι πάρα πολλά σε ό,τι αφορά στη Σύγχρονη Μουσική Δημιουργία και στην προβολή της στο εξωτερικό, μέσω της δικτύωσης του Εθνικού Κέντρου με το Διεθνές Δίκτυο των Κέντρων Μουσικής Πληροφόρησης.

Το Εθνικό Κέντρο Μουσικής Πληροφόρησης θα έχει ως στόχο τη διάσωση, αρχειοθέτηση, προβολή και προώθηση της σύγχρονης κυπριακής μουσικής δημιουργίας και θα συμβάλει τα μέγιστα στην ανάπτυξη της σύγχρονης μουσικολογικής έρευνας. Παράλληλα, ένας άλλος στόχος του είναι η δικτύωση με αντίστοιχους Οργανισμούς στο εξωτερικό και η δημιουργία Παρατηρητηρίου (Observatory) για θέματα ανάπτυξης μουσικών συνεργασιών, ιδιαίτερα και με χώρες της Ανατολικής Μεσογείου.

Στις δραστηριότητες του Κέντρου Μουσικής Πληροφόρησης μεταξύ άλλων περιλαμβάνονται τα ακόλουθα:

- (α) Αρχειοθέτηση και φύλαξη του Μουσικού Αρχείου για σκοπούς διάσωσης του έργου των Κυπρίων Δημιουργών.
- (β) Προβολή και προώθηση του έργου των Κυπρίων Δημιουργών μέσω κυρίως της δικτύωσης του εθνικού κέντρου και της άμεσης πρόσβασης στο Διεθνές Δίκτυο των Κέντρων Μουσικής Πληροφόρησης.
- (γ) Δημιουργία Μουσικής Βιβλιοθήκης που να εξυπηρετεί τις ανάγκες του ευρύτερου κοινού.
- (δ) Προώθηση προγραμμάτων φιλοξενίας/διαμονής (residencies) τόσο από χώρες της Ευρώπης όσο και από χώρες της Μέσης Ανατολής, στις εγκαταστάσεις του Κέντρου, με στόχο την καθιέρωση της Κύπρου ως σημαντικής γέφυρας επικοινωνίας μεταξύ Ανατολής και Δύσης.
- (ε) Διοργάνωση σεμιναρίων και ερευνητικών προγραμμάτων σε συνεργασία με ακαδημαϊκά ιδρύματα και άλλους οργανισμούς/φορείς από το εξωτερικό.
- (στ) Προγράμματα για ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού

- (ζ) Δημιουργία Παρατηρητηρίου (Observatory) για θέματα ανάπτυξης μουσικών συνεργασιών, ιδιαίτερα και με χώρες της Ανατολικής Μεσογείου.
- (η) Οργάνωση μουσικών προγραμμάτων για ανάπτυξη της κοινωνικής συνοχής και συμμετοχικότητας ιδιαίτερα σε ό,τι αφορά στην εμπλοκή των νέων στην πολιτιστική διεργασία.

Είναι σημαντικό να αξιοποιηθούν οι δυνατότητες που παρέχονται από τη λειτουργία του Κέντρου Μουσικής Πληροφόρησης, ούτως ώστε το Εθνικό Κέντρο Μουσικής Πληροφόρησης να αποτελέσει 'ζωντανό' πολιτιστικό Οργανισμό στην κυπριακή κοινωνία και να συμβάλει με τον καλύτερο δυνατό τρόπο στην προώθηση και προβολή της σύγχρονης μουσικής μας δημιουργίας στην Κύπρο και στο εξωτερικό.

Για καλύτερη και αποτελεσματικότερη επίτευξη των στόχων του, το Κέντρο Μουσικής Πληροφόρησης για συγκεκριμένες δράσεις θα αναπτύσσει στενή συνεργασία με άλλα Ιδρύματα και Οργανισμούς (π.χ. Κέντρο Κυπρίων Συνθετών).

II. Πολιτιστικοί Θεσμοί

Ταυτόχρονα με την προώθηση του στρατηγικού σχεδιασμού για την υλοποίηση συγκεκριμένων έργων, θα προωθηθεί και η ανάπτυξη συγκεκριμένων θεσμών, όπως είναι τα καλλιτεχνικά εργαστήρια που θα απευθύνονται σε νέους και παιδιά, με κυριότερο στόχο την ανάπτυξη της δημιουργικότητάς τους μέσα από δραστηριότητες που θα συμβάλλουν στην καλλιέργεια του αισθητικού τους κριτηρίου και της κοινωνικοποίησής τους, με την ευχάριστη και δημιουργική επαφή με συνομήλικούς τους.

Τα εργαστήρια αυτά θα περιλαμβάνουν διάφορες μορφές Τέχνης, για να παρέχεται έτσι η δυνατότητα στα παιδιά και στους νέους να έρχονται σε επαφή με τις διάφορες εκφάνσεις της σύγχρονης πολιτιστικής έκφρασης. Για την προώθηση των προγραμμάτων/εργαστηρίων αυτών, ανάλογα με την κάθε περίπτωση, θα αναπτυχθεί συνεργασία μεταξύ διαφόρων πολιτιστικών εταίρων. Έτσι για παράδειγμα, για τα εργαστήρια δημιουργικής γραφής στις διάφορες περιοχές της Κύπρου, θα συνεργαστεί το Εθνικό Κέντρο Βιβλίου με το Φορέα

Πολιτιστικής Ανάπτυξης και τους πέντε Περιφερειακούς Πολιτιστικούς Φορείς. Ιδιαίτερα για τα θέματα ανάπτυξης της καλλιτεχνικής παιδείας η συνεργασία με το Τμήμα Παιδείας θα είναι συστηματική για προώθηση ολοκληρωμένης πρότασης για τα ζητήματα αυτά.

Παράλληλα με τα πιο πάνω, θα αξιοποιηθεί η δυνατότητα που παρέχεται από τη διασύνδεση του Πολιτισμού με την Παιδεία για λειτουργία σε περιφερειακό επίπεδο δικτύου σχολών και εργαστηρίων για εξειδικευμένη καλλιτεχνική εκπαίδευση και εντοπισμό και ανάδειξη ταλέντων από μικρή ηλικία. Η καθιέρωση και η ανάπτυξη δράσεων που θα προωθούν την εξειδικευμένη εκπαίδευση των νέων ταλέντων στα σχολεία (εργαστήρια/σχολές για τα εικαστικά, χορό-θέατρο και μουσική), επισφραγίζεται με την καθιέρωση θεσμών στις αντίστοιχες Τέχνες που θα συμβάλλουν στην περαιτέρω ενίσχυση και ανάπτυξή τους (Διεθνής Διαγωνισμός Εγχόρδων, Καθιέρωση διεθνούς θεσμού στις εικαστικές τέχνες, Ευρωπαϊκό Φεστιβάλ Χορού, κ.ο.κ.). Έτσι, προτείνεται η ανάπτυξη συγκεκριμένων θεσμών, ενώ παράλληλα μπορεί να αναβαθμιστεί η δράση υφιστάμενων θεσμών. Μεταξύ άλλων προτείνονται τα πιο κάτω:

- **Διεθνής Διαγωνισμός Εγχόρδων:** Ο Διεθνής Διαγωνισμός Εγχόρδων θα αναπτύξει και θα διευρύνει τα καλλιτεχνικά επίπεδα (artistic standards) και θα θέσει τις βάσεις για την αναβάθμιση της μουσικής παιδείας αλλά και ευρύτερα του πολιτιστικού σκηνικού της Κύπρου. Ο Διαγωνισμός προβλέπεται ότι θα προσελκύσει το καλλιτεχνικό ενδιαφέρον σημαντικών προσωπικοτήτων από το διεθνή χώρο της μουσικής και θα προβάλει την Κύπρο σε διεθνή δίκτυα διαγωνισμών στο εξωτερικό.

Η δυνατότητα που θα παρέχεται από την πραγματοποίηση του Διαγωνισμού θα πρέπει να αξιοποιηθεί ιδιαίτερα σε σχέση και με τις δραστηριότητες της Συμφωνικής Ορχήστρας Κύπρου αλλά και της Ορχήστρας Νέων Κύπρου. Στο πλαίσιο του διαγωνισμού αναμένεται να λειτουργήσει ως παράλληλη δράση και ο θεσμός των master class καθώς επίσης και άλλων εργαστηρίων και σεμιναρίων.

- **Διεθνής Μπιενάλε Τέχνης:** Η καθιέρωση της Κύπρου ως σημαντικού Πολιτιστικού Κέντρου στην Ανατολική Μεσόγειο θα ενισχυθεί περαιτέρω με την καθιέρωση Διεθνούς Μπιενάλε Τέχνης, η οποία θα προσελκύσει το

ενδιαφέρον σημαντικών καλλιτεχνών, επιμελητών και θεωρητικών Τέχνης. Ο θεσμός θα μελετηθεί και θα αναπτυχθεί σε διάφορα στάδια. Η εγκαθίδρυση δεσμών με επιμελητές (Διεθνής Ένωση Κριτικών Τέχνης και Διεθνής Ένωση Επιμελητών) και Κέντρα Τέχνης του εξωτερικού θα ενισχύσει τις προσπάθειες, για να καταστεί δυνατή η τοποθέτηση της Κύπρου στο διεθνή χάρτη ως χώρας διεξαγωγής εικαστικών εκδηλώσεων, διεθνούς εμβέλειας. Επιπρόσθετα, η διασύνδεση της Μπιενάλε με το θεσμό των residencies θα ήταν ιδιαίτερα επωφελής. Για το σκοπό αυτό θα μπορούσαν σε πρώτο στάδιο να αξιοποιηθούν υφιστάμενες υποδομές (Σχολή Στας Παράσχου στη Λέμπα, Σχολή Χαρακτικής Χαμπή στα Πλατανίσκια, Μουσείο Κώστα Αργυρού στο Μαζωτό). Ταυτόχρονα, στο πλαίσιο του τριετούς σχεδίου δράσης, ο θεσμός των residencies θα επεκταθεί και σε άλλες δύο αστικές περιοχές.

- **Ευρωπαϊκό Φεστιβάλ Χορού:** Το Ευρωπαϊκό Φεστιβάλ διαθέτει δυναμική και προοπτική για αναβάθμιση. Για το σκοπό αυτό θα επιδιωχθεί η αναβάθμισή του, παρέχοντας έτσι την ευκαιρία και τη δυνατότητα για περαιτέρω Ανάπτυξη της Τέχνης του σύγχρονου Χορού. Στόχος είναι η δραστική αναβάθμιση του Φεστιβάλ, έτσι ώστε να καταστεί ένας θεσμός διεθνούς εμβέλειας που θα συμβάλει στην ένταξη της Κύπρου στο χάρτη των σημαντικών Φεστιβάλ Χορού. Παράλληλα, στο πλαίσιο του θεσμού θα επιδιωχθεί η ανάπτυξη των σχέσεων με τις χώρες της Μ. Ανατολής. Το άνοιγμα προς χώρες της Μ. Ανατολής θα μπορούσε να ενταχθεί στο πλαίσιο του Φεστιβάλ ως ένθετου (π.χ. fringe-festival). Ταυτόχρονα, με την αναβάθμιση και εξέλιξη του θεσμού θα γίνει προσθήκη και άλλων δραστηριοτήτων που θα λειτουργούν ως «παράλληλες δραστηριότητες», όπως είναι για παράδειγμα η λειτουργία εντατικού εργαστήριου χορογραφίας νέων σύγχρονων μεθόδων και τεχνικών από έμπειρο και διεθνώς αναγνωρισμένο χορογράφο (in Residence). Το εργαστήρι θα απευθύνεται σε επαγγελματίες χορευτές/χορογράφους. Το εργαστήρι θα είναι ανοικτό σε Κύπριους και ξένους καθιστώντας την Κύπρο Κέντρο συνάντησης Χορού στο ανατολικό άκρο της Μεσογείου. Παράλληλα, θα επιδιωχθεί η συμμετοχή και (πολυπρόσωπων) χορευτικών ομάδων από γνωστά και σημαντικά ονόματα από τον ευρωπαϊκό χώρο. Επίσης, θα

δοθεί μεγαλύτερη προβολή τόσο εκτός όσο και εντός Κύπρου μέσω τηλεοπτικών καναλιών ευρωπαϊκής εμβέλειας αλλά και εξειδικευμένων περιοδικών.

- **Στέγες Χορού:** Κάτω από τη γενική συντονιστική εποπτεία του Φορέα Πολιτιστικής Ανάπτυξης, σε περιφέρειες όπου υπάρχει η δυνατότητα ανάπτυξης του θεσμού, θα λειτουργήσει δίκτυο Στεγών Χορού (π.χ. Στέγη Χορού Λευκωσίας, Στέγη Χορού Λεμεσού), για να προωθηθεί η έρευνα, η δημιουργία, η παραγωγή και η επαφή και δικτύωση, τόσο με φορείς του εξωτερικού όσο και μεταξύ των φορέων στην Κύπρο. Συλλογικές ενέργειες που στοχεύουν στη συλλογική προσπάθεια για ανάπτυξη των Τεχνών θα τυγχάνουν στήριξης.
- **Εθνική Σκηνή Χορού:** Η ίδρυση Κρατικής Σκηνής Χορού θεωρείται απαραίτητη για την περαιτέρω ανάπτυξη του τομέα. Το θέμα θα τύχει σοβαρής μελέτης και για την προώθησή του, θα προηγηθεί εμπειριστατωμένη σχετική μελέτη. Ανάμεσα στους στόχους που θα κληθεί να εξυπηρετήσει η Κρατική Σκηνή Χορού είναι μεταξύ άλλων:
 - Η δημιουργία δικού της ρεπερτορίου
 - Η εκτέλεση ρεπερτορίου με διαφορετικές τεχνικές και στυλ
 - Η παροχή θεάματος
 - Η εκπαίδευση
 - Η επιμόρφωση
 - Η εκπροσώπηση της Κύπρος εντός και εκτός
- **Διεθνής Διαγωνισμός Χορού:** Στόχο έχει την αναβάθμιση του επιπέδου του χορού στην Κύπρο, την προβολή της Κύπρου στο εξωτερικό και τη δικτύωση με αντίστοιχους άλλους θεσμούς στο εξωτερικό. Παράλληλα, θα λειτουργεί ως κίνητρο στους νέους με τη δημιουργία προτύπων και τη δυνατότητα που θα παρέχεται σε Κύπριους καλλιτέχνες για συμμετοχή αλλά και για ανάληψη συγκεκριμένων ευθυνών στο πλαίσιο της διοργάνωσης.

- **Διεθνές Φεστιβάλ 'Κύπρια:** Ο θεσμός του Φεστιβάλ 'Κύπρια' θα αναβαθμιστεί με την υιοθέτηση σύγχρονων τρόπων ανάπτυξής του, έτσι ώστε ο θεσμός να αποκτήσει τη δική του ταυτότητα, συμβάλλοντας με τη δράση του στην προβολή και προώθηση της σύγχρονης κυπριακής δημιουργίας καθώς επίσης και στην προβολή της Κύπρου στο εξωτερικό.

Στο πλαίσιο αυτό θα διερευνηθούν οι δυνατότητες πιο σύγχρονης διαχείρισης του θεσμού, με την ανάληψη της διοικητικής του ευθύνης από το Φορέα Πολιτιστικής Ανάπτυξης, και την καθιέρωση του θεσμού του καλλιτεχνικού διευθυντή και τη δικτύωση με άλλα Φεστιβάλ στο εξωτερικό, με κυριότερο στόχο την καλύτερη διαφήμιση και προβολή του Φεστιβάλ και την έγκαιρη προβολή του Φεστιβάλ στο εξωτερικό μέσω του Κυπριακού Οργανισμού Τουρισμού. Στο νέο μοντέλο πολιτιστικής διαχείρισης του θεσμού θα επιδιωχθεί η αποτελεσματικότερη παρακολούθηση της πολιτιστικής 'αγοράς' και η διεύρυνση του κοινού και του ακροατηρίου (audience development). Στο πλαίσιο αυτό θα διερευνηθούν όλες οι δυνατότητες για ενίσχυση των σχέσεων του θεσμού και με άλλους σημαντικούς τομείς, όπως είναι η οικονομία και ο τουρισμός. Είναι δεδομένο ότι στην εποχή που ζούμε η διοργάνωση πολιτιστικών/καλλιτεχνικών εκδηλώσεων συμβάλλει στη δημιουργία θετικής εικόνας της χώρας προς τα έξω. Ταυτόχρονα και κατ' επέκταση αποτελεί άμεσο ή έμμεσο τρόπο για την προσέλκυση τουριστικού προϊόντος, προσφέροντας έτσι τη δυνατότητα ανάπτυξης των σχέσεων με τους ξένους επισκέπτες, με τις χώρες προέλευσής τους, καθώς και με άλλους γειτονικούς λαούς.

Γ. Προστασία, προβολή και ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς και του σύγχρονου πολιτισμού στην καθημερινότητα του σύγχρονου πολίτη και επισκέπτη

Η προστασία και προβολή της πολιτιστικής μας κληρονομιάς (υλικής και άυλης) είναι πρωταρχικής σημασίας, σε ό,τι αφορά στην ενίσχυση της εθνικής μας αυτοσυνείδησης. Η ανάδειξη και προστασία της πολιτιστικής μας κληρονομιάς θα ενισχυθεί μέσα από μια σειρά μέτρων και δράσεων. Μεταξύ άλλων θα αναπτυχθούν αποτελεσματικότεροι μηχανισμοί σε ό,τι αφορά στην προστασία της πολιτιστικής μας κληρονομιάς στα κατεχόμενα.

Βασικός στόχος και επιδίωξή μας είναι η ανάδειξη του Πολιτισμού μας στην καθημερινότητα του σύγχρονου πολίτη και επισκέπτη. Η πολιτιστική μας κληρονομιά και ο σύγχρονός μας πολιτισμός αναδεικνύονται στο περιβάλλον των σύγχρονων πόλεων μας. Με την επίτευξη αυτής της στρατηγικής επιδίωξης η ταυτότητα των πόλεων της Κύπρου θα αναδειχθεί και *το σύγχρονο περιβάλλον θα αναβαθμιστεί ποιοτικά και λειτουργικά*. Οι νέες τεχνολογίες και η αξιοποίηση της εικονικής πραγματικότητας θα συμβάλουν επίσης στη μεγαλύτερη πρόσβαση και στην παροχή ίσων ευκαιριών σε όλους τους πολίτες.

Έτσι, η συγκεκριμένη στρατηγική επιδίωξη επικεντρώνεται: (i) στην ανάπτυξη αποτελεσματικότερων μηχανισμών προστασίας της πολιτιστικής κληρονομιάς στα κατεχόμενα (ii) στην προστασία, προβολή και ανάδειξη της σύγχρονης πολιτιστικής κληρονομιάς στην καθημερινότητα του σύγχρονου πολίτη και επισκέπτη (iii) στην προβολή και ανάδειξη του σύγχρονου πολιτισμού στην καθημερινότητα του σύγχρονου πολίτη και επισκέπτη.

I. Ανάπτυξη αποτελεσματικότερων μηχανισμών προστασίας της πολιτιστικής κληρονομιάς στα κατεχόμενα

Πέρα από τις υφιστάμενες δράσεις, ενέργειες και διαβήματα που προωθούνται τόσο από το Τμήμα Αρχαιοτήτων, όσο και από το Υπουργείο Εξωτερικών καθώς επίσης και τις δραστηριότητες που αναπτύσσει το Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών, ο Στρατηγικός Σχεδιασμός για τον Πολιτισμό περιλαμβάνει τα πιο κάτω:

- *Πρωώθηση των ενεργειών για ίδρυση και λειτουργία Αρχείου Καταγραφής Πολιτιστικής Κληρονομιάς της Κύπρου στα κατεχόμενα, για το οποίο*

υπάρχει σχετική Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου – Την αρμοδιότητα της προώθησης αναλαμβάνει το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, ενώ τριμελής ομάδα ειδικών στους τομείς της φιλολογίας, των εικαστικών και του παραδοσιακού πολιτισμού θα αναλάβει την υλοποίηση του έργου.

- *Δημιουργία Ειδικής Επιτροπής (Task Force) με συμμετοχή όλων των εμπλεκόμενων Φορέων (π.χ. Υπουργείο Εξωτερικών, Υπουργείο Εσωτερικών, Νομική Υπηρεσία, Τμήμα Αρχαιοτήτων, Ιερά Αρχιεπισκοπή Κύπρου, Αστυνομική Δύναμη Κύπρου, Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού-Τμήμα Πολιτισμού/Τμήμα Αρχαιοτήτων).*

Στόχος:

Καθορισμός ενιαίας πολιτικής (α) για την προστασία και (β) για την προβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς που βρίσκεται υπό απειλή

- *Στη Διεύθυνση Διαχείρισης Πολιτιστικής Κληρονομιάς και Αρχαιοτήτων (βλ. Διάγραμμα 1, σελ.28) σύσταση ομάδας παρακολούθησης της υλοποίησης της πολιτικής για την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς στα κατεχόμενα. Στη Διεύθυνση αυτή θα ενταχθεί και η δημιουργία του Αρχείου Καταγραφής της Πολιτιστικής Κληρονομιάς στα κατεχόμενα.*

Στο πιο πάνω πλαίσιο προτείνονται οι πιο κάτω δράσεις:

- Οργάνωση κύκλου διαλέξεων για την ανάγκη προστασίας της πολιτιστικής κληρονομιάς στα κατεχόμενα. Οι διαλέξεις θα οργανωθούν σε συνεργασία με τις Πρεσβείες της Δημοκρατίας στο εξωτερικό και ανάμεσα στους ομιλητές καλό είναι να περιλαμβάνονται και επιστήμονες / αρχαιολόγοι, οι οποίοι διηύθυναν συγκεκριμένες ανασκαφές μέχρι το 1974 σε διάφορες θέσεις του κατεχόμενου τμήματος της Κύπρου (λ.χ. Σαλαμίνα, Σόλοι, κ.ά.).
- Δημιουργία και οργάνωση περιοδεύουσας έκθεσης για την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς των κατεχομένων σε ευρωπαϊκές χώρες και στις Η.Π.Α. με χρήση, αποκλειστικά, της σύγχρονης τεχνολογίας.

- Δημιουργία ειδικής ιστοσελίδας για το σύνολο της πολιτιστικής κληρονομιάς της Κύπρου που βρίσκεται υπό απειλή.
- Περιοδεύουσα έκθεση εκδόσεων σε χώρες του εξωτερικού, για την πολιτιστική κληρονομιά που απειλείται, σε συνεργασία με τις Πρεσβείες της Δημοκρατίας.
- Συστηματική ενημέρωση πολιτικών (λ.χ. Ευρωβουλευτών) και ξένων δημοσιογράφων που ειδικεύονται σε πολιτιστικά θέματα. Καταχώρηση ειδικών για το θέμα δημοσιεύσεων ή σειράς δημοσιεύσεων σε ξένα έντυπα (ημερήσιο και περιοδικό τύπο) μεγάλης κυκλοφορίας και αναγνωρισμένου κύρους (σε συνεργασία με το Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών).
- Ετοιμασία ειδικού ντοκουμαντέρ εφ' όλης της ύλης και διάθεσή του για προβολή σε χώρες του εξωτερικού. Ετοιμασία σειράς εξειδικευμένων ντοκουμαντέρ για τα μνημεία / Ιστορία της Κύπρου.

II. Προστασία, προβολή και ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς στην καθημερινότητα του σύγχρονου πολίτη και επισκέπτη

Προτεραιότητα θα δοθεί στην *ανάδειξη των αρχαιολογικών μας χώρων στο σύγχρονο περιβάλλον*, μέσω του κατάλληλου εξωραϊσμού και φωτισμού, της δημιουργίας αρχαιολογικών πάρκων, της αποτελεσματικής διαχείρισης των αρχαιοτήτων μας και των μνημείων της πολιτιστικής μας κληρονομιάς, ώστε να ενισχυθεί η ταυτότητα του χώρου μέσα στον οποίο ζούμε. Η πλούσιά μας πολιτιστική κληρονομιά θα πρέπει να ενταχθεί στην καθημερινή ζωή του Κύπριου πολίτη και επισκέπτη μέσα από αναβαθμισμένες αισθητικές προσεγγίσεις. Για το σκοπό αυτό θα αναζητηθεί η εμπειρία και η τεχνογνωσία της Ελλάδας⁸, με την άμεση μετάκληση ειδικών συμβούλων που να αναλάβουν τη διατύπωση συγκεκριμένων προτάσεων για ανάδειξη των αρχαιολογικών μας χώρων.

⁸ Το Μνημόνιο συνεργασίας Ελλάδας-Κύπρου στον τομέα του Πολιτισμού, για την περίοδο 2007 έως 2009, υπέγραψαν στις 2.7.07 στο Υπουργείο Πολιτισμού της Ελλάδας ο Έλληνας υπουργός κ. Γιώργος Βουλγαράκης και ο Κύπριος υπουργός κ. Άκης Κλεάνθους. Βάσει του Μνημονίου Συνεργασίας, η Ελλάδα με την τεχνογνωσία που διαθέτει, θα συνδράμει και θα συνεισφέρει στα έργα ανάδειξης και προβολής των αρχαιολογικών μας χώρων καθώς επίσης και άλλων χώρων πολιτιστικής κληρονομιάς.

Σύμφωνα με στοιχεία της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας της Ελλάδας, σε σχέση με την κίνηση στα μουσεία και στους αρχαιολογικούς χώρους κατά τον Απρίλιο του 2007, αποδεικνύεται ότι τόσο οι Έλληνες όσο και οι ξένοι επισκέπτες προτιμούν τους αρχαιολογικούς χώρους και όχι τα μουσεία (ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ, *‘Θέλουμε τ’αρχαία για τις βόλτες μας’* Δευτέρα 13 Αυγούστου 2007, σελ. 23). Πιο συγκεκριμένα, το σύνολο των αρχαιολογικών χώρων επισκέφθηκαν 619.837 άτομα, ενώ το ίδιο διάστημα τις πόρτες των μουσείων πέρασαν 197.890 επισκέπτες. Η διαφορά είναι μεγάλη.

Ειδικότερα μεταξύ άλλων περιλαμβάνονται τα πιο κάτω μέτρα και δράσεις:

- Αναδιάρθρωση και αναβάθμιση του σχεδίου δράσης του Τμήματος Αρχαιοτήτων
- Ανάπτυξη προγράμματος προστασίας, καταγραφής και προβολής της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς, βάσει των αρχών της Σύμβασης της ΟΥΝΕΣΚΟ (Convention for the Safeguarding of the Intangible Cultural Heritage – 2006).
- Ψηφιοποίηση του συνόλου του πολιτιστικού μας πλούτου για την ανάδειξη και προβολή της πολιτιστικής μας κληρονομιάς στη διεθνή κοινότητα, ιδιαίτερα και σε ό,τι αφορά στην πολιτιστική μας κληρονομιά στα κατεχόμενα.
- Ανάλυση της διαχείρισης των χώρων αρχαιολογικής και πολιτιστικής κληρονομιάς σε περιφερειακό επίπεδο από τους περιφερειακούς πολιτιστικούς φορείς, που θα δημιουργηθούν με σκοπό τη λειτουργικότερη πρόσβασή τους στους χώρους αυτούς.
- Υιοθέτηση ευέλικτων και πιο φιλικών ωραρίων στους αρχαιολογικούς χώρους και τα μουσεία για καλύτερη εξυπηρέτηση Κύπριων και ξένων επισκεπτών.
- Αναβάθμιση των αρχαιολογικών μουσείων – επανέκθεση των αντικειμένων με βάση τις σύγχρονες αντιλήψεις της μουσειολογίας και την εισαγωγή της σύγχρονης τεχνολογίας, για την εξυπηρέτηση των επισκεπτών και των

παιδιών σχολικής ηλικίας. Δημιουργία ελκυστικών πωλητηρίων σε όλα τα μουσεία.

- Οργάνωση και λειτουργία όλων των αρχαιολογικών χώρων και γενικά των χώρων πολιτιστικής κληρονομιάς, με γνώμονα τη βελτίωση της διακίνησης των επισκεπτών και την άρτια πληροφόρησή τους τόσο με έντυπο, ελκυστικό υλικό όσο και με την παροχή πληροφοριών μέσω της σύγχρονης τεχνολογίας σε κάθε χώρο. Η παροχή καλύτερης δυνατής ενημέρωσης με τη δημιουργία θέσεων (στάσεων) με ειδικές πληροφορίες για κάθε συγκεκριμένο μνημείο μέσα στον ευρύτερο χώρο αρχαιολογικής / πολιτιστικής κληρονομιάς.
- Η κατασκευή ειδικών διαδρομών μέσα σε κάθε χώρο θα γίνει με υλικά και τρόπο κατασκευής που να επιτρέπουν εύκολη επέμβαση / μετατροπή / αλλαγές και θα είναι απολύτως συμβατά με το χαρακτήρα και την αισθητική των μνημείων και με το φυσικό περιβάλλον.
- Εξασφάλιση όλων των αναγκαίων διευκολύνσεων (ή ανέσεων) των επισκεπτών και του προσωπικού που απασχολείται στους χώρους (χώροι αναψυχής, χώροι υγιεινής, πωλητήρια, εκδοτήρια εισιτηρίων κλπ.), όπως επίσης και των ατόμων με ειδικές ανάγκες.
- Εντοπισμός νέων θέσεων μέσα σε κάθε χώρο που προσφέρονται για παραστάσεις ή εκδηλώσεις με καλλιτεχνικό/πολιτιστικό χαρακτήρα (ανάλογα με το θέμα κάθε εκδήλωσης), εκτός των χώρων όπου ήδη παρουσιάζονται εκδηλώσεις (αρχαίο θέατρο Κουρίου, Τάφος Τειχών Λευκωσίας, Ωδείο Πάφου, Κάστρο Λάρνακας, κ.ά.).
- Σχεδιασμός / οργάνωση προγράμματος εκδηλώσεων στους αρχαιολογικούς χώρους/μουσεία για κάθε έτος.
- Μελέτη και σχεδιασμός για την ανάδειξη των μνημείων σε σχέση με τη βελτίωση των συνθηκών του περιβάλλοντος χώρου από πλευράς λειτουργικής και αισθητικής.

- Τοπιοτέχνηση του περιβάλλοντος χώρου για προβολή των αρχαίων μνημείων όλων των περιόδων, ώστε το μνημείο να 'αναπνέει', να βρίσκεται σε ευχάριστο φυσικό περιβάλλον (με κήπους και άλλες ανέσεις, χωρίς όμως υπερβολές).
- Για κάθε μνημείο να υπάρχει σε διακριτικό χώρο μακέτα με τις κατάλληλες πληροφορίες, ενώ στους μεγάλους αρχαιολογικούς χώρους κέντρο παροχής πληροφοριών (documentation centre) με σύντομα και καλαίσθητα φυλλάδια και βιβλιάρια.
- Ετοιμασία φυτοτεχνικής μελέτης που να προσδιορίζει το είδος, το χρώμα, τον όγκο και τη μορφή του πρασίνου.
- Ετοιμασία μελέτης για την ενοποίηση των αρχαιολογικών χώρων (όπου είναι δυνατό) και δημιουργία αρχαιολογικών πάρκων.
- Ενοποίηση αρχαιολογικών χώρων με τα (σχετικά με αυτούς τους χώρους) μουσεία. Δημιουργία μηχανισμού διοχέτευσης πληροφοριών από το μουσείο στους χώρους και αντίστροφα (μέσω συγκεκριμένων ευρημάτων, φωτογραφιών, σχεδίων, κτλ.) με τη χρήση της σύγχρονης τεχνολογίας.
- Δημιουργία νέων θεματικών διαδρομών (λ.χ. «Δρόμοι του Κρασιού», «Δρόμοι του νερού» ή για θέματα παραδοσιακής κυπριακής αρχιτεκτονικής, παραδοσιακών επαγγελμάτων, παραδοσιακής αγγειοπλαστικής κ.ά.), σε συνεργασία με αρμόδιους φορείς και την τοπική αυτοδιοίκηση.
- Ανάπτυξη προγραμμάτων προστασίας, διάσωσης και ανάδειξης χώρων/συνόλων πολιτιστικής κληρονομιάς που σχετίζονται με την παραδοσιακή κεραμική. Στον πολιτισμό της Κύπρου η κεραμική αποτελούσε πάντοτε ένα από τα βασικότερα και πιο χαρακτηριστικά προϊόντα του πολιτισμού μας. Η προστασία, διάσωση και διατήρηση των χώρων παραγωγής παραδοσιακής κεραμικής (λ.χ. Κόρνος, Φοινί), όπως και η τεχνογνωσία και η άυλη γνώση που σχετίζεται με την πτυχή αυτή, θα πρέπει

να τεθούν ως προτεραιότητες της πολιτιστικής πολιτικής για τον παραδοσιακό μας πολιτισμό.

- Έκδοση ενός συνολικού οδηγού για όλα τα μουσεία / αρχαιολογικούς χώρους / χώρους παραδοσιακού πολιτισμού με πληροφορίες, κείμενα, χάρτες και CD-ROM (στην ελληνική, αγγλική, γαλλική, γερμανική, ιταλική).
- Παραγωγή, έκδοση και διάθεση βιβλίων, περιοδικών και άλλων εντύπων, οπτικοακουστικού υλικού, φωτογραφιών, παιχνιδιών ή άλλων σχετικών αντικειμένων που συνδέονται με την προβολή της πολιτιστικής μας κληρονομιάς.

Επίσης, αναμένεται ότι ο Φορέας σε συνεργασία με τους πέντε Περιφερειακούς Πολιτιστικούς Φορείς, θα συντονίσει πρωτοβουλίες σε περιφερειακό επίπεδο που αφορούν θέματα δημιουργίας θεσμών για ενίσχυση του παραδοσιακού μας πολιτισμού και της πλούσιας λαογραφικής μας παράδοσης.

Η ανάπτυξη συνεκτικής και ολοκληρωμένης πολιτικής για τα θέματα προστασίας, προβολής και ανάδειξης της πολιτιστικής μας κληρονομιάς, αποτελεί σημαντική προτεραιότητα. Με την ανάπτυξη ενιαίας και ολοκληρωμένης πολιτικής στη βάση της διασύνδεσης των πολιτιστικών προγραμμάτων με άλλα ουσιώδη θέματα, όπως είναι η Παιδεία και η Εκπαίδευση, η ανάπτυξη των πόλεων και η λειτουργική αξιοποίηση και αναβάθμιση των χώρων αρχαιολογικής και πολιτιστικής κληρονομιάς, μεγιστοποιούνται οι δυνατότητες για εξασφάλιση κοινοτικής χρηματοδότησης. Είναι για το λόγο αυτό που στη δομή του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού προνοείται η σύσταση ομάδας για παρακολούθηση των ευρωπαϊκών προγραμμάτων και κοινοτικών κονδυλίων που έχουν σχέση με την Παιδεία και τον Πολιτισμό, έτσι ώστε οι δυνατότητες για απορρόφηση κοινοτικών πόρων να μεγιστοποιούνται.

Για μεγαλύτερη ευαισθητοποίηση των νέων απέναντι σε θέματα πολιτιστικής κληρονομιάς, στο πλαίσιο του στρατηγικού σχεδιασμού, πέρα από τα εκπαιδευτικά προγράμματα που θα αναπτυχθούν προτείνονται επιπρόσθετα τα πιο κάτω:

- «Υιοθέτηση» μνημείων κοντινών σε σχολεία. Επίσκεψη μαθητών σε αυτά, φροντίδα, περιποίηση του μνημείου, προστασία και εξωραϊσμός, καθαριότητα του μνημείου.
- Ανάλυση εργασιών με στόχο την ενασχόληση και τον εμπλουτισμό των γνώσεων για το μνημείο και την ιστορική εποχή στην οποία αυτό ανήκει. Δράσεις όπως αυτή αποσκοπούν στην ευαισθητοποίηση και την εκτίμηση εκ μέρους των παιδιών σχολικής ηλικίας των μνημείων της πολιτιστικής μας κληρονομιάς και τη γνωριμία τους με την ιστορία μας.
- Δημιουργία μουσειακού χώρου για παιδιά μέσα στα υφιστάμενα μουσεία για εκπαιδευτικούς σκοπούς – χρήση προγραμμάτων hands on sessions, κ.ο.κ.
- Ανάπτυξη προγραμμάτων ‘πειραματικής αρχαιολογίας’ (experimental archaeology) σε αρχαιολογικούς χώρους.

III. Προβολή και ανάδειξη του σύγχρονου πολιτισμού στην καθημερινότητα του σύγχρονου πολίτη και επισκέπτη

Ο Σύγχρονος Πολιτισμός θα κατέχει πρωτεύουσα θέση μέσα από τις Παρεμβάσεις Τέχνης σε Ανοικτούς Χώρους (π.χ. πάρκα, πλατείες, κυκλικούς κόμβους και δρόμους). Η πρακτική αυτή εφαρμόζεται σε πολλές άλλες χώρες αναδεικνύοντας έτσι το σύγχρονο πολιτισμό και την εικόνα που εκπέμπουν οι σύγχρονες πόλεις, μέσα από ειδικές εικαστικές κατασκευές ή και εγκαταστάσεις στο Χώρο (π.χ. Central Park στη Νέα Υόρκη, Πόλη της Βιέννης στην Αυστρία, κ.ο.κ.). Με τον τρόπο αυτό επιτυγχάνεται τόσο η αισθητική αναβάθμιση των δημόσιων χώρων όσο και η στήριξη και ενίσχυση των δημιουργών μας, των οποίων τα έργα θα εκτίθενται στις πόλεις, στα πάρκα και σε άλλους δημόσιους χώρους (π.χ. αεροδρόμια, δημόσια κτήρια, κ.ο.κ.). Για την επίτευξη αυτής της στρατηγικής επιδίωξης θα ανατεθεί σε ειδικούς ο σχεδιασμός ειδικών κατασκευών που θα τοποθετούνται σε Ανοικτούς Χώρους, για να προβάλλονται στο σύγχρονο περιβάλλον τα ιδιαίτερα στοιχεία της σύγχρονης εθνικής και πολιτιστικής μας ταυτότητας.

Στο πιο πάνω πλαίσιο προτείνονται τα ακόλουθα:

- Τοποθέτηση γλυπτών στις πόλεις, τα οποία να βρίσκονται σε μια οργανική σχέση με το περιβάλλον στο οποίο τοποθετούνται (π.χ. ο ζωγράφος Αδαμάντιος Διαμαντής συνήθιζε να κάθεται συχνά σε ένα παγκάκι κάτω από το Δημαρχείο Λευκωσίας. Θα μπορούσε να γίνει ένα μπρούτζινο άγαλμα του Διαμαντή που να κάθεται στο παγκάκι).
- Ως αναφορά στην ιστορία και στους γάτους που έσωσαν την Κύπρο από τα φίδια, θα μπορούσε να γίνει ένα ωραίο μπρούτζινο γλυπτό γάτου, με μια επιγραφή από το Λεόντιο Μαχαιρά που περιγράφει τους γάτους που έσωσαν την Κύπρο από τα φίδια.
- Η εκτύπωση στίχων μεγάλων Κύπριων ποιητών και η τοποθέτησή τους σε panel σε στάσεις λεωφορείων. Το μέτρο μπορεί να επεκταθεί και με «διακόσμηση» δημόσιων μέσων μεταφοράς (λεωφορείων) με στίχους. Επίσης, σε στάσεις λεωφορείων, σε αίθουσες αναμονής στα νοσοκομεία, κ.ο.κ., μπορεί να γίνουν πινακίδες με πλεξιγκλάς με ποιήματα, απλά και κατανοητά, αριστερά το ποίημα, δεξιά μια φωτογραφία του ποιητή και σε συντομία, λίγα λόγια για τη ζωή του.
- Graffiti παρεμβάσεις, ιδιαίτερα από νέα άτομα, σε δημόσιους χώρους σε συνδυασμό με τις κοινωνικές αντιλήψεις και τη σύγχρονη πραγματικότητα.
- Εφαρμογή του χορού στο κοινωνικό πλαίσιο.
- Χορευτικά ή θεατρικά δρώμενα σε πλατείες και πάρκα.
- Μουσικές Συναυλίες σε δημόσιους χώρους (μουσική hip hop, underground, world/ethnic).
- Παρεμβάσεις Τέχνης (Public Art) σε πάρκα, ανοικτούς χώρους και γενικά χώρους όπου συχνάζει πολύς κόσμος.
- Δημιουργία σε αστικές περιοχές και σε περιοχές της υπαίθρου πολιτιστικών πνευμόνων, αξιοποιώντας, όπου είναι δυνατό, υφιστάμενες υποδομές (π.χ. Λέμπα, Μαζωτός) και ανάπτυξη προγραμμάτων τα οποία θα προβάλλουν τη σύγχρονη δημιουργία, παρέχοντας μάλιστα δυνατότητες ενεργούς συμμετοχικότητας ιδιαίτερα στα παιδιά και στους νέους. Στόχος είναι ο Πολιτισμός να βιώνεται με όσο το δυνατό πιο άμεσο και απτό τρόπο
- Τοποθέτηση έργων τέχνης σε δημόσια κτίρια. Μέχρι τώρα η διαδικασία αυτή διέπετο από τους περί του Ελάχιστου Ποσοστού Εμπλουτισμού με

Έργα Τέχνης των Δημόσιων Κτιρίων Νόμους (Νομοθεσία για το 1%). Το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού έχει επεξεργαστεί Νομοσχέδιο σύμφωνα με το οποίο ευθύνη προκήρυξης διαγωνισμών για την επιλογή των έργων τέχνης υπέχει πλέον ο κάθε φορέας (Υπουργείο, Τμήμα, Ανεξάρτητη Υπηρεσία, Αρχή Τοπικής Αυτοδιοίκησης, Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου, κτλ) στη δικαιοδοσία του οποίου βρίσκεται το κτίριο

Σημειώνεται ότι για όλα τα θέματα που αφορούν σε παρεμβάσεις Τέχνης ή και άλλες αναθέσεις, η επιλογή καλλιτεχνών θα γίνεται βάσει συγκεκριμένης διαδικασίας αξιολόγησης στην οποία θα συμμετέχουν και οι ίδιοι οι καλλιτέχνες/δημιουργοί.

Δ. Ανάπτυξη των σχέσεων του πολιτισμού με την εκπαίδευση αλλά και ευρύτερα με την παιδεία

Η Παιδεία αποτελεί τη βάση της πολιτιστικής διεργασίας σε όλα τα επίπεδα (στο επίπεδο του δημιουργού, του πολίτη, της ενίσχυσης των ταλέντων, κ.α). Ως εκ τούτου, η καλλιτεχνική Παιδεία είναι δικαίωμα όλων των πολιτών και το Κράτος έχει υποχρέωση να παρέχει ίσες ευκαιρίες πρόσβασης σε όλους.

Η συγκεκριμένη στρατηγική επιδίωξη επικεντρώνεται κυρίως: (i) *Πρόγραμμα ανάδειξης και ανάπτυξης ταλέντων και παροχής ίσων ευκαιριών σε όλους τους πολίτες για εξειδικευμένη δωρεάν καλλιτεχνική εκπαίδευση* (ii) *Ανάπτυξη της καλλιτεχνικής παιδείας στα σχολεία* (iii) *Δια βίου μάθηση, αισθητική και καλλιτεχνική παιδεία*

I. Πρόγραμμα ανάδειξης και ανάπτυξης ταλέντων και παροχής ίσων ευκαιριών σε όλους τους πολίτες για εξειδικευμένη δωρεάν καλλιτεχνική εκπαίδευση

Σε όλες τις Περιφέρειες στο πλαίσιο της σχολικής μονάδας θα λειτουργήσουν εξειδικευμένες σχολές/εργαστήρια (για τα εικαστικά, το θέατρο, το χορό και τη μουσική [έγχορδα και πνευστά]) με στόχο την παροχή υψηλού επιπέδου δωρεάν καλλιτεχνικής εκπαίδευσης και ανάπτυξης των ταλέντων από μικρή ηλικία (4 ή και 5 χρονών). Οι ηλικίες αυτές θεωρούνται ως πολύ σημαντικές για την ανάπτυξη του έμφυτου ταλέντου των παιδιών, ιδιαίτερα σε αυτές τις μορφές Τέχνης. Υπολογίζεται ότι με την έναρξη αυτού του θεσμού, θα επωφεληθούν περίπου 200 παιδιά ανά το Παγκύπριο για κάθε μορφή Τέχνης.

Η διαχείριση των σχολών αυτών θα γίνεται από το Φορέα Πολιτιστικής Ανάπτυξης. Για κάθε σχολή (εικαστικά, χορό, θέατρο και μουσική), θα εργοδοτούνται με σύμβαση έξι διακεκριμένοι παιδαγωγοί με μεγάλη εξειδίκευση στο αντικείμενό τους, οι οποίοι μαζί με τους βοηθούς τους, θα έχουν ως στόχο την παροχή υψηλού επιπέδου καλλιτεχνικής μόρφωσης και εκπαίδευσης σε ταλαντούχα παιδιά. Είναι ουσιαστικής σημασίας να τονιστεί ότι οι σχολές αυτές θα λειτουργούν μέσα στα πλαίσια της σχολικής μονάδας, δημιουργώντας έτσι τις απαραίτητες προϋποθέσεις για δημιουργική απασχόληση των παιδιών, διαφοροποιώντας ταυτόχρονα το σχολικό κλίμα και βελτιώνοντας την ποιότητα εκπαίδευσης. Κατά συνέπεια, η δραστηριότητα αυτή έχει και παιδαγωγική αξία.

Η στήριξη των ταλαντούχων παιδιών θα είναι διαρκής σε όλα τα στάδια και επίπεδα εκπαίδευσης αφού, για παράδειγμα, με την καθιέρωση του Μουσικού Λυκείου, το οποίο έχει ήδη πολύ θετικά αποτελέσματα, η καλλιτεχνική ανάπτυξη των παιδιών αυτών θα συνεχίζεται και μέσα από τις δραστηριότητες του Μουσικού Λυκείου. Επιπρόσθετη ενίσχυση και στήριξη στους ταλαντούχους νέους προσφέρεται και μέσα από τις δράσεις και τα προγράμματα των Εποπτευόμενων Οργανισμών (π.χ. Ορχήστρα Νέων). Το στρατηγικό σχέδιο προτείνει, επίσης, τη δημιουργία Σχολής Καλών Τεχνών (Τριτοβάθμια Εκπαίδευση) αλλά και την ανάπτυξη άλλων σημαντικών θεσμών, όπως είναι, μεταξύ άλλων, διεθνείς διαγωνισμοί, διεθνείς πολιτιστικές διοργανώσεις, και άλλες σημαντικές δραστηριότητες, οι οποίες θα αποτελέσουν και το επιστέγασμα της προσπάθειας για ανάπτυξη των Τεχνών στην Κύπρο.

II. Ανάπτυξη της καλλιτεχνικής παιδείας στα σχολεία

Πέρα από την ανάδειξη ταλέντων, στόχος είναι η ολόπλευρη ανάπτυξη της προσωπικότητας των παιδιών και των νέων, με την παροχή σε όλους επαρκών ευκαιριών όχι μόνο για απόκτηση ακαδημαϊκών γνώσεων αλλά και για ανάπτυξη και διοχέτευση της δημιουργικότητάς τους σε διάφορες μορφές Τέχνης. Τα παιδιά και οι νέοι μέσα από τη δημιουργική επαφή με τις Τέχνες και τον Πολιτισμό αναπτύσσουν την αυτοπεποίθησή τους, καλλιεργούν το αισθητικό και πνευματικό τους αισθητήριο, κοινωνικοποιούνται με συνομήλικούς τους και αναπτύσσουν τον αλληλοσεβασμό και το πνεύμα ομαδικότητας. Η ενίσχυση της κριτικής σκέψης, η ανάπτυξη της φαντασίας που επιτελείται με την παροχή καλλιτεχνικής παιδείας στους νέους, συμβάλλει στη διαμόρφωση ευαισθητοποιημένων και ενεργοποιημένων θεατών-πολιτών. Για το σκοπό αυτό θα ενθαρρυνθεί η ανάπτυξη της καλλιτεχνικής παιδείας στα σχολεία (π.χ. εργαστήρια δημιουργικής γραφής, κινηματογραφική παιδεία, επισκέψεις λογοτεχνών στα σχολεία, κ.ο.κ.)

Παράλληλα, θα δημιουργηθούν 'πολιτιστικοί πυρήνες'/ 'πολιτιστικά χωριά', τα οποία θα αναπτύσσουν διάφορες πολιτιστικές δραστηριότητες. Ένα παράδειγμα αυτής της συγκεκριμένης δράσης είναι και η Δημιουργία εντός της κοινότητας Λέμπας Πολιτιστικού Πνεύμονα με το συνδυασμό και την αξιοποίηση του υφιστάμενου αρχαιολογικού χώρου, του φυσικού μνημείου της κοίτης του ποταμού, των υφιστάμενων υποδομών του Κολλεγίου Τέχνης και των χώρων φιλοξενίας των φοιτητών του καθώς επίσης και των εγκαταστάσεων που θα

δημιουργηθούν από το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού (αίθουσες διδασκαλίας, εργαστήρια, αίθουσες εκθέσεων / προβολών, πάρκο γλυπτικής / κατασκευών, μικρό αμφιθέατρο στη βόρεια όχθη του ποταμού). Έτσι, το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού θα μπορεί με τη συνεργασία των πολιτιστικών του εταίρων (Τμήμα Αρχαιοτήτων, Κοινοτικό Συμβούλιο Λέμπας, και Κολλέγιο Τέχνης) να αναπτύξει (α) Εκπαιδευτικά προγράμματα για μαθητές, (β) Δίκτυο φιλοξενίας καλλιτεχνών για ολιγοήμερη διαμονή και (γ) να αναδείξει τον αρχαιολογικό χώρο σε συνεργασία με το Τμήμα Αρχαιοτήτων. Στο πλαίσιο των εκπαιδευτικών προγραμμάτων του 'Πολιτιστικού Χωριού', τα παιδιά και οι νέοι μας θα μπορούν να έχουν βιωματικές εμπειρίες, τόσο με την άμεση επαφή τους με το έργο σύγχρονων δημιουργών, όσο και με την ενθάρρυνση της ενεργούς συμμετοχικότητάς τους σε κοινές δραστηριότητες με επαγγελματίες καλλιτέχνες, μέσα στο περιβάλλον του αρχαιολογικού χώρου. Αξιοποιώντας υφιστάμενες υποδομές, όπου είναι δυνατό, ο πιο πάνω θεσμός θα επεκταθεί και σε άλλους χώρους όπως ο Μαζωτός και τα Πλατανίσκια. Ταυτόχρονα, ο θεσμός αυτός θα επιδιωχθεί να αναπτυχθεί και σε δύο αστικές περιοχές.

III. Δια βίου μάθηση, αισθητική και καλλιτεχνική παιδεία

Παράλληλα με τις προσπάθειες για εισαγωγή της καλλιτεχνικής παιδείας και εκπαίδευσης στα σχολεία, θα ενθαρρυνθούν οι προσπάθειες που προωθούν την Καλλιτεχνική Παιδεία στο πλαίσιο του ευρύτερου κοινωνικού συνόλου (π.χ. οικογενειακά και εκπαιδευτικά προγράμματα των Μουσείων και άλλων Πολιτιστικών Οργανισμών, εκπαιδευτικές και οικογενειακές συναυλίες, εφαρμογή του χορού και των παραστατικών τεχνών στο κοινωνικό πλαίσιο, κ.ο.κ.). Ταυτόχρονα, η αισθητική κουλτούρα αναπτύσσεται και από την αναβάθμιση του ευρύτερου ανθρωπογενούς και φυσικού περιβάλλοντος και την ανάδειξη του Πολιτισμού στην καθημερινότητα που προωθείται με την τρίτη στρατηγική επιδίωξη.

Όλες οι δράσεις για επίτευξη αυτής της στρατηγικής επιδίωξης, συμβάλλουν δυναμικά στην αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού της Κύπρου και στην αναβάθμιση των καλλιτεχνικών επιπέδων και αισθητικών κριτηρίων. Με τον τρόπο αυτό καλλιεργείται η δυναμική της ανάπτυξης του σύγχρονου κυπριακού πολιτισμού. Ο στόχος είναι η δημιουργία πλούσιας σύγχρονης πολιτιστικής παραγωγής, για να είναι δυνατή και η προβολή του σύγχρονου

πολιτισμού μας προς τα έξω, μέσω του προγράμματος πολιτιστικής διπλωματίας που θα αναπτύξουμε.

Όλες οι δράσεις και επιδιώξεις του Στρατηγικού Σχεδίου για τον Πολιτισμό έχουν υψηλό βαθμό συμπληρωματικότητας μεταξύ τους. Απώτερος στόχος είναι η ανάπτυξη και ενίσχυση του Πολιτισμού μας, για να είναι δυνατή αφενός μεν η βελτίωση της Ποιότητας Ζωής των Πολιτών και αφετέρου η προβολή και αναβάθμιση της διεθνούς εικόνας της Κύπρου. Οι δράσεις που συμπεριλαμβάνονται στο στρατηγικό σχέδιο για τον Πολιτισμό αναπτύσσονται κατά τρόπο μεθοδικό και συστηματικό και στοχεύουν στην ανάδειξη, ενίσχυση και προβολή του Πολιτισμού μας τόσο εντός όσο και εκτός Κύπρου.

Ε. Στήριξη, ενίσχυση και προώθηση της σύγχρονης κυπριακής καλλιτεχνικής και πνευματικής δημιουργίας

Με τα προγράμματα στήριξης στον τομέα της Καλλιτεχνικής Παιδείας και Εκπαίδευσης αναπτύσσεται η βάση για τη σύγχρονη καλλιτεχνική και πνευματική δημιουργία. Η σύγχρονη δημιουργία αντανακλά το σύγχρονο πολιτισμό. Στο επίκεντρο του σύγχρονου πολιτισμού βρίσκονται οι ίδιοι οι δημιουργοί. Για το σκοπό αυτό η συγκεκριμένη στρατηγική επιδίωξη επικεντρώνεται στα εξής: (i) *Βελτίωση των συνθηκών εργασίας των δημιουργών, (ii) Στήριξη της σύγχρονης καλλιτεχνικής και πνευματικής δημιουργίας μέσα από συγκεκριμένα προγράμματα και δράσεις των επιχορηγούμενων Οργανισμών, (iii) Ενίσχυση των δημιουργών για παραγωγή και ανάπτυξη του δημιουργικού τους έργου, (iv) Στήριξη της σύγχρονης δημιουργίας μέσα από τη δράση συγκεκριμένων θεσμών (v) Συμμετοχή των ίδιων των δημιουργών στη λήψη αποφάσεων (vi) Βραβεύσεις.*

I. Βελτίωση των συνθηκών εργασίας των δημιουργών και άλλες σχετικές ρυθμίσεις

Το Στρατηγικό Σχέδιο για τον Πολιτισμό, αναγνωρίζοντας την ουσιαστική θέση που οι δημιουργοί έχουν στη σύγχρονη κοινωνία, θέτει ως προτεραιότητα τη βελτίωση των συνθηκών εργασίας των δημιουργών και τον καθορισμό του καθεστώτος του καλλιτέχνη (status of the artist). Με βάση τις εισηγήσεις που περιλαμβάνονται στη Σύσταση της ΟΥΝΕΣΚΟ για το καθεστώς του καλλιτέχνη (Recommendation concerning the Status of the Artist) και οι οποίες αφορούν κυρίως σε μέτρα για βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης, εργασίας, εργοδότησης, καθεστώτος φορολογίας και την παροχή επαρκών ευκαιριών για την περαιτέρω καλλιτεχνική και επαγγελματική κατάρτιση και επιμόρφωση των δημιουργών, στο στρατηγικό σχεδιασμό για τον Πολιτισμό έχουν περιληφθεί αρκετά συγκεκριμένα μέτρα που εμπίπτουν στις αρμοδιότητες του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού. Παράλληλα, θα δοθεί προτεραιότητα σε θέματα που άπτονται της προστασίας των πνευματικών και συγγενικών δικαιωμάτων των καλλιτεχνών, ιδιαίτερα όπως αυτά διαμορφώνονται με την εξέλιξη της τεχνολογίας. Επίσης, σε συνεργασία με τα αρμόδια Τμήματα και Υπηρεσίες θα καταβληθούν προσπάθειες για αναθεώρηση του Φόρου Δημοσίου Θεάματος. Στο πλαίσιο αυτό είναι απαραίτητο να εξεταστεί και το θέμα της αναθεώρησης του Φόρου Προστιθέμενης Αξίας για τα πολιτιστικά αγαθά.

II. Στήριξη της σύγχρονης καλλιτεχνικής και πνευματικής δημιουργίας μέσα από συγκεκριμένα προγράμματα και δράσεις των επιχορηγούμενων Οργανισμών

Επιπρόσθετη στήριξη θα λαμβάνουν οι δημιουργοί και οι καλλιτέχνες μας μέσα και από τις επιχορηγούμενες δράσεις και προγράμματα, τα οποία ο Φορέας αναπτύσσει με στόχο την καλύτερη προώθηση και υλοποίηση των στρατηγικών επιδιώξεων. Επιπλέον, με τη διαφοροποίηση της πολιτικής για τις επιχορηγήσεις και την ανάπτυξη προγραμμάτων στήριξης στη βάση ενός τριετούς σχεδιασμού, θα τεθούν ποιοτικά και ποσοτικά κριτήρια, τα οποία να διασφαλίζουν τη δυνατότητα σε Κύπριους σύγχρονους δημιουργούς και καλλιτέχνες να συμμετέχουν στα προγράμματα και στις δράσεις των επιχορηγούμενων οργανισμών. Πιο συγκεκριμένα, Εποπτευόμενοι Οργανισμοί, όπως είναι για παράδειγμα το Ίδρυμα Συμφωνική Ορχήστρα Κύπρου (αναθέσεις σε συνθέτες μέσα από συγκεκριμένες διαδικασίες επιλογής) ή το Εθνικό Κέντρο Βιβλίου (εκδόσεις, οργάνωση βιβλιοπαρουσιάσεων κατά τη διάρκεια συμμετοχής σε διεθνείς εκθέσεις βιβλίου ή και μέσω της λογοτεχνικής μετάφρασης), θα συμβάλλουν στην ενίσχυση της σύγχρονης κυπριακής δημιουργίας. Επιπρόσθετα, για συγκεκριμένους θεσμούς ή και για εκπαιδευτικά προγράμματα που θα διαχειρίζεται ο ίδιος ο Φορέας καθώς επίσης και για θέματα ανάπτυξης της καλλιτεχνικής παιδείας, θα αξιοποιηθούν οι δημιουργοί και καλλιτέχνες, οι οποίοι και θα έχουν την καλλιτεχνική ευθύνη και αρμοδιότητα για τα προγράμματα αυτά.

III. Ενίσχυση των δημιουργών για παραγωγή και ανάπτυξη του δημιουργικού τους έργου

Εκτός από τα πιο πάνω, ο νέος στρατηγικός σχεδιασμός έχει θέσει ως προτεραιότητα την ενίσχυση του δημιουργικού έργου των σύγχρονων δημιουργών μας. Έτσι, στο πλαίσιο αυτό, θα παρέχεται η δυνατότητα στους δημιουργούς και καλλιτέχνες για παραγωγή πολιτιστικού έργου, μέσω ενός σύγχρονου συστήματος χορηγιών βασισμένου σε συγκεκριμένες διαδικασίες επιλογής (διαγωνισμοί κ.ο.κ.). Ακόμη συγκεκριμένα προγράμματα χορηγιών θα τίθενται σε μακροπρόθεσμη προοπτική, εξασφαλίζοντας έτσι στους δημιουργούς διαχρονική δυνατότητα στήριξης για ολοκλήρωση και παραγωγή του έργου τους

(π.χ. ετήσιες ή και διετείς αναθέσεις στη βάση συγκεκριμένων διαδικασιών επιλογής). Επιπρόσθετη στήριξη θα παρέχεται στους δημιουργούς μέσα από την ανάπτυξη συγκεκριμένων προγραμμάτων που θα εντάσσουν την Τέχνη και τον Πολιτισμό στην καθημερινότητα του σύγχρονου κοινωνικού πλαισίου και του σύγχρονου περιβάλλοντος χώρου (π.χ. Site-specific projects).

IV. Στήριξη της σύγχρονης δημιουργίας μέσα από τη δράση συγκεκριμένων θεσμών

Η στήριξη της σύγχρονης δημιουργίας θα προωθείται και μέσα από τη δημιουργία συγκεκριμένων θεσμών. Όπως έχει ήδη αναφερθεί, η δημιουργία εθνικών έργων και θεσμών που θα λειτουργούν ως Εποπτευόμενοι Οργανισμοί, θα εξυπηρετεί πρωτίστως και σε σημαντικό βαθμό τη σύγχρονη καλλιτεχνική δημιουργία και παραγωγή του τόπου. Επίσης, κάτω από τη γενική συντονιστική εποπτεία του Φορέα Πολιτιστικής Ανάπτυξης, θα λειτουργήσει δίκτυο Στεγών Χορού (π.χ. Στέγη Χορού Λευκωσίας, Στέγη Χορού Λεμεσού) σε περιφέρειες όπου υπάρχει η δυνατότητα ανάπτυξης του θεσμού, για να προωθηθεί η έρευνα, η δημιουργία, η παραγωγή και η επαφή και η δικτύωση, τόσο με φορείς του εξωτερικού όσο και μεταξύ των φορέων στην Κύπρο. Ακόμη, η λειτουργία των 'Πολιτιστικών Χωριών' θα αποτελεί δημιουργικό πόλο έλξης και χώρο, όπου η σύγχρονη πολιτιστική παραγωγή θα μπορεί να αναπτυχθεί μέσα από τη δημιουργική αλληλεπίδραση των Ανθρώπων των Τεχνών και των Γραμμάτων.

V. Συμμετοχή των ίδιων των δημιουργών στη λήψη αποφάσεων

Ο Στρατηγικός Σχεδιασμός για τον Πολιτισμό επιδιώκει τη συμμετοχή των καλλιτεχνών/δημιουργών στη λήψη αποφάσεων καθώς επίσης και τη συμμετοχή των οργανωμένων συνόλων των καλλιτεχνών στη διαμόρφωση πλαισίων πολιτικής (προγράμματα στήριξης και χορηγιών) για τα θέματα που τους αφορούν. Στο Πολιτιστικό Συμβούλιο, το οποίο θα έχει συμβουλευτικό ρόλο σε θέματα χάραξης πολιτικής, εκτός από ειδικούς και εμπειρογνώμονες σε ευρύτερα θέματα Πολιτισμού, θα συμμετέχουν και προσωπικότητες από το Χώρο των Τεχνών και των Γραμμάτων. Ταυτόχρονα και σε άλλες ad hoc Επιτροπές, όταν παρίσταται ανάγκη, θα λαμβάνονται υπόψη οι απόψεις των οργανωμένων συνόλων των καλλιτεχνών. Οι επιχορηγήσεις που θα διαχειρίζεται ο Φορέας θα γίνονται στη βάση συγκεκριμένων προγραμμάτων και διαδικασιών. Στις

Επιτροπές Επιχορηγήσεων θα συμμετέχουν στη λήψη αποφάσεων και καλλιτέχνες/δημιουργοί (θα υπάρχουν ξεχωριστές Επιτροπές για κάθε τομέα Τέχνης και Πολιτισμού, για τον οποίο θα υπάρχουν και αντίστοιχα προγράμματα επιχορήγησης). Στις διαδικασίες επιλογής για τα διάφορα βραβεία και τις Τιμητικές Διακρίσεις θα συμμετέχουν και οι δημιουργοί/καλλιτέχνες για τα θέματα που τους αφορούν

VI. Βραβεύσεις

Επιπρόσθετα, η Πολιτεία θα τιμά τους σύγχρονους Δημιουργούς της, με την καθιέρωση ειδικών κρατικών βραβείων σε σύγχρονους Κύπριους δημιουργούς. Υφιστάμενοι θεσμοί, όπως είναι τα Κρατικά Βραβεία θα τύχουν αναβάθμισης. Η αναγνώριση της δημιουργικής και καλλιτεχνικής προσφοράς τους από την Πολιτεία, θα αποτελεί την ύψιστη τιμή και αναγνώριση του έργου τους.

ΣΤ. Προβολή, προώθηση και διάδοση της σύγχρονης κυπριακής καλλιτεχνικής και πνευματικής δημιουργίας στο εξωτερικό

Ο ορθά δομημένος και συνεκτικός τρόπος ανάπτυξης του στρατηγικού σχεδίου για τον Πολιτισμό, ολοκληρώνεται μέσα από τη συγκεκριμένη δράση που στόχο έχει την προβολή της σύγχρονης κυπριακής δημιουργίας στο εξωτερικό.

Έχοντας ήδη ενισχύσει την καλλιτεχνική παιδεία και τη σύγχρονη δημιουργία, λογική συνέχεια και δικαίωση των προσπαθειών αυτών είναι η προβολή προς τα έξω του πολιτιστικού πλούτου της Κύπρου.

Η παγκοσμιοποίηση, η ανάπτυξη των νέων τεχνολογιών και η αυξανόμενη ροή πληροφοριών και δεδομένων καθιστούν αναγκαία την ανάπτυξη συνολικής και συνεκτικής στρατηγικής σε θέματα εξωτερικής πολιτιστικής πολιτικής. Για το σκοπό αυτό, μέσα στα πλαίσια της διεθνούς πρακτικής, θα αναπτυχθεί ολοκληρωμένο πρόγραμμα για την Πολιτιστική Διπλωματία, το οποίο θα έχει πολλαπλά οφέλη και σε θέματα εξωτερικής πολιτικής. Για την αποτελεσματικότερη διαχείριση των δράσεων αυτών θα υπάρξει άμεση συνεργασία του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού και του Υπουργείου Εξωτερικών σε συγκεκριμένους τομείς δράσεις.

Η συγκεκριμένη στρατηγική επιδίωξη επικεντρώνεται κυρίως στα εξής: (i) Διμερείς Πολιτιστικές Συμβάσεις – Πολιτιστικές Δράσεις και σχέσεις με άλλες χώρες, (ii) Πολιτιστικά Κέντρα της Κύπρου στο εξωτερικό, (iii) Προβολή και αναβάθμιση της διεθνούς εικόνας της Κύπρου.

I. Διμερείς Πολιτιστικές Συμβάσεις – Πολιτιστικές Δράσεις και σχέσεις με άλλες χώρες

Στο πλαίσιο αυτό, θα αναπτυχθούν πολιτιστικές δράσεις σε άλλες χώρες, όπως είναι οι χώρες που αναλαμβάνουν την *Προεδρία της Ευρωπαϊκής Ένωσης*, ή και χώρες με τις οποίες η Κύπρος έχει υπογράψει *διμερή πολιτιστική συνεργασία*. Ο καταρτισμός διμερών ή πολυμερών προγραμμάτων, μορφωτικών και πολιτιστικών ανταλλαγών θα στοχεύει στην καλύτερη επικοινωνία και κατανόηση μεταξύ των κρατών και των πολιτών τους, για σύσφιξη των σχέσεών τους, βελτίωση των συναλλαγών και παρουσίαση συγκεκριμένων θέσεων στη διεθνή κοινότητα. Η πλούσια πολιτιστική κληρονομιά της Κύπρου και ο σύγχρονος Πολιτισμός της επιτρέπει την προβολή της Κύπρου στον ευρύτερο διεθνή χώρο και την ανάπτυξη των

σχέσεων της με άλλες χώρες. Η μακραίωνη ιστορία του τόπου μας, μας επιτρέπει να αναδείξουμε αυτά που μας συνδέουν με πλειάδα χωρών. Σημειώνεται ότι για κάθε χώρα θα αναπτυχθεί και συγκεκριμένο σχέδιο δράσης, αφού για κάθε χώρα ενδεχόμενα και να απαιτηθεί ξεχωριστή προσέγγιση.

Οι πολιτιστικές δράσεις στις άλλες χώρες θα μπορούν να αναπτύσσονται είτε μέσω των Πρεσβειών ή/και των Πολιτιστικών Κέντρων της Κύπρου στο εξωτερικό, είτε μέσω των απευθείας ανταλλαγών μεταξύ των εθνικών θεσμών της Κύπρου (π.χ. Συμφωνική Ορχήστρα Κύπρου, Μουσείο Νεότερης και Σύγχρονης Τέχνης) και των αντίστοιχων θεσμών του εξωτερικού. Για την προβολή της Κύπρου στο εξωτερικό αναμένεται να συστηματοποιηθεί και ενδυναμωθεί και ο θεσμός των Εδρών σε Πανεπιστήμια. Ειδικότερα, για θέματα προβολής της πολιτιστικής μας κληρονομιάς στο εξωτερικό θα επιδιωχθεί η ίδρυση Εδρών Κυπριακών Σπουδών (επικεντρωμένων στους τομείς της Ιστορίας, Αρχαιολογίας και Πολιτιστικής Κληρονομιάς / Νεότερου Πολιτισμού) σε πανεπιστήμια χωρών της Δυτικής Ευρώπης (χώρες της Ε.Ε. – Βρετανία / Ιρλανδία, Γαλλία, Ισπανία, Γερμανία, Ιταλία) και Αμερικής (ΗΠΑ).

II. Πολιτιστικά Κέντρα της Κύπρου στο εξωτερικό

Η αποτελεσματική, αποδοτική και ουσιαστική διάδοση του κυπριακού πολιτισμού, της ιστορίας και των παραδόσεών μας προτείνεται όπως προωθηθεί μέσα από ένα συστηματικότερο τρόπο με τη λειτουργία πολιτιστικών κέντρων στο εξωτερικό με απώτερο στόχο την ουσιαστική προβολή της Κύπρου. Το πετυχημένο μοντέλο που τώρα υπάρχει στο Σπίτι της Κύπρου στην Αθήνα⁹ προτείνεται όπως επεκταθεί σταδιακά και σε άλλες επτά πόλεις στο εξωτερικό (Λονδίνο, Βερολίνο, Νέα Υόρκη, Μόσχα, Βρυξέλλες, Παρίσι, Ουάσινγκτον). Στόχος θα είναι η προβολή του Πολιτισμού μας στο εξωτερικό, έτσι ώστε οι ευκαιρίες και οι δυνατότητες που έχουν οι σύγχρονοί μας δημιουργοί για προβολή του έργου τους στο εξωτερικό να μεγιστοποιηθούν. Επιπρόσθετα, θα δοθεί έμφαση στην αύξηση του βαθμού αναγνωρισιμότητας της Κύπρου και ανάπτυξης αισθήματος οικειότητας με την Κύπρο, την Ιστορία και τον Πολιτισμό της στις ξένες κοινωνίες και κυβερνήσεις.

⁹ Στο Σπίτι της Κύπρου στην Αθήνα εφαρμόζεται κατά τρόπο αποτελεσματικό και πετυχημένο ο θεσμός των χορηγών. Έτσι, η κρατική συνεισφορά ενισχύεται και από τη συμβολή των χορηγών.

Στα πλαίσια αυτά, θα μπορούσε να καθιερωθούν ειδικές τιμητικές διακρίσεις (‘παράσημα’) για προσωπικότητες του εξωτερικού που με το έργο και τη δραστηριότητά τους έχουν συμβάλει στη σύσφιγξη των σχέσεων της χώρας τους με την Κύπρο.

III. Προβολή και αναβάθμιση της διεθνούς εικόνας της Κύπρου

Εκτός από τη συνεργασία που θα αναπτυχθεί με το Υπουργείο Εξωτερικών για προώθηση όλων των πιο πάνω δράσεων, θα επιδιωχθεί και η ανάπτυξη διατμηματικών σχέσεων συνεργασίας μεταξύ του Κυπριακού Οργανισμού Τουρισμού και του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού για προβολή του Πολιτισμού της Κύπρου στο εξωτερικό και για προβολή και αναβάθμιση της διεθνούς εικόνας της Κύπρου. Ιδιαίτερα, μάλιστα, για σκοπούς ανάπτυξης πολιτιστικής διπλωματίας θα μπορούσε σε συνεννόηση και με τους Περιφερειακούς Πολιτιστικούς Φορείς να γίνει τοποθέτηση προτομών σημαντικών προσωπικοτήτων από την παγκόσμια ιστορία, τη λογοτεχνία και τις τέχνες που ενδεχόμενα να συνδέουν το όνομά τους με την Κύπρο (π.χ. προτομή Σεφέρη στην Αγία Νάπα, προτομή Μαρκαντώνιου Βραγαδίνου σε συνεργασία με το Δήμο Βενετίας ή με τα Υπουργεία Εξωτερικών ή Πολιτισμού της Ιταλίας). Η συνέργεια δράσεων σε όλα τα επίπεδα συμβάλλει στη διασφάλιση μεγαλύτερης ορατότητας (visibility) των δράσεων για την προβολή του σύγχρονου πολιτισμού μας. Η ‘εικόνα’ που η Κύπρος θα επιδιώξει να προβάλλει προς τα έξω με τη λειτουργία «Κέντρων Κυπριακού Πολιτισμού» στο εξωτερικό, επισφραγίζεται και με την ‘εικόνα’ που η χώρα μας εκπέμπει στον επισκέπτη στην Κύπρο. Ο Στρατηγικός Σχεδιασμός για τον Πολιτισμό, επιδιώκει να αντιμετωπίσει όλες τις πτυχές ανάπτυξης του σύγχρονου πολιτισμού σφαιρικά, έτσι ώστε και το όφελος από τις δράσεις αυτές να μεγιστοποιηθεί.

(Παράρτημα 1 - Συνοπτικός πίνακας για τους άξονες δράσης του Στρατηγικού Σχεδίου για τον Πολιτισμό).

Στρατηγικές Επιδιώξεις	Ειδικόί Στόχοι/ Άξονες Πολιτικής	Μέτρα / Άξονες Δράσης
<p>Εκσυγχρονισμός και αναβάθμιση της πολιτιστικής διακυβέρνησης</p>	<p>1. Ανάπτυξη συνεκτικής και ενιαίας πολιτικής για τα θέματα του Πολιτισμού</p>	<p>1.1. Ανάπτυξη διατμηματικών και διυπουργικών συνεργασιών (interministerial – interdepartmental cooperation) με απώτερο στόχο την άσκηση και εφαρμογή πιο αποτελεσματικής πολιτικής, στη βάση της συνδιαχείρισης συγκεκριμένων αρμοδιοτήτων</p> <p>1.2. Ανάπτυξη ενιαίας περιφερειακής στρατηγικής</p> <p>1.3. Συνεκτική αξιοποίηση όλων των εταίρων πολιτιστικής συνεργασίας σε όλες τις δομές διακυβέρνησης</p>
	<p>2. Δομές Πολιτιστικής Διακυβέρνησης με σαφή διαχωρισμό των ρόλων και αρμοδιοτήτων και ανάπτυξη της οργανωτικής δομής για τον Πολιτισμό κατά το πρότυπο βέλτιστων πρακτικών σύμφωνα με επιτυχημένα ευρωπαϊκά πρότυπα</p>	<p>2.1. Ανάπτυξη της πολιτιστικής διακυβέρνησης σε τρία επίπεδα (εθνικό, περιφερειακό/τοπικό και τρίτος τομέας¹⁰/άλλοι πολιτιστικοί φορείς)</p> <p>2.2. Δημιουργία των απαιτούμενων πολιτιστικών υποδομών σε περιφερειακό επίπεδο, ανάληψη επιτελικής δράσης από το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, εφαρμογή/υλοποίηση της εθνικής πολιτιστικής πολιτικής από βραχίονες εφαρμογής πολιτικής' (arm's length bodies) (π.χ. <i>Δημιουργία Φορέα Πολιτιστικής Ανάπτυξης με τη σύσταση πέντε Περιφερειακών Πολιτιστικών Φορέων, δημιουργία οργανισμών εθνικής δράσης και εμβέλειας</i> όπως είναι το Εθνικό Κέντρο για το Βιβλίο, Μουσείο Λογοτεχνίας και Λογοτεχνικό Αρχείο, Κέντρο Κινηματογράφου, Μουσείο Νεότερης και Σύγχρονης Τέχνης, Εθνική Βιβλιοθήκη, Μουσείο Κυπριακής Ιστορίας, κτλ.</p> <p>2.3. Ενίσχυση και ενδυνάμωση του ιδιωτικού τομέα και ενθάρρυνση της εμπλοκής και συμβολής των άλλων εταίρων πολιτιστικής συνεργασίας στην πολιτιστική δράση (π.χ. νομοθετικές ρυθμίσεις για ενθάρρυνση της ιδιωτικής χορηγίας για τον Πολιτισμό, δημιουργία Χορηγικού Ταμείου για συγκεκριμένες πολιτιστικές δράσεις)</p>
	<p>3. Αποκέντρωση των πολιτιστικών εκδηλώσεων και ενθάρρυνση της εμπλοκής του ιδιωτικού τομέα στη διοργάνωσή τους, με</p>	<p>3.1. Επιδίωξη για διασφάλιση οριζόντιας αποκέντρωσης (π.χ. οριζόντια αποκέντρωση – εποπτευόμενοι οργανισμοί)</p>

¹⁰ Ο όρος αναφέρεται στους φορείς πέραν της κεντρικής κυβέρνησης και της τοπικής αυτοδιοίκησης

	<p>δημιουργία κατάλληλου θεσμικού πλαισίου</p> <p>4. Εκσυγχρονισμός του συστήματος επιχορηγήσεων προς πολιτιστικούς φορείς</p> <p>5. Ανάπτυξη προγραμμάτων επιμόρφωσης σε θέματα πολιτιστικής διακυβέρνησης, ιδιαίτερα σε ό,τι αφορά στην ενδυνάμωση της διοικητικής ικανότητας σε περιφερειακό επίπεδο</p>	<p>3.2. Επιδίωξη για διασφάλιση κάθετης αποκέντρωσης (π.χ. κάθετη αποκέντρωση – Δημιουργία του ‘Φορέα Πολιτιστικής Ανάπτυξης’¹¹ και πέντε Περιφερειακών Πολιτιστικών Φορέων</p> <p>4.1. Καθιέρωση των επιχορηγήσεων σε τριετή βάση για ανάπτυξη μακροπρόθεσμου σχεδιασμού</p> <p>4.2. Καθιέρωση προγραμμάτων επιχορήγησης μικρότερης των τριών χρόνων διάρκειας</p> <p>4.3. Καθορισμός κριτηρίων και διατύπωση ορθολογιστικού πλαισίου επιχορηγήσεων με βάση τις αρχές του Στρατηγικού Σχεδίου</p> <p>5.1. Συνεργασία με το <i>Ευρωπαϊκό Δίπλωμα Πολιτιστικής Διαχείρισης</i> για πραγματοποίηση του προγράμματος και στην Κύπρο με κύριο στόχο την παρακολούθηση του από άτομα ικανά να αναλάβουν αρμοδιότητες για θέματα πολιτιστικής διαχείρισης σε περιφερειακό/τοπικό επίπεδο</p> <p>5.2. Διατύπωση και ανάπτυξη άλλων προγραμμάτων επιμόρφωσης σε θέματα πολιτιστικής διαχείρισης</p>
<i>Στρατηγικές Επιδιώξεις</i>	<i>Ειδικόί Στόχοι/ Άξονες Πολιτικής</i>	<i>Μέτρα / Άξονες Δράσης</i>
Εμπλουτισμός των πολιτιστικών θεσμών και περαιτέρω ανάπτυξη των εθνικών έργων πολιτισμού	<p>1. Ανάπτυξη των εθνικών έργων πολιτισμού</p> <p>2. Ανάπτυξη των πολιτιστικών θεσμών</p>	<p>1.1. Εθνική Βιβλιοθήκη</p> <p>1.2. Μουσείο Κυπριακής Ιστορίας</p> <p>1.3. Μουσείο Λογοτεχνίας και Λογοτεχνικό Αρχείο</p> <p>1.4. Μουσείο Νεότερης και Σύγχρονης Τέχνης</p> <p>1.5. Σχολή Καλών Τεχνών</p> <p>1.6. Κέντρο Κινηματογράφου</p> <p>1.7. Εθνικό Κέντρο για το Βιβλίο</p> <p>2.1. Καθιέρωση του Διεθνούς Διαγωνισμού Εγχορδων</p> <p>2.2. Καθιέρωση Διεθνούς θεσμού στις Εικαστικές Τέχνες (π.χ. Διεθνής Μπιενάλε Τέχνης, Residencies καλλιτεχνών)</p> <p>2.3. Δραστική αναβάθμιση,</p>

¹¹ Ο Φορέας Πολιτιστικής Ανάπτυξης θα αναλάβει την εφαρμογή και υλοποίηση (implementation) του Στρατηγικού Σχεδίου μέσα από συγκεκριμένα προγράμματα και δράσεις

		<p>εμπλουτισμός και εξέλιξη του Ευρωπαϊκού Φεστιβάλ Χορού</p> <p>2.4. Διεθνής Διαγωνισμός Χορού</p> <p>2.5. Αναβάθμιση και μετεξέλιξη του Διεθνούς Φεστιβάλ 'Κύπρια'</p> <p>2.6. Εθνικό Κέντρο Μουσικής Πληροφόρησης</p> <p>2.7. Φεστιβάλ Ποίησης Ανατολικής Μεσογείου</p> <p>2.8. Εθνική Σκηνή για το Χορό</p> <p>2.9. Διεθνής Διαγωνισμός Χορού</p> <p>2.10. Δίκτυο Στεγών Χορού</p>
	3. Νομοθεσίες για τον Πολιτισμό	
<i>Στρατηγικές Επιδιώξεις</i>	<i>Ειδικόί Στόχοι/ Άξονες Πολιτικής</i>	<i>Μέτρα / Άξονες Δράσης</i>
Προστασία, προβολή και ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς και του σύγχρονου πολιτισμού στην καθημερινότητα του σύγχρονου πολίτη και επισκέπτη	1. Ανάπτυξη συνεκτικής και ολοκληρωμένης πολιτικής για τα θέματα προστασίας, προβολής και ανάδειξης της πολιτιστικής μας κληρονομιάς	<p>1.1. Ανάπτυξη διατμηματικής συνεργασίας (interdepartmental cooperation) με το Τμήμα Αρχαιοτήτων για αποτελεσματικότερη και λειτουργικότερη διαχείριση των αρχαιολογικών χώρων και άλλων χώρων πολιτιστικής κληρονομιάς</p> <p>1.2. Διασύνδεση του Τομέα με άλλους τομείς (π.χ. Παιδεία, Νέες Τεχνολογίες, κ.ο.κ.)</p>
	2. Προστασία, προβολή και ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς και σύζευξή της με τη σύγχρονη πραγματικότητα	<p>2.1. Ανάπτυξη προγράμματος προστασίας, καταγραφής, αναβίωσης και προβολής της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς, βάσει των αρχών της Σύμβασης της Ουνέσκο (<i>Convention for the Safeguarding of the Intangible Cultural Heritage – 2006</i>)</p> <p>2.2. Σύσταση Επιτροπής για την Άυλη Πολιτιστική Κληρονομιά</p> <p>2.3. Αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών για την ενίσχυση της αλληλεπίδρασης (π.χ. hands on sessions) μεταξύ των επισκεπτών και των μνημείων ή και των εκθεμάτων στα μουσεία</p> <p>2.4. Ψηφιοποίηση του συνόλου του πολιτιστικού μας πλούτου για την ανάδειξη και προβολή της πολιτιστικής μας κληρονομιάς στη διεθνή κοινότητα, ιδιαίτερα και σε ό,τι αφορά στην πολιτιστική μας κληρονομιά στα κατεχόμενα</p> <p>2.5. Ανάπτυξη εκπαιδευτικών λογισμικών προγραμμάτων για ενίσχυση της σχέσης της Εκπαίδευσης και της επαφής των παιδιών με την πολιτιστική κληρονομιά της Κύπρου</p> <p>2.6. Ανάδειξη και προβολή των</p>

		<p>αρχαιολογικών χώρων μέσω κατάλληλου εξωραϊσμού και φωτισμού</p> <p>2.7. Δημιουργία αρχαιολογικών πάρκων - χωροταξική μελέτη και σχεδιασμός για ένταξη των χώρων αυτών στον ευρύτερο αστικό ιστό</p> <p>2.8. Ανάλυση της διαχείρισης των χώρων αρχαιολογικής και πολιτιστικής κληρονομιάς σε περιφερειακό επίπεδο από τους 'περιφερειακούς πολιτιστικούς φορείς' που θα δημιουργηθούν, με σκοπό τη λειτουργικότερη πρόσβαση στους χώρους αυτούς</p> <p>2.9. Σύζευξη των χώρων αρχαιολογικής και πολιτιστικής κληρονομιάς με το Σύγχρονο Πολιτισμό, με την ενοποίησή τους με τον ευρύτερο αστικό ιστό και με την πραγματοποίηση πολιτιστικών εκδηλώσεων στους χώρους αυτούς και ιδιαίτερα με την άμεση και δημιουργική εμπλοκή της Κοινωνίας στα προγράμματα και στις δράσεις αυτές</p>
	<p>3. Αναβάθμιση του σύγχρονου φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος, με στόχο τη βελτίωση της ποιότητας ζωής και της αισθητικής κουλτούρας</p>	<p>3.1. Παρεμβάσεις Τέχνης σε Ανοικτούς Χώρους (π.χ. πάρκα, πλατείες, κυκλικούς κόμβους και δρόμους) μέσα από ειδικές κατασκευές ή και εγκαταστάσεις στο Χώρο.</p> <p>3.2. Τοποθέτηση έργων τέχνης σε δημόσια κτίρια (Νομοθεσία 1%)</p> <p>3.3. Βραβεία για τις πιο ολοκληρωμένες παρεμβάσεις Τέχνης</p> <p>3.3. Ανάπτυξη από τους επιχορηγούμενους οργανισμούς προγραμμάτων που θα προβάλλουν τη Σύγχρονη Εικαστική Δημιουργία αλλά και τις Παραστατικές Τέχνες σε χώρους όπου συχνάζει πολύς κόσμος (π.χ. Εγκαταστάσεις σε πάρκα, έθνικ, hip hop μουσική σε πλατείες και πάρκα, κ.ο.κ.)</p>
<i>Στρατηγικές Επιδιώξεις</i>	<i>Ειδικόί Στόχοι/ Αξονες Πολιτικής</i>	<i>Μέτρα / Άξονες Δράσης</i>
<p>Ανάπτυξη των σχέσεων του πολιτισμού με την εκπαίδευση αλλά και ευρύτερα με την παιδεία</p>	<p>1. Συντονισμένη εθνική πολιτική για ανάπτυξη της καλλιτεχνικής παιδείας, της επαφής των παιδιών με τον Πολιτισμό και παροχή δωρεάν καλλιτεχνικής εκπαίδευσης σε ταλαντούχα παιδιά</p>	<p>1.1. Αξιοποίηση του ντόπιου ανθρώπινου δυναμικού (καλλιτέχνες και δημιουργοί) σε θέματα ανάπτυξης της καλλιτεχνικής παιδείας στα σχολεία και σε πολιτιστικούς οργανισμούς</p> <p>1.2. Ανάπτυξη της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης, ιδιαίτερα και με τη χρήση των νέων τεχνολογιών</p> <p>1.3. Στο πλαίσιο της σχολικής μονάδας (α) λειτουργία καλλιτεχνικών εργαστηρίων για διάφορες μορφές Τέχνης με στόχο την ενίσχυση της δημιουργικότητας (δημιουργικός</p>

		<p>χορός, εργαστήρια δημιουργικής γραφής, μουσική, θέατρο, κ.ο.κ.) (β) λειτουργία σε περιφερειακό επίπεδο δικτύου σχολών/εργαστηρίων (για τα εικαστικά, το θέατρο, το χορό, τη μουσική [έγχορδα και πνευστά] εντοπισμός και ανάδειξη νέων ταλέντων από μικρή ηλικία και παροχή εξειδικευμένης δωρεάν καλλιτεχνικής εκπαίδευσης (προσπάθεια να μπορέσουν να καλυφθούν οι πέντε Περιφέρειες – Λ/σία, Λ/σός, Λ/κα/Αμμόχωστος, Πάφος)</p> <p>1.4. Επιμόρφωση των εκπαιδευτικών που θα έχουν την ευθύνη της εφαρμογής της καλλιτεχνικής παιδείας και καλλιτεχνικής εκπαίδευσης των παιδιών</p>
	2. Διαρκής στήριξη των ταλαντούχων παιδιών και νέων	<p>2.1. Δημιουργία θεσμών και υποδομών σε όλες τις βαθμίδες της Εκπαίδευσης, έτσι ώστε η στήριξη των ταλαντούχων παιδιών να είναι διαρκής (π.χ. Μουσικό Λύκειο)</p> <p>2.2. Καθιέρωση θεσμών διεθνούς εμβέλειας στην Κύπρο, μέσα από τους οποίους οι ταλαντούχοι νέοι μας θα επιτυγχάνουν την καταξίωση στον τόπο τους (π.χ. Διεθνείς Διαγωνισμοί, Διεθνείς Πολιτιστικές Διοργανώσεις, κ.ο.κ.).</p>
	3. Ενίσχυση της δια βίου μάθησης, της αισθητικής και καλλιτεχνικής παιδείας στην Τοπική Κοινωνία μέσα από τα προγράμματα και τις δράσεις των επιχορηγούμενων οργανισμών	<p>3.1. Εισαγωγή του θεσμού των εκπαιδευτικών και άλλων οικογενειακών προγραμμάτων από τους επιχορηγούμενους από το κράτος φορείς, στο πλαίσιο της συμφωνίας χρηματοδότησης (funding agreement) που θα συνάπτουν με το Φορέα σε τριετή βάση (οικογενειακές και εκπαιδευτικές συναυλίες, εκπαιδευτικές επισκέψεις σε μουσεία, κ.ο.κ.) ή και στο πλαίσιο της διαχείρισης από το Φορέα προγραμμάτων επιχορήγησης διάρκειας μικρότερης των τριών χρόνων</p>
<i>Στρατηγικές Επιδιώξεις</i>	<i>Ειδικόί Στόχοι/ Άξονες Πολιτικής</i>	<i>Μέτρα / Άξονες Δράσης</i>
Στήριξη, ενίσχυση και προώθηση της σύγχρονης κυπριακής καλλιτεχνικής και πνευματικής δημιουργίας	1. Μέτρα βελτίωσης των συνθηκών εργασίας των δημιουργών και καθορισμός του καθεστώτος του καλλιτέχνη και γενικότερα μέτρα στήριξης και ενίσχυσης της σύγχρονης πολιτιστικής παραγωγής	<p>1.1 Εισηγήσεις για μέτρα βελτίωσης σχετικά με το καθεστώς του καλλιτέχνη (μελέτη και κατάθεση προτάσεων με βάση και τις σχετικές συστάσεις της Ουνέσκο Recommendation concerning the Status of the Artist)</p> <p>1.2 Σε συνεργασία με εμπλεκόμενους φορείς, τμήματα και υπηρεσίες προώθηση προτάσεων και εισηγήσεων για αναθεώρηση του Φόρου Δημοσίου Θεάματος στις πολιτιστικές εκδηλώσεις</p>

	<p>2. Στήριξη των δημιουργών/καλλιτεχνών σε κάθε πτυχή της δημιουργικής τους πορείας</p>	<p>2.1. Σε ετήσια ή και διετή βάση Χορηγίες/ Αναθέσεις σε καλλιτέχνες και δημιουργούς βασισμένες σε συγκεκριμένες διαδικασίες επιλογής για παραγωγή πολιτιστικού έργου (π.χ διαγωνισμοί, κ.ο.κ.)</p> <p>2.2. Ανάπτυξη προγραμμάτων στήριξης στη βάση ενός τριετούς σχεδιασμού για να διασφαλίζεται η δυνατότητα σε Κύπριους σύγχρονους δημιουργούς και καλλιτέχνες για συμμετοχή στα προγράμματα και στις δράσεις των επιχορηγούμενων από το κράτος οργανισμών</p> <p>2.3. Καθιέρωση προγραμμάτων για επιμόρφωση καλλιτεχνών, για ανταλλαγές, για καλλιτεχνικά εργαστήρια, κ.ο.κ.</p> <p>2.4. Θέματα προστασίας των πνευματικών και συγγενικών δικαιωμάτων των καλλιτεχνών (IPR – Intellectual Property Rights) ιδιαίτερα μάλιστα όπως αυτά διαμορφώνονται με την εξέλιξη της τεχνολογίας.</p> <p>2.5. Αναθεώρηση του Φόρου Δημοσίου Θεάματος και του Φόρου Προστιθέμενης Αξίας για Πολιτιστικά Προϊόντα.</p>
	<p>3. Στήριξη των δημιουργών/καλλιτεχνών για σύγχρονη παραγωγή</p>	<p>3.1. Νομοθεσία για την προστασία της σύγχρονης πολιτιστικής μας κληρονομιάς</p> <p>3.2. Εκσυγχρονισμός του συστήματος επιχορήγησης (state grants) σε καλλιτέχνες και δημιουργούς για την παραγωγή πολιτιστικού έργου σε συνθήκες μακροπρόθεσμου σχεδιασμού (long term grants) στη βάση συγκεκριμένων διαδικασιών επιλογής για παραγωγή πολιτιστικού έργου</p> <p>3.3. Μελέτη για δημιουργία Ταμείου Υποτροφιών για σπουδές στις Τέχνες και στήριξη των νέων ταλέντων.</p>
	<p>4. Καθιέρωση κρατικών βραβείων για σύγχρονους δημιουργούς</p>	<p>4.1. Στα πλαίσια του θεσμού των Κρατικών Βραβείων, βράβευση σύγχρονων δημιουργών που με το έργο τους έχουν αναδείξει τη σύγχρονη δημιουργία του τόπου</p>
<i>Στρατηγικές Επιδιώξεις</i>	<i>Ειδικόί Στόχοι/ Άξονες Πολιτικής</i>	<i>Μέτρα / Άξονες Δράσης</i>
<p>Προβολή, προώθηση και διάδοση της σύγχρονης κυπριακής καλλιτεχνικής και πνευματικής δημιουργίας στο εξωτερικό</p>	<p>1. Διατύπωση ολοκληρωμένου προγράμματος πολιτιστικής διπλωματίας με ταυτόχρονη ενίσχυση της διαπεριφερειακής συνεργασίας</p>	<p>1.1. Πολιτιστικές δράσεις σε άλλες χώρες – Διμερείς πολιτιστικές συμβάσεις και Ανάπτυξη των διμερών σχέσεων ιδιαίτερα με τρίτες χώρες¹²</p> <p>1.2. Πολιτιστικές συνεργασίες με χώρες που αναλαμβάνουν την Προεδρία της Ευρωπαϊκής Ένωσης για ετοιμασία και παρουσίαση πολιτιστικού προγράμματος στις</p>

¹² Σύμφωνα με την πρόσφατη Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τον Πολιτισμό (Communication on a European agenda for culture in a globalizing world), η ενίσχυση του διαπολιτισμικού διαλόγου, ιδιαίτερα με τρίτες χώρες αποτελεί προτεραιότητα

		<p>χώρες αυτές για σκοπούς προβολής του πολιτισμού μας στο πλαίσιο των εκδηλώσεων της εκάστοτε Προεδρίας</p> <p>1.3. 'Κέντρα Κυπριακού Πολιτισμού' στο εξωτερικό - Σταδιακή λειτουργία επτά 'Κέντρων του Κυπριακού πολιτισμού' στο εξωτερικό και αναβάθμιση της δράσης των υφιστάμενων (Λονδίνο, Βερολίνο, Μόσχα, Παρίσι, Βρυξέλλες, Νέα Υόρκη, Ουάσινγκτον)</p> <p>1.4. Αξιοποίηση των Αποδήμων μας σε ό,τι αφορά στην προβολή και προώθηση του πολιτισμού μας στο εξωτερικό</p>
	2. Αναβάθμιση της εικόνας της Κύπρου στον επισκέπτη	<p>2.1 Ανάπτυξη προγράμματος συνεργασίας μεταξύ του Κυπριακού Οργανισμού Τουρισμού και του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού για αναβάθμιση της 'εικόνας' που η Κύπρος εκπέμπει στον επισκέπτη</p> <p>2.2 Συμμετοχή όλων των εμπλεκόμενων για αναβάθμιση των πολιτιστικών θεσμών και αξιοποίηση των καλών καιρικών συνθηκών για τη διοργάνωση ποιοτικών πολιτιστικών εκδηλώσεων που προσελκύουν ποιοτικότερο τουρισμό</p>
	3. Ενίσχυση της εξωστρέφειας για διεθνείς συνεργασίες και ανάδειξη της Κύπρου σε περιφερειακό πολιτιστικό κέντρο Ανατολικής Μεσογείου	<p>Ανάπτυξη θεσμών διεθνούς εμβέλειας (signature cultural events) με τη δημιουργική εμπλοκή των καλλιτεχνών μας, με στόχο την αναβάθμιση της διεθνούς εικόνας της Κύπρου και της δυναμικής της παρουσίας στο σύγχρονο σκηνικό (Φιλοξενία σημαντικών πολιτιστικών θεσμών όπως είναι για παράδειγμα η Μπιενάλε Νέων Δημιουργών της Ευρώπης και της Μεσογείου, το Ευρωπαϊκό Δίπλωμα Πολιτιστικής Διαχείρισης, κ.ο.κ.</p> <p>Ενίσχυση διαπεριφερειακών συνεργασιών</p> <p>Ανάπτυξη του θεσμού των residencies καλλιτεχνών</p> <p>Ανάπτυξη ερευνητικών υποδομών για θέματα πολιτιστικής συνεργασίας αξιοποιώντας τη γεωπολιτική θέση της Κύπρου με τη γεινιάσή της με τις χώρες της Ανατολικής Μεσογείου</p>